

De archis	li.
De pictoribus	xxij.
De picturis et ymaginibus.	lxij.
et. lxxij.	
De fabris ferrarijs	xxxix.
De calefactione ferri	vij.
De stillicidio aque super ignem fa bri	liij.
De malleatione ferri	lxxvij.
De iunctioe ferri	xij.
De fabris ex arjs	xvi.
De liqfacione metalli	ij.
De fusione metalli	xxxvij.
De vasis argenteis	vi.
De calicib9 et ciphis	lxxvij.
De monetis	lxxij. et. lxxvij.
De denarijs falsis	xli.
De vase luteo paruo in quo conser uantur denarij	v.
De sigillis	vi. xij. et. lxxvij.
De speculis	xxi. et. lxxvi.
De vasis vitreis	xl. a. lxij.
De vase eneo piciente aqua.	xxnij.
De plenitudine vasis.	xv. xliij. a. xc.
De armatura militum	nij.
De militibus	xvij. xxxv. lxij.
De militia	lxxv.
De torneamentis	lxxvij.
De equoz domatioe	xxij.
De guerratoribus	lxxvij.
De gladijs et vaginis.	liij. a. lxvij.
De clipeis	vij.
De arcibus et sagittis	xxvi. et xlvi.
De expugnatione terrarū fortium et debilium	lxxvij.
De igne greco	xxxij.
De scriptura et pgamemis.	xxvij.
De litteris	xxxvij.
De cyrographis	.c. eodem
De libris	xxxvij.
De barbarijs	xvij.
De rasorjs	.c. eodem
De mensuris	lxvij.

De pondere statere	xxij.
De ludo scacoru et scacatio	lxij.
liij. et. lxxij.	
De ludo taxiloz	lxxv.
De sonio vigellatu	lxij.

Explicit tabula libri nomi de si
militudinibus rerū

Incipit prologus eiusdem libri
nomi

ROMANVS ANTI
cū opera laudabū
tur Ecci. i. x. Vna
nū genus post lap
sum peccati a sua
de cide ns itegrate
statute caligat ignorantie tenebs.
cupiscentie caloribus estuat. cre
braq; infirmitate dissoluitur. Sed
depe llit ignorantie tenebras vtaiq;
sapientie studium. cohibet cōcupi
scentie impetus. et cuiuslibet passi
onis insultus moralis virtutis do
minium. labentiq; infirmitati suc
currit mlaformis artis ingenium
Si enim vt testatur Galienus im
mortale et impassibile esset corp9
et semper maneret ei optima oyo
fitio. non idigeret arte constituen
te ipsum. Quia igitur corpus hūa
num multipliciter alteratur a pati
tur. ac insuper ex passibilitate ml
tiplici diuersis necessitatibus sūdi
tur. ex idustria vel ratione huma
na. quedam artes inuente sūt ipsi
us humani corporis necessitatib9
obsequentes. que ad differentiā li
beralium artium seruiles nominā
tur. Quia enim in speculabilibus
rebus per modum cuiusdam opis

aliquid inuenitur puta orationis
 congrue seu filogiffimi constructio. ac
 etiam numerandi vel mensurandi
 opus. quicunq; ad huiusmodi opa
 rationis speculatiui habitus ordina-
 tur. per quandam similitudinē artes
 appellantur. Sed tamen liberales
 ad illarum differentiaz artium que or-
 dianē ad extrinseca opera exercitata p-
 corpus. Que scz dicuntur seruiles in
 quantum corpus seruilius aie subui-
 gat. sed ille extra dicuntur liberales
 qz magis ad aiaz pertinet scd; qua
 libertas i hoie reperitur. Et hinc est
 qz due scole habebant antiquitus
 rome. scz liberalium artium vna. que
 in trivium a quattuor distinguntur
 communiter. Sunt em vniuersaliter
 vn. quarū scz prime tres trivium. re-
 lique vero quatuor quattuor appellantur
 Grammatica em et logyca et in
 super rethorica trivium comprehendit.
Quarū prima gramatica sermotina
 his a litteris nominatur. Na gram
 grece littera latine te ca vero recō-
 ditio dicitur. Est em ipa scia non
 tm recte loquedi. s. etia recte scribē-
 di. a origo et fundamentū oim libe-
 raliū artium. **Secda** vero dicta ē lo-
 yca. i. rationalis. videlicz a logos qd
 est ratio. Na logos vt testat **Thē**
 apud grecos mlta sigt. vbu ē em
 et ratio et supplicatio a causa vni?
 cuiusq; rei per qua sūt singla q sub-
 sistūt. Est ergo loyca rational scia
 scz ad rationādū inuēta. **Tercia** vo-
 catur rethorica. i. apte loquedi scie-
 tia. dicta grece rethoresin. i. copia
 locutionis. **Rhetis** em grece locutio
 Rhetor aut orator vocatur. Et fuit
 disciplina rethorice a grecis primo
 inuenta. videlicz a **Gorgia** aristo-
 tile a **hermagora**. et a latinis poste-
 a **Tullio** et **Boetio** ac **victorino** et
 alijs plurimū dilatata. **Quattuorū**

vero quatuor has artes comprehendit scz
 arismetica que ē numerandi scientia
 et dicitur ab arēs qz ē vltus et rithmon
 qd est numerus. i. numeroz vltus.
Itē geometica que est mensurandi sci-
 entia. **Musica** quoq; que est sonoz
 consonantiarū pitia. Et dicitur a moys qd
 est aqua ex eo qz musicus sonus p-
 tipue fit ex aque hūore. **Astronomi-**
 a etiā quattuorū includit. que astro-
 rū et celestium corporū motus certis
 tēpibus et reditus inuestigat. **Dee**
 septē liberales artes scd; poeticas
 fabulas. vn. acille sūt qz a philolo-
 gia mercurius accepit in vobis. **Se-**
 cūda vero scola que rome habebat
 erat de mechanicis artib; quas si-
 pra seruiles vocauimus. Que ideo
 vocantur mechanicę. i. adulterine.
 quia sicut mech; ē adulter q ad alte-
 rius vxorē accedit. sic a artifex me-
 chaic; dicitur q ad alteri; similitudine;
 agit. scz ad exemplar nature. Na qz ve-
 stium vsū inuēit nature similitudinē
 sūpsit. que ea q extrinsecus possunt
 leui quibusdā tegumētis munuit.
 videlicz corticib; arbores. vellēib;
 oues. ac plumis et pennis vārijs
 qualib; vestiuit aues. **Silv** et i ope-
 ribus alijs in quantum pōt ars naturā
 imitat put **Phūs** dicitur. **Idē** fo-
 re vocantur mechanicę dicte artes. qz
 internū rationis consiliū seu metalē
 conceptū ad exteriorē materiā appli-
 cāt corpale. sicut homo mechari dicitur
 qui extranee carni. i. aliene vxori
 applicat corp; suū. Est em opatio
 artis circa exteriorē materiā. Quia
 igit harū artium vsus ē hoibus mlta
 pliciter vtil. a i eis rationis inuēstria
 plurimū delectat. nō imerito i ver-
 bis ppositis earūde artium opa lauda-
 bilia memorant. In manu inqt arti-
 ficū opa laudabūtur. vbi siue artis
 instrumentū attēde vltis in manib;
 x i.

siue ipsius p̄ncipia notare in artē
 sicibus siue ipsius om̄oda mirari i
 operib⁹ oīquaq; v̄tutes et laudes
 artū apparebunt. Nam laus artifi
 ribus laus eorū m̄mbus. nec non
 et eorū operibus frequentē exhibe
 tur. Sed idcirco in laudem operum
 man⁹ p̄mo commemorat̄ artificū. q̄a
 non ex interiori consilio. sed ex exte
 riori artificio. q̄d manu facit artifex
 commendat̄. Nō em̄ laudat̄ artifex. q̄
 penes se b̄n̄ p̄uiderit. vel ex eo q̄ i
 tus i aīo p̄udent̄ disposuerit que
 a gere oportet. nisi postmodū ma
 nu exterius v̄tile opus agat. p̄mū
 em̄ ex p̄udentia p̄ueit. sc̄dm̄ v̄o ex
 arte. Est em̄ prudentia sc̄dm̄ **Ph̄m**
 recta ratio agibiliū. Ars vero esse
 dicitur recta ratio factibiliū. quibus
 v̄trūq; ars circa factibilia dirigit
 sc̄z et rationē et manū. Differūt t̄n̄
 agē et facere. q̄ vt in **ix. Metha**
phisice d̄z. Factio d̄z act⁹ trahens i
 exteriorē materiā. sicut edificat̄ se
 caē et hm̄oi. Agere autē est act⁹ per
 manēs in ipso agente. sicut intelli
 gere velle et hm̄oi. Quia igit̄ ipsa
 factio artis in exteriorē materiā
 trahēs nō ē p̄fectio facientis sed
 facti. sicut mot⁹ ē act⁹ mobilis. pa
 tet q̄ bonū artis et laus consistat nō
 i ipso artifice. s̄ magis i artificio q̄d
 manu opat̄. Et lic̄z sint m̄lta et va
 ria artū vel artifiū instrum̄ta sepa
 rata. ex eo q̄ ars quib⁹ v̄tē p̄p̄ria
 instrum̄tis Instrum̄tū t̄n̄ diuētū ar
 tifiū ḡnabit̄ oīm d̄z eē ma⁹ p̄p̄t q̄d
 for̄sitā **Ph̄s** dicit i **in. de aīa.** q̄ ip
 sa man⁹ ē organū organorū. q̄ om̄i
 um artū instrum̄ta vel organa. aut
 maū mouent̄ aut fiūt. Nā mar̄cel
 l⁹ maū fit fab. et ab eadē etiā duz
 p̄cutit̄ agitat̄. Mola em̄ fit maū ar
 tificis. s̄ mōlōdo ab aq̄ ducit̄. l̄ a v̄
 to vel iumēto. Fiunt enim molent̄

diua ad aquā. ad ventū et ad iū
 menta. Expositorēs tamen **Philo**
sophi predictum verbum cōiter re
 ferunt ad organa nature. Vñ ma
 num esse intelligūt organū organo
 rum. ex eo q̄ manus date sunt ho
 mini loco oīm organorū. que siue
 ad defensionē siue ad purgationē
 siue ad coopimentū cūctis alijs ai
 malib⁹ data sūt a natura. Nichilo
 min⁹ tamē man⁹ vt dictū ē artifi
 cū quasi oīm ē instrum̄tū p̄mū.
 a quo constructio opis et laus incho
 atur **Sap. x.** Manū tuā laudauerūt
 parit̄ Ceterū opifices artū. i. artifi
 ces om̄s. aut hūane vite multipli
 ci necessitate deseruiūt. aut ad cō
 moditatē offerunt. aut iocūdis so
 latijs p̄ntis vite tedia subleuant o
 nerosa. Humanis namq; necessita
 tibus artifices illi seruiunt sc̄z qui
 eas artes exercent. quibus victus
 vel restitus acquiritur. et quib⁹ iſu
 per opimenta tectorū. i. domus et
 habitacula ogra construantur. De
 hys em̄ **Apo.** ait tamq̄ de necessa
 rijs rebus. i. **Thi. vi.** Habentes a
 limenta et quibus tegamur hys o
 tenti sumus. Non enim tantūz vesti
 bus tegimur. sed domib⁹ et tectis
 quibus sc̄z a ventis et pluuis et esti
 bus deſamur. p̄pter q̄d d̄z **Eccl̄.**
xxix. q̄ incū vite hoīs aq̄ et p̄cis
 et vestimētū et dom⁹ p̄tegēs at̄. S̄z
 vlt̄eris̄ tricesimo tercio caplo ei⁹ de
 lib̄ addit̄ istis ferrū. cū d̄z. Incū
 necarie rei vite hoīm aq̄ igit̄ ferrū
 at̄. Constat enimq; panis. mel et
 infuser sal et oleū in cibū assumū
 tur. quibus quidem est necessarius
 ignis coquens. Aqua vero et liquor
 v̄ue q̄d vinum communiter dicit̄
 pertinet ad potum. ad tegendum
 aut̄ hoīem qui nudus et passibilis
 nascitur additur vestimētū S̄z q̄

artes que ad ista deseruiunt opari sine ferro nō possunt. vt de agricolis et vineatoribus patz. et insuper de factoribus vestium et domorū. ad ista agrue additur etiam ipsum ferrū. Sunt igitur oparii quidam qui hūane vite deseruiūt ad cibuz et ad potū. quorum p̄mi oputātur agricolē. qui assiduis laborib⁹ suis de arboribus et agris et vineis et etiam de ortis fructus fruges et vinū et olera hominibus recolligunt ad cibum et ad potum. **U**orum artem que agricultura vocatur. ap̄d grecos **E**liodorus docuit. et virgilius apud latinos. cuius laudibus referta est catois maioris distinctio t̄cia. **S**⁹ huius artis q̄tuor spēs omuniū distinguunt scilicet actualis. que docet loca culture deputare. **C**onsita. que de arborib⁹ docet. **P**ascua. que de pratis pertractat. et florida. que de rosarijs et violarijs et alijs consilijs instruit. **C**onfert q̄ ad victū hominum etiam pastorum custodiā. quorum custodire est oues et capras et pecora et boues aliaq̄ iumenta domestica quadripedia. vel penata. vt sunt galline et anseres. et hui⁹ ceteroꝝ quoꝝ carnes vel lacticia oueniens prebere probatur hominibus nutrimentum. **P**iscatores quoq̄ et aucupes et venatores insuper siluestrium bestiarū ad vitum corporis conquirendum laborant multis modis. et varijs instrumentis. **N**az. retibus. pedicis. laq̄is. arcibus. vel iaculis omuniter venatio agitur. aucupium vero laqueis. pedicis. viscoꝝ ac retibus vt plurimum exercetur. sed hamo retib⁹ sagenis. et iaculis. vtuntur piscatores. **S**unt etiam molendinarii et furnarii. pistores. et macellarii. pincepne. caupones. et ceteri alijq̄ operarii

similes varijs et assiduis studijs q̄ ad cibum vel potum pertinent preparantes. **V**ecturales quoq̄ ac nauite qui ea que necessaria sunt ad vitum vel vsum hominum iumentis. curribus. vel nauibus de loco ad locum transportāt. humane vite necessitatibus varijs non modicū obsequuntur. **U**n enim penuriam p̄fugant. bella sedant. pacē firmāt. et pro omuni utilitate oim remotissimas gentes p̄federant. **P**igmētarii quoq̄ artifices siue apothecarii qui in pulueres et mundunt adōta et siropos electuaria varijsq̄ operationibus et validas medicorum p̄cepto exponunt. **E**t insuper ipsi medicū qui argumentis et remedijs varijs humani corporis corruptioni resistunt. **E**t rursus cyrurgici qui apostemata vel vlcera curant. et qui vulneā queq̄ consolidant ab extē violenter illata. om̄s inq̄ humane salutis necessarij sūt ministri. p̄p̄ q̄ dicit **E**ccl̄. xxxvii. **U**onora medicum propter necessitatem. etenim illum creauit altissim⁹. **Q**uia v̄o non solum victus sed etiaz vestimentum vt dictum est iter humane vite necessaria computatur. quanq̄ etiam deseruiant homini ad hōestatem et dignitatem vestiuꝝ ornamenta. **I**ndico ex industria hominum ad vestes efficiendas. et ad earum varijs materias p̄parandas plures inuentē sunt artes de lana lino canabe. sericoq̄ ac bombyce. vel alijs similibus opera facientes. **T**exedo. consuēdo. vel etiā retora. uendo varijs instrumentis. vt acu. vel fuso. sibilā. vel gurgillo. pectine. vel calami stro. vel instrumentis alijs operantibus in vsum vestium et tegminum aliorum filorum. l. cordarū. et cortinaꝝ. l. galeroꝝ. et aliorū quorūcuq̄

similium que ad lamificium lamifici-
um serificium pellificium et aliorum consi-
milium usum pertinere noscuntur.
Cum quibus etiam artificibus vestium
hinc quibus qui pelles preparant siue ad
vestium pilosas quos scilicet pellipari-
os dicimus siue depilatas ad calce-
os quos coriarios dicimus. et etiam
ipsi calcifices merito reputantur tamquam
necessarios tegumentis corpori serui-
entes. Porro qui villas ciuitates
et castra cum membris atque turri-
bus et alijs munitionibus suis et
domus siue queque palacia. cum por-
tis fenestris solaribus et diuersis ma-
nionibus earumdem construunt ce-
teraque habitacula hominum in qui-
bus vita mortalium socialis vel solitari-
a ducitur et conseruatur. Etiam hinc
inter necessarios artifices compu-
tantur. ut sunt videlicet latomi. i.
lapidum diuisores. cementarii atque
murarii tegularii quoque et laterarii
carpentarii seu tignarii sculpsentes pi-
gentes polientes et dolantes quo-
rumque opentur instrumento dola-
bra seu ascia terebra vel securi ferrata
amussi vel limia. vel quocumque ope-
rentur alio instrumento. Et quia
ferrum ut supradictum est etiam in-
ter necessaria vite sacra scriptura
memorat. cum quo forte et es intel-
ligitur etiam ferrarii vel erarii. i.
fabri possunt forte inter artifices ne-
cessarios reputari. quorum quidam
malleatores sunt quidam fusores.
Malleatores namque dicuntur qui fe-
riendo massam et dilatando ad ar-
tis formam deducunt. Et horum quorundam
ferrarii. quidam argentarii.
et aliqui aurearii nuncupantur.
Quorum quilibet artificia fabricant
diuersis operibus hominum et usi-
bus oportuna. Facit enim faber fer-
tarius vomeres aratoribus. fal-

ces messoribus. acus furoribus. gla-
dios et enses militibus. et fere ar-
tificibus omnibus fabri seruire no-
scuntur. Consimiliter etiam fabri
argenteis atque erariis monetas
varias formant. vasa diuersa ex
auro et argento ere metallo et sta-
no fabricant. ut sunt metallice ol-
le siue caldaria erea aut coce suphi-
vireoli et bacilia. ceteraque consimi-
lia. **N**on etiam fabricant annulos.
formant calices. sculpunt sigilla. in-
cludunt lapides. et plura opera ab
eis alia fiunt. Quibus et si non ra-
tione materie ratione tamen forme
vel operum figuli simulantur. qui
vasa consimilia diuersis necessari-
a usibus de lutea materia fiunt. vi-
delicet ollas cacabos. conchas et vz-
ceos. Et etiam quedam aquaria et
olearia vasa. Fusores autem fabri
vocantur qui quocumque metallica opera
fundendo operantur. ut sunt cam-
panarii statuarii et alia fusibilia de
quacumque minerali materia facien-
tes. **V**nde eis assimilantur vitrarii
qui conflant ex materia vitrea cia-
tos et apullas. aliaque vitrea vasa
quibus et qui specula et oclaria de
vitro conficiunt annumerari pos-
sunt. **S**ecundo sunt quidam artifi-
ces quorum artes hominibus conse-
runt ad quandam comoditatem. quorundam
quidem ad commodum pacis
prout est ars militie. que ad muni-
tionem rei publice contra rebelles
et hostes communem pacem pacem per-
turbantes noscitur instituta. **C**ui ars ser-
uit equitris. et persequens freni
factiua et quecumque alia fabricas siue
paras equitria instrumta. **A**rmorum quoque
fabricatio atque usus. ut clipei galee
ensis lorice atque lancee. et aliorum mil-
itariorum que ad equites et milites pertinet. **F**u-
dibularia quoque et sagittaria et queque

ars alia facit ad bellici apparatus. ad militaris artis officium sicut ornamentum. Porro septorum opera super omnia conferre videtur humane commoditati. utpote que non tantum corporali sed etiam spirituali humane utilitati deservit. Nec est enim que sepe in litteris absentium vota denunciat. Nec insuper in cyrographis humane pacta conscribat. et hinc in sapientium libris utilissima erudimenta. Nec est quoque que memoriam repat. informat intellectum. et affectum inflammat. dirigat opera. patefacit archana. et futura atque preterita quasi presentia facit. Cartularum autem qui pelles ad pergamenam purgant subleuant et desiccant. et rasores cartarum. et perfectores incausti. omnes ipsi opera sua scriptoribus subministrant. Illuminatores autem et ligatores librorum cum scriptoribus operantur. Barbarum quoque fullones campores. et mensurarum vel ponderum equatores. qui lance vel statera utuntur. ad talentum marcam vel libram. vnciam staterem que drachme aut sextulam dragma obulum calculum aut assem. aliquo pondera nites. Et quibus ad mensuram canem vel brachii cubiti palmi pedis aut digiti price vel iugerum miliarum leuce stadium panos vel spacia aut res quasque continuas metientes. Et que etiam discontinua vel liquida ad mensuram gomorum chori vel modum cognoscunt sextarii emine amphore vel metrete mensurant. hinc omnes eiusque omnes humane utilitatibus et modis subministrant. Sunt insuper multe alie artes ad hominum comoditates inuente. que non possunt per multitudinem breuiter numerari. Tercio sunt quidam artifices quorum conatus et studia sunt ad ludum et solatium hominum. que si honeste et cum moderacione fierent debitis personarum tempore et locorum ceteris

constantibus obseruatis. mortalium vite rebus solentur. animos recreant. sensus delectant. infirmos roborant. metusque solantur. et plura alia vite mortalium conferunt iuuamenta. Antiqui que ego in diuersis locis diuisimul utebantur solatijs siue ludis. Nam in theatris tragcedie recitabantur. vel comedie in carminibus a pueris cum laruis et ceteris mechanis in gabilibus ducebant choreas. in ginasibus luctabantur. in amphiteatris cursitabant. in arenis pugiles exercebant. in iuuens richmis et musicis instrumentis utebantur. in templis autem deorum laudes canebant. Et horum omnium disciplina siue ars theatra dicebatur. quia theatrum erat locus celebrior et magis frequentatus. Sed hodie quasi tota ars hysterionica siue musica. que ad hominum solatia studet. aut gestu fit aut cantu. aut certe instrumentorum sono que flatu fit vel pulsu. Nam gestibus sunt representationes. cantibus modulationes. Instrumentis autem sunt soni et consonantie musicales. Et aliquando quidem flatu. ut tubis et tubis et organis. Aliquando vero pulsu. ut cymbalis. tympanis. cytharis atque liris et ceteris similibus musicis instrumentis. De artificum autem operibus est ultimo attendendum quod triplex in eis distinctio communiter assignatur. ut colligitur ex verbis Philonis in primo Ethicorum. scilicet ex artium sine ordine et dignitate. Nam fines quarundam artium sunt ipse operationes. Aliquarum vero fines sunt ipsa operata. Cum enim omnis ars operetur circa exteriorum materiam. quoniam artifex assuit materiam solummodo quod ad usum. sic cytharam ad cytharizationem. et nauem ad nauigationem. Quoniam vero assuit materiam ut transformet ad aliam quam formam. sic lignum ad formam lecti

et ferrum ad formam cultelli. Unde
 opa in manu artificum multipliciter
 collaudantur. Nam in primis horum artificum
 laudatur operatio ipsa. Unde in manu et
 thariste laudatur quod bene citharam pulsavit.
 In secundo vero laudatur precipue res ope-
 rata. puta cultellus vel arca que bene
 facta sit. Nam in quibus operata sunt fines
 propter operationem. nobiliora sunt opera
 ta ipsis operationibus. sicut finis nobi-
 lior est quam ea que sunt ad finem. Secunda ve-
 ro distinctio attenditur ex ordine operum.
 quia quorundam artificum opera ordinantur
 et deputantur ad opera quorundam alio-
 rum. quod ex ordine ipsorum artium facile
 apparet. Patet enim quod quedam artes
 sub alijs ordinantur. sicut ars fren-
 factiva sub arte equitandi que dicitur equi-
 stris. et ulterius equestris sub arte
 militari. Opera ergo militie laudabili-
 hora sunt operibus equestris. et equi-
 stris opera magis laudantur quam fren-
 factive. Et simile est de alijs artibus sub
 iuicem ordinatis. Tercia distinctio
 sumitur ex artium dignitate. quia quodam
 artes architectonice sunt respectu alia-
 rum. que quidem in duobus excellunt. Pri-
 mo in dominio. quia architectonice
 est precipue arti que est sub ea. ut
 equestris frenofactive precipit que
 litera quid operatur. Secundo excedunt
 in usu. quia scilicet architectonica ars ad
 finem suum videlicet arte que est sub ipsa. si-
 cut militaris videlicet equestri vel fun-
 dibularia et sagittaria ad finem suum
 scilicet ad pugnandum propter victoriam.
 Nam dicebant antiquitus milites
 non solum equitantes sed quicumque
 pugnant ad vincendum. Unde
 sub militari non solum equestris sed
 quecumque alia ars et virtus contine-
 tur ad operationem bellicam ordi-
 nata. Unde architectorum artificum
 opera sunt magis laudabilia quam eorum
 que sunt sub ipsis. Unus igitur de

mechanicis artibus et eorum artifi-
 cibus instrumentis et artificijs su-
 marie prelibatis. postquam in libro prece-
 denti octavo de quibusdam rationabi-
 libus. id est de humanis legibus que certis
 rationibus constant iam aliqua ex-
 empla premissimus. Restat nunc in
 hoc nono libello de rebus artificia-
 libus quas humana videlicet rati-
 o ex exteriori naturali materia per
 artis habitum directa producit ali-
 quas similitudines addere. interdu-
 autem de artificibus. interdum ve-
 ro de instrumentis artium exempla in-
 ducendo. et diversis adaptando
 materijs. apprehensis more solito sub
 ordine alphabeti

Capitulum. i.

Activa et contemplativa vita
 assilatur sepulchro propter tri-
 a. Primo ratione receptio-
 nis. quia scilicet sepulchrum non vi-
 uentes sed tantum mortuos recipit.
 Et similiter utraque vita non viu-
 tes mundo vel peccato sed mortifi-
 catos requirit. Unde Coll. in. Mor-
 tui enim estis et vita vestra abscon-
 dita est cum christo in deo. Greg. Quid
 sepulchri nomine nisi contemplativa
 vita significat. que nos quasi ab hoc
 mundo mortuos sepelit. dum a ter-
 reis desiderijs susceptos in intimis
 abscondit. Activa quoque vita sepul-
 chrum est. quia a pravis operi-
 bus mortuos tegit. Ex quibus qui-
 dem verbis colligitur. quod vita acti-
 va mortuos peccato. contemplati-
 va vero super hoc etiam mundo mor-
 tuos requirit. Unde idem Greg. subdit.
 quod contemplativa perfectius
 sepelit. quia a cunctis mundi actio-
 nibus funditus diuidit. Secundo
 ratione absconsonis. quia scilicet in se-
 pulchro corpus includitur et ab hominum aspe-
 ctibus absconditur. Sic acti dunt actioes

vel elemosinas ab aspectibus absco-
dere eo modo quo xpc docuit **Mat**
vi. Attendite ne iusticiam vraz fa-
ciatis coram hominibus ut videamini ab
eis. vbi prohibet qd non fiat ad glo-
rie humane ostentationem, sed solum
ad dei laudem et proximorum utilita-
tem **Sile** de contemplatione siue oratione
dixit. Tu aut cum oraueris intra cu-
biculum tuum et clauso hostio ora pre-
ter tuum etc. **Tercio** ratione obmationis
quod utraq; vita et non altera tantum requi-
ritur per loco et tpe. In cuius signum
legit **Gen. xxiii.** qd abraham iugez
mortuam in sepulchro duplici sepeli-
uit. quod nimirum ut dicit **Ex.** Perfec-
tus quisque exnctam a peccatis vite
desiderans animam sub bone operatio-
nis regimine et contemplationis absco-
dit. neq; enim perfectus predicator est qui
vel pro contemplationis studium opera
da negligit. vel pro operationis insti-
tuta contemplatione postponit. **Item** acti-
ua et etiam contemplativa vita indiget
timore et amore. Nam timor humiliat
et amor sollicitat. quorum utrumque re-
quiritur in activa. sicut in navim requiri-
tur et anchora navim tenens. cui assila-
tur timor humilians. et etiam velut
impellens. cui assilat amor sollicitans
Et sicut in contemplativa vita necessari-
us est timor pro sobrietate aggrauans. se-
cundum illud. **Non** alta sapientes sed hu-
milibus sentientes **Ro. xii.** **Et** iterum
non plus sapere quam oportet sapere. sed
sapere ad sobrietatem **Ibidem.** **Et** rursus
necessarius est amor pro aueritate ele-
uans. **Im** illud **Col. iii.** Que fuerunt
sunt sapite. **Vnde** **Ex.** dicit Anchora
cordis est pondus timoris. sed qui
si velum mentis est vis amoris. que
hanc dum a mundo extrahit in alta su-
stulit. In contemplatione igitur veritatis
quasi in quodam alto pelago. navis
mentis proficundo non pergit. quam velum

amoris feruidi non impellit. **Et** tunc
si hanc timor aggrauat presumptione
sensuum quasi procella fluctu ut
iam iactata erroris voragine nau-
fragat. **Item** activa vita silis est agri-
culture **Nam** sicut dicit **Palladius**
Eligendi et bene colendi agri rati-
o in quatuor rebus consistit. in aere
aqua terra et industria. **Aer** si sit
salutaris et clemens. **Aqua** salu-
bris et facilis. vel ibi nascens l ad-
ducta vel ymbre collecta **Terra** ve-
ro comoda situ et fructiva. **Industri-**
a quoque colentis agrum est etiam ne-
cessaria circa loca temporis et opera
Que omnia necessaria sunt in acti-
ua vita se exercitantibus. scilicet
ut sint aerei per benignitatem com-
passionis. **Nam** aer facillime ex ali-
is imutatur et patitur **Apostolus**
secunda **Corinthiorum** vnde etiam
Quis infirmatur et ego non infir-
mor. quis scandalizatur et ego non
veror? **Debet** ergo homo actiuus esse cle-
mens in compassione et salutaris
in operatione. **Item** debet esse aqu-
us in facilitate subventionis. quia
sicut aqua in loca vacua facillime influ-
it. ita homo misericors indigentibus
facillime tribuit **Luce** sexto. **Omni** pe-
tenti te tribue **Luce** primo. **Ehurie**
tes impleuit bonis. **Influit** enim
aqua loca vacua sed non plena.
Item debet esse terreus id est fructi-
vus per multipliciter exhibitionem
bonis. quia sicut secunda terra mul-
tos fructus gignit. ita pius et acti-
uus homo multas elemosinas tribu-
it **Toh. iiij.** **Si** multum tibi fuerit
habundanter tribue. **Item** debet
esse industrius per sagacitatem di-
cretionis. primo circa loca. **Debet**
enim attendere circa loca ubi sint pau-
peres magis indigentes. dicit enim idem
Pall. quod seia civis degnant in locis

humidis q̄ siccis. Nā loca humore
plena sūt diuites qui habundāt tē
porali s̄stātia. et in istis semen .i.
datū degnat. qz mēti fructū n̄ ger
minat. s̄ q̄si terra sicca est paupis
indigentia. in qua semen elemosi
ne nō degnat. qz elemosina paupi
data meriti fructu habundat. pp̄
qd̄ dominus dixit Luce. xij. Cum
facis prandiū aut cenāz noli voca
re diuites qui habent vnde retribu
ant tibi. sed voca pauperes et debi
les & c̄. Item dicit idē Pall. q̄ nō
est magnopere desiderandus co
lor terre. quia bonitatis incertum
est signum. Est enim velut color t̄
re fauor vel fama elemosine quez
elemosinari? desiderare vel querē
ad sui gloriā non debet. Vnde dō
minus Mat. v. Cum facis elemo
sinam noli tuba canere ante te. Nā
talis fama non certum est signūz
vel causa bonitatis. Item debz eē
industrialius ad discernendum tpe
in quo dāde sunt elemosine Eccl̄.
in. Tempus custodiendi et temp̄
abiciēdi. Ps̄. Tu das escā illor̄ itē
pore oportuno. Dicit at̄ idē Pall.
q̄ oīa q̄ serunt crescēte luna et i vi
ebz tepidis sūt serēda. Nā tepor e
uocat friḡ inlufum. Sic mittēs
semen elemosine vel boni ope ris
crescēte luna. .i. defectu vel caristia
tunc p̄cipue debet serere. .i. elemosi
nas dare. Et debet esse remotus a
frigore accidie. et ab estu impatiē
tie siue ire. Vñ debet esse tepidus
.i. moderat̄. vt neqz frigeat per
torporē negligētie. neqz excādescat
per feruorē impatiētie. Itē debz eē
industrialius circa opa scz vt videat
et qd̄ a q̄liter est agendū. siue plā
tādo siue putādo siue serendo ac̄.
alia faciēdo q̄ spectāt ad culturā.
Sic etiā dēt hō actiu? eē et industri

us et studiosus ad putāduz vitia.
ad plantandū vtutes. et etiāz ad
serendū semina bonor̄ operū. Itē
contemplatiua vita similis ē celle vi
narie. De qua dicitur Cant. ij. In
troduxit me rex in cellam vinariā
Talis enim cella vt dicit Pallad.
debet esse remota a quinqz. P̄rio
quidem a calore. debet enim eē fr̄
gida et a feruore remota. Sic vit
contemplatiuus debet esse frigidus
ab estu occupatiētie. et ab ardore libi
dimis remotus que oculum mentis
obtenebrat et excecāt. Ps̄. Super
cecidit ignis et non viderunt soles.
Sedō a luce. qz scz dēt eē q̄si obscu
ra. et hec obscuritas fit in viro cō
templatiuo p̄ humilitatē per quāz
non reputat se quasi aliqd̄ scire vel
videre. Vnde Ps̄. petebat dicēs.
Qui illuinas lucernā meāz illuina
tenebras meas. Vel hec obscuritas
referē ad fidē q̄ nūc vidēt de? a cō
templatib? in qd̄a obscuritate. Vnde
Apo. i. Thi. v. Lucē habitat inac
cessibile quā nemo hōim vidē pot̄.
Et. i. Cori. xij. Videm? nūc p̄ spe
culū in emgmate Tob. v. In tene
bris sedeo et lumen celi non video
Vel ista tenebra fit in sanctis qñ
considerant p̄rios defectus diuinum
iudicium formidātes. Ps̄. Timor
et tremor venerūt super me et cō
texerunt me tenebrē. Vel forte qz
sancti viri timent et fugiunt nimi
am claritatem mundane prospe
ritatis. Psalmista. Ab altitudine
diei timebo. et ideo non recusant
noctēz adūsitatis. Psalmista. Nox
illuminatio mea in delitijs meis.
Vnde etiam in die bonorum nō sūt
immemores malor̄. Tercio debet
esse remota a septentrione. .i. debz
eē opposita septentrioni. Septen
trio enim dicitur artur? siue vasa

et dicitur septentio a septem stellis
frigoris auctori In quibus desigatur
septenarius virtutum quibus sancti et
contemplatiui viri oppositi sunt. eis
sistentes et contra ea pugnantes. iux-
ta illud dictum Senecae. Pacem cum
hominibus habebis bellum cum vi-
tibus. Quarto debet esse remota ab
humore scilicet a cisternis et aquis. hec
aque sunt doctrine siue rationes phi-
losophiae. quorum cisterne sunt philo-
sophorum libri. a quibus homo contem-
platiuus in his que ad fidem pertinent
debet remoueri. quia fides non habet me-
ritum cui humana ratio prebet expime-
tum. Et ideo Augustinus dicit. Tolle au-
gumentum ubi fides quiescit De his cister-
nis dicitur The. 11. Duo mala fecit
populus meus. quia me dereliquerunt
fontem aque viue. et foderunt sibi ci-
sternas dissipatas que continere non
valent aquas. Hec dissipate cister-
ne sunt libi philosophorum errantium. ut Auer-
rois. et quodammodo aliorum contra fidem
christianorum loquentium. quos fonte vi-
uo sacre scripture relicto quidam christi-
ani fodiunt. id est studiose discunt et cre-
dunt. Quinto debet esse remota a
fetore. Unde fieri debet longe ab al-
ueis et stabulis et sterquilinis. Si qui-
dem in alueis intelliguntur volupta-
tis deliciae. In stabulis dignitatis ex-
cellentie. quia viri magni et princi-
pes precipue delectantur in multitudine
et prope equorum quibus stabula re-
pleantur. Unde de salomone rege dicitur
11. Paral. ix. quod habuit salomon xl
milia equorum in stabulis. In sterquilinis
autem intelliguntur mundane diuitie.
de quibus Apoc. ait Phil. 11. Oia
detamentum fecit et arbitror ut sterco-
ra. Hec enim oia que mundanis re-
dolent sanctis fetent. qui celestium or-
dine per olfactum interne discretio-
nis et contemplationis percipiunt. Et ideo

ab his tanquam a rebus fetidis longe
fugiant. sicut illud Ps. Ecce elongaui
fugies scilicet a fetore mundi

Capitulum 11.

Hor dei seruetur in suo fer-
uore sicut mustum in suo dul-
core. Nam sicut legitur in li-
bro de vinemys que burgundo tra-
stulit de greco in latinum Si quis vel-
let mustum per totum annum habere
vel per longum tempus in dulcedi-
ne seruare hoc modo fieri potest. Cum
do calcatur botri quod ex illis stillat
mustum mitte in vas pice interius
perunctum vel exterius. ut semiplenum
vas sit. et obtura diligenter gipso.
multo enim tempore manet mustum valde
dulce. Et multo magis seruabitur
si vas musti sit pice perunctum inte-
rius et exterius. et in puteum mitta-
tur. ita ut sola labia superemineant
Et hoc per experientiam crebriam visum
est optime. Et oportet vasa ex quibus
huiusmodi mustum egreditur que
sibi non possunt calcari. ita ut non comp-
mantur. Quid est autem tenaci pice
vas interius et exterius limite nisi
mentis et corporis puritatem iugiter
et firma custodia munire. Et quod est
vas in puteo tenere nisi cor in hu-
militate seruare. Et quod est labia su-
pereminere vel os vasis gipso albo
obstruere nisi sublimem et puram locu-
tionem linguam siue os occupare. et
ab infimis vel impuris verbis absti-
nere. Huius perfectio musti id est amoris
diuini feruor et dulcor diuinitus con-
seruetur. scilicet in custodia puritatis.
in refrigerio humilitatis. in purita-
te locutionis. Alij autem sunt qui tale vas
musti in arenam humidam suffodiunt quod e-
tiam efficacius est ad mustum seruandum. Si
quod est arena humida non de quibus precibus
propuncta conscientia et humore lacrimarum reple-
ta. hoc valet ad seruandum mustum

.i. amorē diuinū. Cōseruatū em̄
feruor amoris in lacrimis compun-
ctionis. Item amor dei facit hoīez
obedientē. Nam cera ad ignem ca-
lesfacta de facili flectitur. et metal-
la ad ignem liquefiunt. et sic de fa-
cili formam rei cui infunditur acci-
piunt. sic etiā cor in quo est calefa-
ctio dñi ignis. i. amoris ē ad obedi-
entiā flexibile et ad iussu p̄lati
ductibile. **Luce. xij.** Ignē remi mit-
tere ī terrā. Amor at̄ terrenoz si-
ue mūdi impedit salutē. Nauis em̄
adherēs terre ad portū nō gradiē
sed piclitatur. Sic q̄ terrenis adhe-
ret diuitijs p̄ amorē ad portū salu-
tis nō venit. **Ps̄.** Diuitie si affluant
nolite cor apponē. Unde dñs dixit
q̄ facili⁹ ē camelū p̄ foramen acus
transire q̄ diuitē introire ī regnū
dei. Si igitur nauis anime ē nimis
onerata diuitiarū pondere siue cui-
remediū est eam alleuiare elemosi-
narum largitione. Item amatores
mūdi vel carnis aliqui per diuinā
gratiā ouertunt et efficiunt feruē-
tes amatores dei. sicut mustuz acet-
bū vel corruptū p̄ decoctionē et ad-
mixtionem aque pluuiialis ouertit
in vinum purū et dulce. Dicit em̄
ī supradicto libro de vindemijs q̄
mustuz de viuis acerbis vel corrup-
tis ita est curandū. Aqua em̄ plu-
uialis vsq; ad dimidium est exco-
quēda. Et ex hac aq̄ decocta quan-
ta est musti decima ps̄ debet super-
infundi vino. Rursus aut̄ cū vino
decoqui vt̄ osumatur in decoctiōe
decima ps̄. Quidam tamen aliter
faciūt. qz in ipsis viuis immittunt
aqua miscentes ad futurū mustū
terciam ptem. post calcatis viuis
mustū coquūt tantum vt̄ eius osum-
matur terciā ps̄. Aqua itaq; pluui-
alis est grā celestis. cuius decoctio

fit in feruore orationis. cuius mix-
tio debz esse cū musto siue vino la-
crimose orationis. de quo ī **Ps̄**
Potasti nos vino orationis. sed
decima ps̄ refertur ad obedientiā
decalogi. i. mandatorū diuine legis.
Vbi enim ista assunt. scz admixtio
gratie. feruor p̄mē. oratio lacri-
me. subiectio obediētie. mutatur
vinū acerbū. i. amor mūdi. vel mu-
stum corruptum. i. amor carnal. in
vinum. i. in amorē diuinū dulcissi-
mum et purissimum. Et hoc patet
in cōuersione mathi publicani et
marie magdalene. Vel terciā pars
aque. i. p̄mē assumit in restitutione
et calcantur vne in oratione. quia
tūc exp̄mitur vinū. i. manifestatur
peccatū. sed decoquitur mustuz cū aq̄
in assidua oratione. et sic etiā
amor mūdi vel peccati ouertitur in
amorem dei. **Itē nota qz in hoīe**
o pficiente ouertitur p̄ctio timoris
in dulcedinem et securitatē amoris
Cuius exēplū est. qz per semē por-
ri immissum in dolium aceti acetum
ipsum mutatur in vinū. sicut in p̄-
fato libro vindemiarū legitur. Quid
autem est semen porri nisi p̄fectus
boni? Nam porri nō p̄mo āno sed
scdo semē p̄ducere d̄. Et ideo p̄fici-
entē sigt. qui non statim a p̄cipi-
o p̄fectus esse potest. sed paulatī
et successiue p̄ficiatur. ergo p̄ semē
ipsum porri de aceto vinū efficit.
quia p̄ otinū p̄fectum in bono pe-
nitentis timor in amorem ouertit.
P̄fecta em̄ caritas foras mittit
timorem. vt̄ d̄. **Io. iij.**

Capitulū. iij.

Humana hominis ad modum
agri est diligenter colēda.
Agro em̄ vt̄ dicit **Palladi-**
us tria equalit̄ nocēt. scz sterilitas.
colētis morb⁹. et mal⁹ vicin⁹. Nā

sterilitas refertur ad deum p̄ q̄d
videlicet aīa a fructu boni opis va-
cat. sed morbus refertur ad vitium
quo sc̄z ipsa aīa letalit̄ egrotat. si
vicinus mal⁹ refertur ad prauum
socium siue ad carnem. que ipsam
animam frequēter molestat. **Oci-**
um autem multū nocet anime. q̄a
ipsam ad malū acuit **Eccl̄. xxxij.**
Multam malitiāz docuit ociositas
Facit enim in agro aīe viticas vitū-
orum succrescere **Prover̄. xxij.**
Per agrum pigri hominis trāsiui.
et ecce totum repleuerunt vitice.
Contra q̄d d̄z ibidem. Diligent̄ ex-
erce agrū tuū. **M**orb⁹ peccati etiā
multum obest. quia aīaz interficit
Eze. xvij. Anima que peccauerit
ipsa morietur. Et iterū de peccato
dicitur **Eccl̄. xxi.** Dentes leonis de-
tes eius interficiētēs aīas hominū.
prau⁹ socius multū officit qui ani-
mā corrūpit. sc̄z exemplo. vel verbo
.i. Cor̄. v. **M**odici fermentū totaz
massaz corrūpit. **Et. i. cor̄. xv.** **C**or-
rūpūt bonos mores colloq̄a praua
Vnde hec ab agro aīe sunt prorsus
repellēda. **D**icit etiā idē **Pall.** q̄ in
agro piclitantur interiora nisi colā-
tur extrema. **S**ic etiā interiora hō-
anime p̄dit qui exteriora membra
vel sensus non custodit. **I**te aīma
iusti assilatur orto voluptatis. .i. pa-
dyso terrestri quē agricola celestis
De q̄ xpc̄ Io. x. **P**at̄ meus ager
la est. a p̄ncipio mūdi plātauit **E**t
hec similitudo ogrea videtur triplici
ratione. **E**t p̄mo q̄d̄m ratiōe situ-
atiois. **N**am ille ortus fuit situat⁹
in loco fertili. et idē vocatur pai-
disus de litiarum. et hīc aīma iusti
est locus deliciarū spūaliū om̄. qui
dicit **Prover. vij.** **D**elicie mee eē
cum filiis hōim. **I**te erat ille ort⁹
in loco eminenti. ita vt dicatur ex

cedere altitudinem terre. et esse s̄b
globo lunari. quia vide licet mens-
iusti omnia terrestria excedit et
templatione ac desiderio vsq̄ ad ce-
lestia pertingit **Apo. Phil. in.** **N**o-
stra conuersatio in celis est. **I**tem
erat ille ortus i loco orientali. **P**er
orientē aut̄ intellige aduentum ad
iudicium **V**nde in euangelio Sicut
fulgur exit ab oriente ac. **V**el per
orientē intellige xpm. de quo **Za-
cha. vi.** **O**riens nomen eius **V**el p̄
orientē intellige originē hōis. ita
debet plantari mens fidelis ad ori-
entem. vt p̄ oculis habeat terro-
rem iudicij. et recordationem do-
mice passionis. et abiectiōem sue
conditionis. qualiter scilicet crea-
tus et factus est de limo terre **V**n̄
in **Leuit.** p̄ceptum est. vt vesica
la auicula poneretur ad orientem
altaris in loco vbi erant cineres.
hoc est per recordationem iudicij
motus elationis reprimere. **I**tem
quando motus elationis surgit in
te ex operibus tuis. pone te ad ori-
entem. .i. cristū. et attende q̄ pas-
ua sunt. quia nulla sunt respectu il-
lorum que fecit pro te. pone etiam
ad orientem abiectiōis tue condi-
tionem. et hoc est in locū vbi erāt
cineres. .i. memorare q̄ vilis es et
elides motus elationis in te **S**ecū-
do ratiōe plātationis. q̄ p̄duxit
dominus deus de humo dē lignum
pulchrum visu. et ad rescendū sua-
ue. lignū etiam vite in medio pa-
dyfi. lignumq̄ sc̄ie boni et mali. vt
dicitur **Gen. ij.** **H**oc lignū pulchrū
visu ē in hōie ex conuersatiōe bona. si
ad rescendū suauē est ex conscien-
tia munda. **N**am secura mens q̄si
iuge conuiuiū. vt dicitur **Prover. xv.**
Debz etiāz ibi eē lignū sc̄ie boni
et mali. .i. p̄ducta int̄ bonū et malū
x vi

discernend. Item lignū vite. i. gē
 a xpi cui totum de hz homo ascribē
 non sibi **Apō. Gal. 1.** Vivo autē
 iam. non ego. vīuit vō in me cri
 stus. **Tertio** ratione irrigationis
 Quia fluius egrediebāt de loco vo
 luptatis ad irrigandū padyfuz. q̄
 diuiditur in quatuor capita. Nomen
 em̄ phison. Ipse est q̄ circuit oēm
 terrā euilath. vbi nascit aurū. et au
 rū terre illius est optimū. bdelliu
 et lapis omichin. Et nomē fluius
 sedo geon. Ipse est qui circuit om
 nē terrā ethiopiae. Nomē vero flu
 uij tercij tigris. Ipse est qui vadit
 vtra assirios. Fluius autē quat
 ipse est eufates. Iste fluius est ḡ
 tia spūs sancti que fluit de loco vo
 luptatis. i. a xpo i quo delectari de
 bemus **P̄. Delectare in domino.**
 Iste egreditur ad irrigandū padi
 fum. i. mentē hūanam. et diuiditur
 in quatuor flūia. i. quatuor vtutes. Naq̄
 phison sigt prudentiā. Prudēs em̄
 est q̄ no vit os mutae. Phison em̄
 interpretatur oris mutatio. Aliter
 em̄ loquendū est maioribz. et aliter
 im̄ioribz **Ecc̄i. xxiii.** Qui adīplet
 quasi phison sapientiā. Et hic cir
 cuit oēs terrā euilath. que interp̄
 tatur dolēs. quia prudēs est q̄ no
 vit dolē in hoc mūdo. Ibi etiā na
 scitur aurū optimū. qz optimū est
 lugē p peccatis. Et bene dicit. qui
 circuit oēm terram euilath. q̄ hēt
 quatuor ptes scz dolere p peccatis p
 p̄ris et aliis. p incolatu huius mi
 serie. et p dilatiōe patrie. Bdelli
 um aut fuit opa misericordie. La
 pis omichin discretio. ab om̄ qd
 est vnguis. Nam per figuram vn
 guis significatur discretio. vel per
 lapidem orationem intellige. Vn
 tribus curatur peccator. operibus
 misericordie. et orationibus cū car

nis afflictione siue dolore. Per ge
 on vero qui interpretat hyat⁹ ter
 re significatur temperantia. que o
 nem terrenitatem absorbet a nob̄
 Et contra ethiopiaz vadit. quia
 malos motus i nobis destruit. Ma
 li autem motus sunt mali mōres
 quos significant ethiopes **Ih̄c. xiiij.**
 Si mutare potest ethiops pellem
 suam. aut p̄dus varietates suas.
 et vos bene poteritis facere tuz di
 diceritis malū. Tygris qui velox i
 terpretatur sigt fortitudinem. que
 impugnat assirios. i. demones. For
 tis em̄ debet esse qui vult contra
 demones pugnare. Eufates autē
 qui frugifer interpretatur signifi
 cat iusticiam que multum fert fru
 ctum. Vana enim sunt omnia tpa
 lia. sed sola iusticia fructifera. sed de
 ista non determinat scriptura vtra
 quos vadat. quia iusticia ad oēs
 pariter spectat. Vel fluius iste ē
 gratia compunctionis. que diuidi
 tur in quatuor. que sunt cōtritiō.
 confessio. satisfactio. et continua
 tio siue perseuerantia. Phison em̄
 .i. oris mutatio significat contritiō
 nem. in qua mutatur facies pecca
 toris. Sed per geō qui interpretat
 hyatus significatur confessio. in q̄
 apertuntur peccata. sicut in hyatu
 apitur terra. Per tygrim qui int̄
 ptatur velox. satisfactio significat.
 que ē quasi medicamentum vulne
 ris. Sicut em̄ extracto ferro de vul
 nere. si statim medicina non appoi
 tur cito vulnus putrescit. Ita si
 peccā de corde extrahis. et vt iube
 nō ptinus satisfacis. vulnus tuuz
 de facili corrumpitur. Per eufatē
 vero qui it̄pretat frugifer perseue
 rantia designatur. que nobis con
 fert fructum vite eterne. Item
 anima iusti affilatur accuo tici q̄

multis modis in homines recondit.
Nā tritium sicut dicit **Gre.** Primo
 in segete sole tangit. qz in hac vi-
 ta hūana aīa respā supm̄ lūinis il-
 lust ēē. pluuiā accipit. qz veritatis
 eloq̄o piguescit. v̄to dicit. qz tēp-
 tationibus exercet. et secū cresce-
 tes paleas portat. qz neq̄oz oīra
 se cotidie vitā peccatū. toleat atqz
 ad aream deductū tūrationis pon-
 dere premitur vt a palearū onexio-
 ne soluat. qz mens nostra celesti
 discipline supposita dū correptiois
 flagella percipit a societate carnali
 um mūioz recedit. et relictis pa-
 leis ad horreū ducitur. qz foris re-
 manentibus reprobis electa aīa
 ad supne māsiōis gaudia sbleuat
Ite aīe salus debet corpori et diu-
 tns pferri. Nam cū quis necessita-
 te astrigit qz in mare oportet me-
 ces p̄icere. l̄sonas s̄bmergi. mer-
 ces potius exponuntur. et in bello
 manus ensi exponitur vt caput sa-
 num seruetur. qz mortuo merces n̄
 pfunt. nec manū valent capite ab-
 sciso. **Sic** cū quis ad hoc deueit qz
 corpus aut aīe habere detrimentū
 oportet. debz corpus et diuitias ex-
 ponē. sicut serpens a caudā expoīt
 et corpus vt caput. i. vitam seruet
Mat. v. Estote prudentes sicut ser-
 p̄tes. Diuitie em̄ corpori mortuo. a
 aīe dāpnate nil profunt **Mat. xvi**
Quid pdest hōi si lucretur vniuer-
 sum mundū. aīe autem sue detmē-
 tum patiat. **I**tem anima illa ē ap-
 ta ad deū diligendū cuius affectus
 est a carnali amore purgatus. sic
 illa vna dicitur esse apta ad vīde-
 miandum et mustum exprimendū
 cuius gnum exit purum sine cāno-
 sitate. Dicitur enim in libro de vī-
 demis. qz ad pbandū quando tē-
 pus est ad vīdemian dū vuas. qz

vām vuam accipiunt et expmūt.
 et siq̄dem effluerit gnum mundū
 non stinens carnē. maturas eē ad
 vīdemias approbant vuas. **S**i ve-
 ro effluerit granū cū parte carni-
 um non eas esse maturas. **S**imilit̄
 illa aīa est ad vīdemiam inusti. i.
 ad affem̄ amoris diuini parata. qz
 habet intrinsecum granum. i. inte-
 riorē affectum a carne. i. carnali a-
 more separatum et depuātū. **I**lla
 autem que est cū carne. i. cum car-
 nali amore non est vīdemiatōi. i.
 spūali dilectioni accōmoda. **V**nde
Apo? dicit. **ij. Corin. ij.** qz animalis
 homo. i. carnalis nō percipit ea que
 sunt spūs dei. **C**aplm̄. **ij.**
Armatura spūalis filis est
 armature corporali. **E**st em̄
 duplex gen⁹ armorū. quia
 sunt arma ad defensionem. vt cli-
 peus et huiusmodi. a sūt arma ad
 offensionē vt gladius et hmōi. et
 neutrū gen⁹ sine altero sufficit in
 prelio existenti. qd̄ etiam similiter
 accidit in armatura spūali. **V**nde
 dicit **Gre.** in moral. qz sicut ad cor-
 poralia bella nequaqz bene arma-
 tus pgit. qui aut clipeū sumēs gla-
 dius non vtitur. aut vtens gladiis
 clipeo non munitur. **Sic** etiā miles
 dei aduersitatis bello deprehensus
 et scutum patientie debet ante se
 ferre ne peat. a ad portandū pmp-
 tus amoris inferre iacula vt vicit
Vnde mens sanctorum in hoc tēp-
 tationū p̄lio et munita patientie cli-
 peo. et gladiis amoris accincta ad
 pferenda mala sumit fortitudinē.
 ad impendendū bona exercet benī-
 gnitatem. qbz et odiorum tela pa-
 tienter excipiat. et amoris iacula
 valenter reddat. **I**tem nota qz sa-
 cra scriptura introducit. **x.** qz coit̄
 necessaria sūt i mūtū armaturā. **Nā**

inter arma quibus milites utuntur
ad sui defensionem. quedam necessaria
sunt ad protegendum partem superiorem
ut caput et huiusmodi. ad hoc
utuntur galea siue casside creta. Que
dam ad muniendum partem inferiorem.
puta crura et humeri. et ad hoc por
tant ocreas cretas. Quedam muniunt
partem mediam vel in parte sicut scutum
quod portatur in sinistra. vel in toto
sicut lorica. **Torax** autem protegit pectus
et cor et renes. **Hec** erat armatura
goliath. de quo dicitur. **Re. xvij.** quod cas
sis creta erat super caput eius. et lo
rica hamata induebatur. et ocreas
cretas habebat in cruribus. et cli
peus cretus tegebatur humeros eius.
Inter arma vero offensibilia. quedam
sunt quibus percutiunt a remotis. sic
est arcus et sagitte. **Et** hec fuerunt
arma esau. de quibus dicitur. **Gen. xxvij.**
Sume arma tua pharetram et arcum
et. **Quedam** percutiunt de prope. sicut
gladius vel ensis. **Et** hec erant ar
ma fortium salomonis. de quibus dicitur.
Cant. in. **Lectulum** salomonis. **lx.** for
tes ambiunt ex fortissimis israel omnes
tenentes gladios. et ad bella doctissi
mi. **Quedam** vero percutiunt medio
modo in prope et remotum sicut
lancea. **Et** hec erat armatura saul. **1. Re. xvij.**
Tenebat saul lanceam et.
Decet etiam militem habere equum sal
tem cum freno et sella. et consequenter o
portet quod habeat calcarea. **Hec** om
nia sunt arma que etiam necessaria
sunt militie spirituali. **Primo** necessa
rium est scutum fidei quod munit in parte si
nistra. **1. in** adversis. **Eph. vi.** **In** om
nibus sumentes scutum fidei et.
Secundo necessaria est galea spei. que
super caput se erigit. quia spes ad
superna tendit. **Eph. vi.** **Galeam** sa
lutis assumite. quod expones. **1. Thel.**
v. **Et** galeam spem salutis. **Tercio**

necessaria est lorica caritatis. de qua
Apo. 1. ibidem scilicet. **1. Thel. v.** **Induit**
lorica fidei et caritatis. **Nam** sicut
anuli in lorica inuicem onerantur.
ita fideles in caritate inuicem vni
unt. **Quarto** necessaria est torax iu
sticie et equitatis. **Sap. v.** **Induet**
pro thorace iusticiam. **Quinto** sunt ne
cessarie ocree ferree que muniunt
a parte inferiori. **1. duplex** humilitas
quod dicitur animi elationem reprimit. quasi ab
inferiori parte munit. **Est** autem
humilitas necessaria duplex. **1. inte**
rior in corde. et exterior in uersa
tione. **1. quasi** ocrea cruris dexteri
est humilitas in prosperitate quod aliquis
reputat se indignum. sed ocrea cruris
sinistri est humilitas in aduersitate quod a
liquis reputat se dignum. **Sexto** neces
saria est lancea prudentie siue prouiden
tie quod a remotis hostem percutit atque
propinquet. **1. Re. xvij.** **Tulit** ioab
tres lanceas in manu sua. et infix
it eas in corde absalon. **Hec** tres lan
ceae sunt tres partes prudentie. scilicet memo
ria preteritorum. intelligentia presentium.
et prudentia futurorum. quibus inimicus
punitur. **Septimo** est ensis continentie
quo femur in quo est voluptas mu
niatur. **Cant. in.** **Vniuersus** ensis super
femur suum. **Viii.** **necessarius** est gladius
1. dolor penitentiae quod vincit de delectatio
ne culpe. **Job. xix.** **Ultor** non quitatis
gladius. vel gladius. **1. dolor** passionis
et misericordie. **Luc. in.** **Tua** ipsi
us animam pertransibit gladius. **Nono** ne
cessarius est arcus scilicet sacre scrip
ture cum sagittis doctrine. **In** hoc
arcu est lignum durum scilicet au
steritas veteris testamenti. et cor
da mollis scilicet lenitas testame
nti noui. **Ex** hoc arcu emittuntur sa
gitte potentis acutis. id est diuina
verba corda hominum velociter pe
netrantia. **Decimo** necessarius est

equus. i. corpus subditum spiritui
 cui freno temperantia. **Ja. in. Eqs**
 frenos in ora mittimus. et cum sel-
 la patientie in qua facilius onus por-
 tatur. **Wesl. vi.** Homo quem rex ho-
 norare cupit debet indui vestimen-
 tis regni. et imponi super equum qui
 de sella regis est. Sella regis est pa-
 tientia christi. cui selle oportet imponi
 quicumque ab ipso rege debet hono-
 rari.

Capitulum. v.

Auaritia terrenorum lue-
 rum facit sterilem aiam a
 fructibus spiritualium operum. Si-
 cut enim vinum cibis facit gallinas
 sterilem et cessare ab ovatione.
 sicut dicit **Pall.** Sic et terrenorum
 lucrorum auaritia appetitus retrahit et
 cessare facit a spiritualium operum exer-
 citatione. **Vnde Mat. xix.** dicitur quod
 sollicitudo seculi istius et fallacia di-
 uitiarum suffocant verbum. ne scilicet pue-
 niat ad boni operis fructum. **Ite** aua-
 ritia aduersatur operibus bonis. si-
 cut letamini anseris aduersatur sa-
 tis. **Dicit enim Pall.** quod sterco-
 rum maxime necessarium est agriculturam
 excepto anserum letamine quod omnibus
 satis inimicum est. **Vn** anser sicut ipse
 dicit. locis suis inimicus est. quia
 sata et morsu ledit et stercore. **Quid**
 enim est morsus anseris nisi rapaci-
 tas cupidi hominis? **Quid** autem anseris
 sterco- rum nisi auarorum terrena luce?
De his dicit Apo. Phil. in. Omnia
 detrimentum feci et arbitror ut ster-
 cora ut christum lucrificem. **Hec** et
 ergo sata ledunt. quia in agro videlicet cor-
 dis spiritualis doctrine seu virtutum
 germina crescere non sinunt. **Ite** aua-
 ritia non satiat ex adeptione auri. quia
 sicut vinum in dolio sitim corporalem
 non sedat. sic pecunia in archa siti aua-
 ritie non satiat. quod est. quia pecunia non

potest iterum ubi sitis est auaritie scilicet
 in corde. **Pecunia** etiam est res corporalis.
 anima vero est res spiritualis. **Hec** autem spiri-
 tuali impleri non potest. sicut nec corpo-
 rali spiritali. **Vn** sicut archa impleri non
 potest sapientia. ita nec anima pecunia. **Eccl. i.**
v. Auaritia non implebitur pecunia. **Ite**
 auaritia alienorum detetor assilatur vasi
 puo de terra. quod tusco vocabulo dicitur
 tur salua dei. quod scilicet denarios sigil-
 lati recipit. sed non possunt idem habere.
 ut non frangat. **Sic** auaritia raptorum vasi
 raris reddit in morte quod non permittitur
 de mundo portare. **Job. xxvii.** **Di-**
 ues cum dormierit nichil secum affert
Capitulum. vi.

Boni viri sunt custodire cor-
 da sua sicut custodienda sunt
 apum aluearia. **Sunt** enim pri-
 cipue. v. prout colligitur ex libro **Pal-**
lad. que apibus maxime nocent a qui-
 bus eorum aluearia sunt penitus remo-
 uenda. **Primum** est veritas. **Vn** dicitur quod dunt
 collocari non longe a domibus. sed in parte
 secreta orti. et a ventis remota. ita quod
 ventis frigidioribus altius persistat.
Sic nimirum boni viri qui habent aluearia
 a plena apibus. i. corda plena virtuti-
 bus dunt ea munire contra ventum. i. contra
 dyabolice temptationis insultum. hic enim
 ubi potest iterum frigus malicie imitatur.
 et apes. i. virtutes extinguit. **Vn** op-
 ponenda est ei altitudo pietatis. i. eleua-
 tio orationis et contemplationis. sicut
 dominus dixit discipulis. **Mat. xxviii.** **Ora-**
te ut non intretis in temptationem. **U-**
dunt sancti viri custodire aluearia apum
 .i. studia bonorum operum. ne a vento va-
 ne glorie dissipentur et extinguantur.
 quia superbia ut dicit **Aug.** bonis ope-
 ribus insidiat ut peccet. **Vnde** oppo-
 nenda est altitudo pietatis. i. firma custo-
 dia humilitatis. cuius fabrica tanto
 altius exurgit quanto eorum seipsum ad ima-
 p sui despicim reducit. sine custodia

emq; huius pietis. ventus apū alue-
aria dissipat. quia virtutū studia
superbia vastat. nisi humilitas ob-
stet. perit enim oē qd agit: si nō ī
humilitate sollicitē custodiē. qz q
ceteras virtutes sine huilitate cō-
gregat. qsi puluerē ī ventū portat
sicut **Gre. dicit**. **Secdm** qd multum
nocet apib? ē frigus? **Et** ideo eas vt
Pall. dicit ī calidiori pte orti loca-
re debem? vñ etiā adit? earū dnt
esse omīs oppositi soli. **Vas** etiā ip-
sarū dēt eē de tali ligno q vim frī-
goris ad eas nō trāsmittat. **Et** int
oīa meliora sunt. vt ipse dicit alue-
aria facta ex cortice subis vbi hūi
possūt. qz nō trāsmittunt vī frigo-
ris aut etiā caloris. **Quāuis** em a-
pes timeāt frigus. nō tamē diligūt
excessiuū calozē sed tpatū. **Vñ** pel-
sima vasa sūt q ī hyeme gelant. a
ī estate feruescūt. **Sile** spūalib? a
actiuīs viris q eē dnt velut apes sol-
liciti et fructuosi hūme nocet frigus
accidie. **Et** ideo dnt ad locū calidū
et secretū redire. .i. ad secretū orati-
onis et cōplatiōis vbi feruor spi-
ritus excitat frequēt se reducere.
sicut apes frequentē redeūt ad alue-
arij locum. **Itē** eoz adit? .i. cogita-
tus vel affectus debent respicē so-
lem. .i. cristum vt consideratis labo-
ribus et passioibus quos ipse susti-
nuit p nob alleuētur labores nrī
et nōn accidemur ī eis. **Vas** eti-
am cordis debet esse sic dispositū
vt frigus accidie non recipiat sed ē-
pellat. **Vnde** bonus est cortex sube-
ris. .i. exemplum ouersationis alicui-
us sanctia solliciti hominis. vt dū
ī eius ouersatiōe et imitatiōe mo-
ramur. repellat piter a nobis a au-
dor ouipiscētie et frigus accidie.
Tercium qd multum nocet apib?
est locus fetidus vel inquietus **Vñ**

debent eozū aluearia longē collo-
cari ab omnibus que sunt horredī
odoris. vt a stabulis et balneis. co-
quinis fisoris et huiusmodi et fetore
fem. **Et** etiā non debent poni ī
loco vbi resonat echō. qui sctz ad hu-
manā vocem falsa imitatiōe respō-
det. **Sic** etiā boni viri debēt se re-
mouē a sfortijs et familiaritatib?
personarū corruptarū et infamū.
ne sctz eozū fetore. .i. infami et cor-
rupta ouersatione ipsi vel ī cōscie-
tia vel ī fama ledantur. **Debēt** eti-
am sibi cauere a blāditoribus q ad
modum echonis vnicuiq; decepto-
rie resonant. .i. loquuntur iuxta vo-
cem suam. .i. put credunt ei place-
re. **Quartū** est fumus precipue
canceri adusti. **Quid** enim per can-
cerum adustum nisi mundum acci-
pinus malo igne auaritie vel lux-
urie islamatū? .i. **Jo. v. Totus** mū-
dus ī maligno positus est. **Cācer**
etiā lune mutabilitatē sequit. qz
sctz sctz augmentū et decrementū
lune repletionem et vacuitatez pa-
titur. **Et** similiter ipse mundus se-
cundum fortune mutabilitatē mu-
tatur. **prima Iohānis secundo** Ec-
ce mundus transit et concupiscen-
tia eius **Boetij. ij. de iso. psā. ij.**
Hunc cōtinuū ludū ludim? rotam
volubili orbe vsam? **Infima** sūmis
suprema isimis mutat gaudemus
Vnde quidam metricē dixit **Luo?**
fortune variatur vt orbita lune.
Quis igitur canceri fumus tūc ad
apes pertingit. quando vel mundi
affectus. vel terrene occupationis
actus bonos viros inuoluit. a nō
nunq; ex eis aliquos etiā inuol-
uendo extinguit. **Vnde** debent se
boni viri a tali fumo quantū pos-
sunt elongare **Apocalipsis. xvij.**
Cum viderint fumum mēndij ei?

lōge stātes supple sūt. **Q**uintūz qđ nocet opib? apū ē succo? quarūdā herbarū vel floz. sicut sūt ellebor? cassia. absinthiū. cucumer agstis a silia. quarū sciz amaritudo ipedit dulcedinē mellis. Vñ talia ab alue arib? apū debēt penit? remoueri. et debēt poni iuxta arbores vel herbas q̄bus nulla amaritudo rñdeat in flore aut succo. **Q**uid autē ē herbarū malus succus nisi tristis et pemitudine plenus voluptatū et libidinu? exitus. **V**nde de meretrice muliere dictūz est **P**rouerb. v. Fau? distillās labia meretricis. et mīdi? oleo guttur eius. **N**o iūssima autez illi? amara q̄i absinthiū. **I**n quo oñ dē voluit salomō qđ voluptas licz ī p̄cipio vel ī medio. i. ī cogitatu v̄ actu habeat delectationē. ī fine tñ relinqt amaritudinē. **V**ñ icipit a melle p̄cedit ad oleū et tminat ad absinthiū. **V**ic ē ergo succus amare? .i. luxurie fruct? . quē scz apes. i. p̄sone spūales. et si tm cogitatu l̄ affū de gustēt p̄dit dulcedo mellis. i. suauitas et delectatio in tne consolationis et deuotionis. **N**ā sicut dicit **Heri.** Delicata est dīna solatio. et non datur admittētib? alienā. p̄pter qđ **Apo.** dicit. i. **Cori.** ij. qđ animal. i. carnalis hō nō p̄cipit ea q̄ sunt spūs dei. **I**tē lom̄ viri assilantur vasis argēteis q̄ frāgunt et vrūtur vt repentē. **S**ic lom̄ viri mō frāgūtur p̄ t̄bulatiōes. vel vrunt per īfirmitates vt reparent et meliorētur. s̄ mala sūt tāq̄ vasa testea v̄ vitrea q̄ fracta non repant. **P̄s.** **T**anq̄ vas figuli ofringes eos. **I**tē vasa argentea limantur vt clarificent. sic deus suos affligit vt puriores sint et clariores. **Aug.** **Q**đ lima ferro. qđ fornax auro. qđ flagellum gēano. hoc facit t̄bulatio

viro iusto. **I**tem lom̄ viri affliguntur vt perficiant. et ideo assilantur imaginib? et sigillis. de quib? **Greg.** **gori.** in **dyalogo** dicit. qđ sicut imperia homines nec duz perfecte sculpta sigilla vel imagines aspiciunt et iam quasi perfecta laudant. et tamen artifex oficerat et limat et laudari iam audit et tūdere tam meliorādo non desinit. **S**ic plerūq̄ illi quos iaz p̄fectos homines existimant adhuc in oculis summi opificis aliquid imperfectionis habent. p̄pter qđ infirmitatibus et t̄bulatiomb? cotidie limant. **C**Ca. vii. **C**aritate deficiente non pot aliquis bene opari. **N**am de ferro frigidō non potest fieri operari nisi calefaciat illud igne. nec potest flecti. s̄ frāgīt sub marcello. **V**ñ sicut dicit **Aug.** **F**erū calidū dū cudit dilatāt. frigidū at frāgīt. **S**ic hōmō n̄ est aptus bene opādi nisi calefact? fuerit p̄ igne caritatis. **Tren.** i. **D**e excelso misit igne ī ossib? meis et erudiuit me. **I**tē caritas assilat fūdamēto. **V**nde **Apo.** **Eph.** ij. **I**n caritate radicati et fundati. **V**nde nota qđ **Apo.** al similat caritatē radici. in eo qđ dicit radicati. qđ sicut oīs frūctus a radice p̄cedit. sic opus bonū a caritate. **V**ñ **Gre.** dicit qđ nō habet viriditatē ram? hōi opis. nisi māserit ī radice caritatis. **I**tē assilat eā fūdamēto ī eo qđ dicit et fundati. qđ si nie fūdamēto dom? stae n̄ p̄t. s̄ cōstructo fūdamēto cadit. **C**aritas enim oīa sustinet. i. **Cori.** xij. **E**st etiā ratio q̄ caritas assilat fūdamēto. qđ fūdamētū. vt dicit **Pall.** ofuevit ēplicit p̄i. scz ā ī petra. aut ī angilla solida. aut ī terra labili. et in hys tribus significatur tria caritatis opera. **T**ria enim p̄ae ex caritate

fuit diligenda scz deus qui figūre
 i petra. spūs qui in argilla solida
 siue sit spūs angelicus siue huma
 nus. terciū est corpus siue ppiū
 siue proximi. et hoc designatur in
 terra fluxibili. Et nota q si fundamē
 tum ponatur in sarcofago vel i pe
 tra debz. vt dicit **Pall.** forma fun
 damēti scilpi vnius pedis altitudie
 vl duoz. vnius qdem pedis altitu
 dinē caritas q deus diligit habet.
 quia vno tm affectu seu respectu de
 us diligi debet. scz ppter seipm. hoc
 enim ē de ratione vere amicitie vt a
 micus sui gratia diligaē. Et ideo il
 le q deū mercedis intuitu diligit ve
 rus eius amicus nō existit. Potest
 tamen ipsa dei dilectio adhuc alte
 rum pedem. i. alium affectū siue re
 spectū habere scz ad mercedē. i. ad
 btitudinē creataz quaz ab ipō deo
 habem⁹. n̄ ita scz q ipa sit finis a
 mati. ita q de⁹ ppter illā diligaē. eo
 q hoc essz vt dictū ē n̄ vere dilige
 deū. s. put ipa btitudo ex pte amā
 tis ē finis amoris. et cuiuslibz vtu
 ose opationis. Si vero fundamētū
 ponat in solida argilla et ostricta.
 tūc dēt hrē quītā vel sextā pte alti
 tudis ei⁹ q sup trā scz in pietib⁹ ē
 futura. Si v etiā caritas qua proxi
 mi spm̄ vel nem̄ diligit⁹ debz qnqz
 vel sex g⁹dus hrē altitudis. i. perfec
 tiois. Et p̄mus gradus est vt dili
 gam⁹ vere. tūc autem vere diligit⁹
 aliquē cū amam⁹ eū ad bonū sui ip
 sius et nō ad vtilitatē nostrā. i. **Corī**
xij. Caritas non quēt que sua sunt
 Vnde tūc aliquis vere diligit aīaz
 proximi sui vel suā. quādo diligit
 eā ad salutē eius. Et isto mō apls
 proxios hm̄ spm̄ diligebat. Vnde
 dixit. i. **Corī. x.** Nō querēs qd mi
 chi vtile est. sed qd mltis proffit vt
 salui fiāt. Scd⁹ gradus altitudinis

huius fundamēti est vt diligam⁹
 recte. Tūc recte diligitur aliquē
 cū mai⁹ bonū suū minori boni pro
 ximus. puta vt magis diligamus
 aīam q̄ corpus. et spūalia q̄ tpa
 lia. Tercius grad⁹ est vt diligam⁹
 sancte. i. in ordie ad deū et ppter deū
 Et ideo debemus odio habere i aīa
 nostra vel proximi quicq̄ repugnt
 deo. puta peccata et cogitationes pec
 cator. **P̄.** Iniquitatē odio habui
 et abhōinatus sum. Quartus gra
 dus est vt diligam⁹ opose. i. **Jo. iij**
Nō diligam⁹ verbo neqz lingua. sed
 opere et veritate. Quintus grad⁹
 est vt diligam⁹ perfecte. scz nō tm
 amici animam sed etiā inimici. ad
 salutē em̄ inimici nō tm gnālē sed
 spēalē affectū habē. et p eo spēali
 ter orare pfectiois est. **Vñ Mat.**
v. Diligite inimicos vrōs et po
 stea cludit. Estote ergo perfecti.
 Vel si volumus huic fundamento
 caritatis. qua scz pximi spm̄ diligi
 m⁹ dēt sex partes altitudinis. Tūc
 per sex gradus accipiam⁹. vel ele
 mosinas spirituales quibus aīabz
 proximorum subuenire debemus.
 que in hoc vesiculo continentur. **Cō**
fule castiga solare remitte. fr̄ ora.
Debemus em̄ eis i dubijs consulē
et delinquentes eos castigare. me
stos consolari. offensas remittere.
eos supportare. pro eis orare. que
ad caritatis altitudinem pertinent
 Si autem fundamētū ponatur in
 terra labili debem⁹ tantum fodē
 quousqz inueniatur argilla mūda
 sine sterquilinio. Et si argilla non
 inueniatur tūc sufficit imersisse quētā
 pte altitudis q̄ futura ē sup terrā.
 vt ip̄e **Pall.** dicit. Ex quo patz q
 caritas q̄ corp⁹ nostrū l̄ pximi dili
 git⁹. p̄rio dēt eē mūda a sterquilinio
 .i. ab amore cānali. vt n̄ sit dilectio

carnalis et spiritualis. ut scilicet diligamus
 non carnaliter sed spiritualiter. **I**tem
 debet habere quatuor gradus altitudinis.
Primus est ut magis diligamus corpus
 siue proprium siue proximum quam alias res
 corporales exteriores. **S**ecundus est ut
 quantum ad res corporales magis diliga-
 mus corpus proximum quam proprium. **N**am etiam
 quodam gentiles sine spe vite eterne pro
 amore amicorum se morti exposuerunt.
Vnde multo magis haec caritas facit
 cum pertineat ad bonum virtutis. **V**nde etiam
Phis dicit. ix. Ethicorum. quod homo debet
 amicos ad tristitia vocare tarde.
 sed ad leta et prospera prompte. **C**ontra autem
 ad eorum prosperitates et leticias debet
 se tarde ingerere. sed ad tristitias celeri-
 ter et prompte. **V**nde secundum carnis aicitiam
 plura bono corporalia sunt impedienda
 amicis quam nobismetipsis. sed de bonis spi-
 ritualibus sepe pro nobis quam amicis in-
 pedere et velle debemus. et sicut etiam
 de malis vitandis. **T**ercius gradus est ut
 minus diligamus corpus quam spiritus. **D**ebet
 enim corpus diligere in ordine ad spiritum.
Quartus gradus est ut quantum ad actum ex-
 teriorem caritatis quod est elemosina etiam
 ipsa corpora quodam ordine diligamus.
Et iste ordo attenditur secundum tria. scilicet
 secundum debitum. secundum necessarium. et secundum
 honestum. **S**ecundum debitum quod dicitur quod petentibus
 ac propinquis et benefactoribus et eis a
 quibus spiritualia accipimus debet quantum in
 dignum magis elemosinam facere quam
 aliis. **S**ecundum necessarium vero quod ceteris
 paribus debemus magis subuenire indigen-
 tibus. **S**ecundum vero honestum ceteris pari-
 bus magis debemus dare melioribus.
 licet assignare in singulis quantum unum al-
 teri eorum preferat est impossibile. quod sin-
 gulares conditiones que attendende sunt in fi-
 nite sunt et non cadunt sub arte. **V**nde de
 his magis unctio docet quam prudentia
 et consilium. **D**icit enim **Paulus** quod fundamenta
 sunt ex virtutibus parte esse laetiora quam pa-

ries futurus sit semper in spatio.
 quod sicut quod fundamentum caritatis in sa-
 ctis viris latet est in interiori affectioe
 quam possit ostendi in exteriori ope vel o-
 uersatione. **I**tem caritas et zelus fra-
 terne salutis reddit sanctos viros sol-
 licitos et studiosos ad attrahendum
 alios ad deum. **V**nde assilant balsamo
 et cinimo. **D**icit enim **palladius**. quod
 colube si cinimo pascant assidue. et
 si alarum ascelle balsami liquore tan-
 gantur iouant alias colubas ad co-
 lubarium domini sui. **Q**uid autem est cinimus
 qui secundum medicos in secundo gradu est
 calidus. nisi fraterne salutis et cari-
 tatis zelus. **P**rimus namque gradus est cari-
 tatis circa salutem sui. **S**ecundus vero est cir-
 ca salutem proximi. **V**nde ergo cinimo
 cotidie sancti viri pascunt. quod scilicet de
 proximorum salute cotidie sollicitan-
 tur. **Apo. ii. Cor. xi.** **I**nstancia mea
 cotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum.
Est autem velut balsami liquor ipsius fra-
 ternitatis amor. **B**alsami namque
 liquor fetui mortui de ventre pgnan-
 tis educere prohibet. quod dum quisque vir sa-
 ctus proximorum amorem successus aliquem
 ex eis sua sancta exhortatione uerit.
 atque peccatum mortale de conscientia eius ex-
 pellit. quasi virtute balsami fetui mor-
 tuum de ventre pgnantis educit. vel quod
 scriptum est. **Q**ui non diligit manet in
 morte. dum ipsa fraterna caritas odium
 de corde pellit. quasi de ventre matris
 mortuum fetum educit. **Jo. in.** **N**os
 scimus quoniam translati sumus de morte ad
 vitam quoniam diligimus fratres. **S**unt autem
 velut due ale columbarum due spiri-
 rituales vite sanctorum. scilicet con-
 templatiua et actiua. **V**el duo ge-
 nera elemosinarum. scilicet spiri-
 tualem et corporalem. **V**nde tunc
 ascelle alarum balsamo tanguntur.
 quoniam ipsi sancti viri fratris dilectionis con-
 passionem aduersusque vite eterne studia

impelluntur. quibus videlicet studiū
protinus ad columbarium dñi co-
lumbas alias ducunt. q̄a vtriusq̄
elemosine beneficio. sc̄z a corporali-
ter subueniendo. et predicatiois
et orationis auxilio etiam peccōres
proximos ad dñi gratiā trahūt.

Capituluz. viij.

Quero non est delitijs nutri-
enda sed laboribus permitē-
tie et passionibus exponē-
da. Nam agricola qui nollet ḡnuz
ad tempus in terra perdere. et ve-
tis et tempestatibus exponere. sed
tantum in horreo seruare fructum
inde non reciperet. immo ei putre-
fieret et corumperetur. Sic q̄ tari-
tum amat carnem suam q̄ in qui-
ete et delitijs vult eā seruare. nec
ieiunijs et laboribus vult eam ex-
ponere. nihil ex ea nisi corruptionē
habet. **Mat. iij.** Qui voluerit ai-
mam suam. i. animalem vel corpora-
lem vitam saluam facere perdet e-
am. et qui periderit animam suā
in hoc mundo inueniet eam sc̄z in
futurā gloria. quasi dicat agricole.
frumentum si perdis seruas. si semi-
nas inuenias **Jo. xij.** Nisi granuz
frumenti cadens in terram mortu-
um fuerit ipsum solum manet. Itē
caro non delectabilibus et blādis
sed amaris et afflictiuīs conserua-
tur a corruptione temptationum
a vitiorum. sicut frumentum in hor-
reo non cum dulcibus et leitiuīs. s̄
cuq̄ asperis et amaris folijs et fue-
ris preseruatur a putrefactione et
lesione curculionū et aliorū vermi-
um. Docet enim pallas. in libro su-
o de agricultura. q̄ si factis ḡnari-
is amurca luto mixta pietes limā-
tur. cui aridi oleastri folia vel oliue

pio paleis adiciantur. quod tectori-
o siccato rursuz amurca resperga-
gatur. et vbi hec siccata fuerit fru-
menta condantur a curculionibus
et alijs vermicibus tuta seruabunt.
Item herba comiza vt gre ei assezt
substrata frumentis addit etatem.
Constat enim q̄ et oleastri et oliue
folia amara sunt. et etiam amurca
Comiza est etiam herba letalis que
cum tritico generatur qua tamen
turdi rescuntur. Vnde similiter ca-
ro nostra amaris et mortificatiuīs
a vitijs preseruatur. Vnde **Apo.**
dicebat **Col. iij.** Mortificate mem-
bra vr̄a. Itē negat Columella quē
Pallas. in libro suo frequēt allegat
ventilanda esse frumenta. quia ma-
gis miscentur alia totis a ceruis q̄
si non moueantur in sūmitate itra
mensuram pal mi subsistent. et hoc
velut corrupto corio cetera illesa du-
rabunt. Et asserit idem noxia alia
vltra p̄dictam mensuram nō posse
generari. Sic etiā fuerūt quidā fer-
uentissimi sancti. qui quasi nulli
ventilationis refrigerium carni sue
prestare voluerunt. Voluerūt em̄
poti? ipso exteriori cortice. i. carne
mala sentire. q̄ temptationum et
vitiōrum puncturas et corrosiones
ad mentis sue intima penetrare. si-
cut patz de btō germano alasiōdo-
ren. et hylarioe et btō martino et
quibusdā alijs. qui laboriosissimaz
et austēssimam vitam duxerunt cō-
tinue. sed tamē pall. dicit. q̄ nihil
tam diu custodiēdis frumentis cō-
modius erit. q̄ si ex arca in alterū
vicinū locum trāssusa refrigerent
aliquāntis diebus. atq̄ ita horreis
inferantur. In quo signatur q̄ noui
et imperfecti. qui sunt similes frum-
to qd de arca trahitur. non sunt in
tāta austeritate et aritudine tenēdi.

sed interdum ad breue spaciu tꝑis aliqua recreatiōe refrigerandi. et post hoc ad horreū asperitatis et laboris reducendi. ex hoc em feruentius laborabunt. et magis etiam consolati in labore perseuerabunt.

Seneca. Non semp in actu sis. sed interdū aio tuo requiē dato. sed et ipsa reꝑes plena sit sapiētia boīsqꝯ cogitationibus. Item caro ē p salute aīe periculis et aduersitatibꝯ exponenda. Nam puginator clipeum diliget et carū habz. sed nō tm qꝯ non exponat icibꝯ vt corpꝯ seruetur illesū. Sic caro aduersitatibꝯ et periculis exponenda est. vt aīa seruetur illesa et in dēpnis. Vnde Apoꝯ. dixit Actū. xx. Vincula et tribulatiōes iherosolomis me manent. i. expectant. sed nichil horuz vereor. nec facio aīam meaz. i. vitā animale et corporale pꝑiosorem qꝯ me. i. qꝯ vitā meā spūale.

Capitulū. ix.

Querici et epi debent ornari illis vestibus spiritualiter quibus pontifices et ministri iudeorū ornabantur et vestiebantur corporaliter. Habebat em tūc pontifex. viij. ornamenta. Primo em habebat vestē lineā. Secūdo tunicam iacinctinā. i. cuiꝯ extremitate versus pedes ponebantur tūc nabula quedā p circuitū. et mala puica facta ex iacincto et purpūā coccogbis tincto. Tercio habebat suphūerale qd tegebat humeros et āteri orē ptē vsqꝯ ad cingulū. qd erat ex auro et iacincto et bisso retorta. Et sup humeros habebat duos omichinos. in quibus erant sculpta noīna filioꝝ isrl. Quartū erit rationale ex eadē materia factum qd erat quadratū et ponebat in pectore et coniungebatur super humerali. Et

in hoc rationali erant. xij. lapides preciosi per quatuor ordines. i. quibus etiā erāt sculpta noīa filioꝝ isrl. scz ad designandū qꝯ ferebat onus totius populi p hoc qꝯ habebat nomina eorum in humeris. et qꝯ iugiter debebat de salute eorū cogitare per hoc qꝯ portabat eos i pectore quasi in corde haberis. In quo etiā rationali mandauit dñs ponī doctrinā et veritatē. quia quedaz pñētia ad veritateꝝ iusticie et doctrine scribebantur in illo rationali. iudei tū fabulant qꝯ in rationali erat lapis qꝯ scdm diuersos colores mutabat scdm diuersa qꝯ debebat accidē filijs isrl. et hoc vocat veritatē et doctrinā.

Quintū erat balteus. i. cingulꝯ factꝯ ex pꝑictis qtuor coloribꝯ. Sextū erat tyarā. i. mitra quedā de bisso. Septimū erāt femoralia lineā vt opirent carnē turpitudinis sue qñ ac cederet ad scūatum vel altare. Octauū erat lamia aurea pendēs in fronte eiꝯ in qꝯ eāt nomē dñi. Ex istis ergo octo ornamentis minores sacerdotes qtuor habebāt scz tunicā lineā. femoralia. et balteū. et tyarā. Per ista ergo ornamenta designatur scitas ministrorum dei. Sunt em quatuor necessaria omnibus ministris. scz castitas que designatur per femoralia. puritas vite que significatur per lineā tunicam. moderatio discretionis qꝯ significatur per cingulum. rectitudo intentionis que significatur per tyarā ptegentem caput. Sed sup hoc pontifices debent qtuor habere.

Primo iugem dei memoriā i otēplatiōe. et hoc significabat lamia aurea hñs nomē dei i fronte. Secūdo qꝯ suporet ihermitatē populi qd sigt suphūerale. Tercio qꝯ heat plm i corde et i visceribꝯ p sollicitudinē

caritatis qđ figt p rationale. Quāto qđ habeat ouersationē celestē p opa pfectionis. qđ figtur p tunicā iacinctiā. Vnde et tunice iacictie adungebant in extremitate tintinabula aurea. qđ figtur doctrina diuinorū. qđ debet diungi celesti ouersationi potifcis. Adiungunt etiā mala puica. p que figt vntas fidei et recordia in bonis moribz. qđ sicut mala puica habent sua gna vnta. sic vnta debet eē eius doctrina. vt per eam pacis et fidei vntas non rumpatur. Itē clericorū et ministroꝝ eccie xpī ydoneitas significatur in eoz vestibus. quibz scilicet induūt quando in ecclesia ministrāt. Quedā em sūt que gna liter in oibus ministris requirunt vt sint ydonei ad tractādū diuina. Quedā vero requirūtur specialit in superioribus. Et ideo qđam vestes sūt oibus ministris omnes. Quedā superiorū tantū. Omnibz em ministris opetit amictus humeros tegēs in quo figt fortitudo ad dīna officia a qbz mācipant. Et sile alba qđ figt puritatē vite. et cigulū qđ figt repressiōē carnis. Sz sdyaconus vltterius habet maipulū in sinistra. i quo figt extio multarū macularū. qđ maipulus ē qđ sudariū ad extergendū vultū. Ipe em ē qđ primo ad sacra tractāda admittit. Dnt etiā tunicā strictā p quā doctrina cri sti figt. Vnde in veteri lege vt sup dictū est i tali tunica tintinabula pē debāt. Subdiaconus em pmo admittit ad doctrinā noue legis anūciā dā. Sz dyaconus habz ampliū stolā i sinistro hūero. i signuz qđ applicat ad misteriu i ipis sacmētis. et dalmaticā qđ ē vestis larga. sic dicta qđ i dalmacie ptibz pmo fuit vsus eius ad signūdū qđ ipe pmo ponit dispē

sator sacmētoꝝ. Ipe em sanguinē dispēsat. i dispēsatiōe at largitas requit. Sz sacerdoti stola in vtroqz hūero ponit. vt oñdat qđ plena potestas dispēsandi sacmēta ei dat. nō vt ministro alteri. Et ideo stola descendit vsqz ad inferiora. Dabz etiā calulā qđ figt caritatē. qđ sacramētū caritatis cōsecrat scz eucharistiā. Sz ep̄is addūtur noue ornamta sup sacerdotes. que sūt calige. sādalia. succictoriū. tunica. dalmatica. mitra. circithexa. baculus. et anulū. qđ scilicet noue sūt qđ possunt supra sacerdotē scz clericos ordiare. v̄gines bndicere. basilicas dēdicare. clericos disponē. sinodos celebrare. crisma cōsecrare. et vestes et vasa etiam cōsecrare. Vt p caligas figt rectitudo gressiū. Per sādalia qđ pedes tegūt cōceptus terreorū. Per succictoriū quo stola ligat cū alba. amor honestatis. p tunicā per seuerantia. qđ Joseph tunicaz talarum habuisse legit. qđ de scendēte vsqz ad talos. p qđ designt extremitas vite. per dalmaticā largitas i opibz misericordie. per circithexas cautela in opatiōe. per mitrā scia vtriusqz testamēti. Vn et duo cornua habz. Per baculū cura pastoralis qua dnt colligē vagos. qđ figt curuitas i capite baculi. sustētāc i firmos qđ figt stipes baculi. et pūgere lentos. qđ figt stimulus in pede baculi. Vnde versus. Collige sustenta stimula vaga morbida leta. Per anulū figt vntas fidei. qđ ecclesia despōsat xpō. ep̄i em sūt loco xpī qđ ē eccie spōs. Sz vltterius archiep̄i palliū hnt in signū pūilegiate ptāis. figt em torquē aureā quez solebāt legitē cōtates accipere. Et ista omnia correspondēt vestibz potifcis. re. le. Nā p laina qđ pēdebat in

fronte habz pontifex noster eruce.
 vt Imocē. dicit. Sicut pro femora
 libz habz sandalia. p linea albā. p
 balteo cingulū. p podere tunicaz.
 p ephor anulū. p rationali ami
 ctū. p sup humerali stolā. p tyara
 mitra. Nota etiā qz roman⁹ ponti
 fex n̄ vtitur baculo. qz petr⁹ misit
 ip̄m ad suscitandū quēdā discipu
 lū suū. q̄ postea factus est ep̄c tre
 uerens. Et ideo in dioecesi treuerē
 si papa baculū portat et nō i alijs
 Vel i signū qz non habz coartataz
 potestātē qd̄ cūuatio baculi sigt.

Caplm. x.

Confessio necessaria est ad
 sanandū vulnera aie. Nā
 q̄ diu ferrū manet in vul
 nere nō p̄ corpus sanari. Et sic
 q̄ diu peccatū retinetur in scia a
 nima non sanatur. Coucū autem
 de scia peccatū per confessionis iū
 dicium. Vnde dicitur Job. xxxij
 Nunq̄o qui non amat iudiciū sa
 nari potest. Item confessionē debet
 p̄cedere conscientie examinatio. si
 cut diuisiū siue preparatiū p̄mit
 titur purgatiōi. Nam purgandus
 infirm⁹ p̄s p̄paratiōē recipit q̄
 humores omoueat. vt postea medi
 cina sequens melius eiciat. Sic pri
 us debet homo examinare peccata
 et d̄iudicare apud se ante q̄z ofite
 atur Eccl. xvij. Ante iudicium pa
 ra iusticiam tibi. Itē confessio necari
 a est ad cordis illuminationē. Est
 enim cor sile domui. Domus enim
 illuminatur quando fenestra aperit̄
 quia sol tunc i eā igredit̄. Sile quā
 do cor d̄no apitur per confessionē ḡt̄
 a dei irrat i ip̄m et illuiat Criso⁹.
 Confessio cor emūdat. sensū illuiat.
 aiām scificat. et ad susceptionem
 xpi p̄parat. Vñ d̄z Cant. v. Aperi
 michi soror mea Itē confessio ē necā

ria ad mortis eterne euasiōē Nā
 q̄n apostema ouertit̄ ad interiora
 et ibi crepat ē causa mortis corpo
 ralis. sed q̄n ouertitur ad exteriora
 possibile ē ad sanitatē redire. Sic
 peccatū absconditū interi⁹ causa ē
 mortis eterne. Couertū vero exte
 ri⁹ et manifestatū per confessionē est
 sp̄ualis salutis iudiciū. Vñ si incō
 fessus lates incōfess⁹ odep̄nabēis
 Caplm. xi.

Conpunctio cordis affilatur
 vino. sed in illud Ps. Po
 tasti nos vino opūctiōis
 Nā vinum semp̄ emittēdo feces se
 purgat et sep̄ est in motu a tremo
 re donec sepe tur purū ab ipuro.
 Sic q̄ vere opunct⁹ ē semp̄ ē i mo
 tu et tremore donec separetur ab
 eo imūdiā peccati Itē opūctio affila
 tur aceto. Primo ratiōe ofectiōis.
 quia ex eisde cor opūgitur quibus
 acetū ex vino oficitur. Nā si quis
 velit ex vino aliquo optimū acetū
 oficere. hoc mō facere potest. Acci
 piat cornalia q̄n incipiūt rubescē.
 et cētūmora q̄ nascūtur in campis
 q̄n sile incipiūt rubescē. a de labu
 scis añq̄ incipiāt tumescē. a de bru
 gnolis cepatum acbis añ. a pulue
 riset s̄tiliter omnia siml. Et tunc
 accipiat de meliori aceto qd̄ inuene
 rit a distēpet cū puluere illo. a ita
 oficiat panes bñ desiccatos. Et si
 vinū de quo vult facere acetū fue
 rit forte ponat de paē illo parū. a
 si fuerit de bile ponat pl⁹ et fiet a ce
 tū fortissimū. Quia ḡ illa q̄tuor ex
 qb⁹ p̄mo puluis oficitur acerbū
 h̄nt et agrestē saporē. scz imatura
 cornalia. cētūmora a labrusce a bru
 gnole. Possu⁹ i istis q̄tuor mala i
 telligē q̄ facit peccū h̄i. quoz sciz
 memoria velut acerb⁹ sc̄is oficiat
 nō parū mordicat et pūgit. scz q̄a

tollit deū. claudit celū. destruit me-
 ritū. et obligat ad infernū. **S**3 ista
 quorū dñt puluerizāi. i. sūbāli disci-
 ti et considerari. dem acetū optimū
 apponi. i. exēplū alicui⁹ fortit peni-
 tētis i memoria haberi. Et de hys
 officē panis lacrimarū. de quo in
Ps. Cibab nos pane lacimarū. ex
 quo posito i vase vini. i. i memoria
 ipsi⁹ peccī. fortissimū acetū efficit. i.
 fortissima opūctio gñat. **S**edō rōe
 purgatiois. qz purificat sciam sic
 acetū purificat mustū. **D**z em in li.
 de videm⁹. qz si qz mittat in me-
 treta dulcis musti oculaz acetū. per
 tres dies erit purū. Et sile opūcti-
 onis acetū purificat cor a scē peccī
 turbulentū. **Vñ Ambro.** dicit. Scin-
 dite corda vza ferro et aceto opū-
 ctiois ab vsu inueterate osuetudis
Ite opūctio amara peccī valet ote
 tēptatioēs dyaboli. et ofortat etiā
 cor in bono. **D**icit em **Pall.** qz pot
 fieri vinū otea pestilentia saluiferū
 et stomacho mltū pfiuū hoc mō.
In optimi musti metreta vna an-
 teqz ferueat tūsi absinthij. viij. vn-
 cias lintheo iuolutas dimittas. et
 exactis. x. diebus cuāb auferre. ita
 vinū refūde lagemis minoribus et
 vtaris. qz valet ad ea q̄ dicta sunt
Quid at ē metreta dulcis musti in
 si memoria delectabil peccī. Et qd
 linthe⁹ otusi absinthij nisi opūctio
 n amaritudo animi otriū. Ergo tūc
 absinthium musto immittit. qñ ex
 memoria delectatiois ppetrati pe-
 cātī scia opūcta vehementē amari-
 cat. et tale pfecto est opūctiois vi-
 nū qd animū purificādo ofortat.
 et otea pestilentia. i. corruptelā tē-
 ptatiois seu recidiui salubter defē-
 sat. **Exod. v.** Sacrificemus deo ne
 forte accidat nob pestilentia. **H**oc
 sacrificiū otea pestilentia valēs est

opūctio ai otribulati. scz illd **Ps**
 Sacrificiū deo spūs otribulatus.
Capitulū. xij.

Quoniam non potest dolēte
 et afflictū. qui p tristicie
 opassionē et doloris osten-
 sionē nō ocordat eius dolori. **C**ui⁹
 exēplū est. qz ferrum ferro n̄ iun-
 gitur. si non vtrūqz exustione igs
 liqueat. et durū molli non adheret
 nisi p̄us duritia ei⁹ opata molestat
 vt qñ hoc ipz fiat qd curat vt tene-
 at. **S**ic p̄us emolliiri debz cōsolari
 volentis animus vt afflictio cōgru-
 at et ogrues adhaereat et inherendo
 trahat. **A**lioquī si a mentis afflictio-
 ne discrepat. minus ab illo recipi-
 tur a quo mentis qlitate sepatur.
Ergo ordo o solatiois ē. vt cū vō-
 lum⁹ afflictum quēpiā a merore su-
 spendere. studeamus prius meren-
 do eius luctui ocordare. vt **Gre.**
 dicit.

Capitū. xij.

Quoniam consuetudo peccandi diffi-
 cilis dimittitur si ei nō re-
 sistitur anteqz induratur.
Nam vestis rectā formā de facili re-
 cipit si nondū prauā receperit. sed
 si otratum fit. vix potest rectā su-
 scipe. et cetera dū mollis est facili⁹
 impressionē sigilli recipit qz cū in-
 duruerit. **Vñ Eccl. xxx.** Curua cer-
 uicē eius. scz filij tui in iuuetute.
 tunde latera ei⁹ dū infans ē ne for-
 te induret et nō credat tibi. **Vñ**
Aug⁹. dū osuetudini nō resistit fit
 necitas. **Lep** em iueterata gut-
 ta iossata nō de facili curat. **Job ix.**
Ossa ei⁹ implebūtur vitijs adole-
 scētie ei⁹. **E**t **Heda sup Lucā** dicit
Dyabol⁹ quāto ipsūm hōiem diutius
 tenet tāto difficili⁹ dimittit. si
 aut rusticus qui diu terram tenuit
 vult eā hereditarie tenere

Capitulum. xiiij.

Conuersatio boni assimilatur archæ noe propter quatuor. Primo ratione structure. quia scilicet fuit a noe constructa et fabricata. Noe autem qui interpretatur requies est homo iustus. qui ut requiescat in domo proprie conscientie. et sit tutus ab inundatione aquarum. id est ab impetu temptationum vel tribulationum edificat archam. id est conuersationem bonam de qua **Ps.** Exurge domine in requie tua. tu et archa sanctificationis tue. Archa enim deo sanctificata est conuersatio bona ad deum ordinata. que dicitur esse requies dei. quia secundum deum in ea mens hominis requiescit. Secundo ratione materie. quia archa fuit facta ex lignis leuigatis. bituminatis et quadatis. Sic bona conuersatio edificatur ex lignis leuigatis. id est ex bonis operibus pura intentione factis. Bituminatis. id est caritate informatis. Quadratis ut sit mens hominis stabilis. quia corpus quadratum residet firmum. Tertio ratione forme. circa quas primo attende mensuram dimensionum. Dabat enim longitudinem. cccc. cubitorum. latitudinem. l. et altitudinem. xxx. Superius autem erat in uno cubito consummata. Longitudo enim archæ est memoria diuine passionis quam thau figura representat que. cccc. signat. Vel etiam longitudo archæ perseverantia in continuatione boni. vel longitudo. cccc. cubitorum est fides trinitatis cum perfectione boni operis. sine qua fides mortua esset. Latitudo autem est dilectio dei et proximi amici et inimici. et signat in l. cubitis. quia quinquagesima die a passione christi datus est spiritus sanctus. pro quem ut dicit **Ap.** Caritas dei diffusa est in cordibus nostris. Altitudo autem est spes et desiderium seculi venturi. que spes de

signatur in xxx. cubitis. quia scilicet trecentarius numerus ex ternario et denario ducitur. ter enim de cetero faciunt triginta. In ternario autem triplex spes signatur. scilicet de remota. de gratia et gloria. In denario autem addito adimpletio decalogi. ut scilicet assit nobis impletio decalogi sub spe predicta triplici. Alioquin spes sine meritis vel operibus non esset vera. sed presumptio. Consummatio autem in unum cubitum est. ut omnes motus et affectus dirigantur in deum. sicut dicit **Ps.** Cor meum et caro mea exultauerunt in deum uiuum. vel hec consummatio fit in perfectione operum. **Mat.** Adhuc unum tibi deest si uis perfectus esse etc. Dicit autem quod ille cubitus archæ fuit geometricus. qui ualet sex uisuales ad ostendendum quod per sex misericordie opera ad unitatem perfectiois diuine consolationis et superne pacis ascenditur. Secundo in forma archæ considera aptum rationem locorum. Dabat enim in duobus locis aperturam. unam ad lumen recipiendum scilicet fenestram. aliam a latere ad ingrediendum scilicet ostium. Fenestra ergo est gratia que illuminat domum mentis. Vnde forsitan est intelligentia per quam lumen sapientie et scientie suscipimus. Ostium autem est liberum arbitrium quod aperit primo gratia. **Vnde Hier.** Et si adiuuauerit potest. pueniri non potest. Tertio considera distantiam mansionum. Nam secundum **Aug.** Archa fuit inferior bicamerata. et superius tricamerata. Nam in inferiori mansione scilicet super tabulatum setine fuit duplex camera. quarum una dicebatur stercoraria. alia autem apothecaria. Super istam mansionem fuit alia mansio superior que habebat tres cameras. due camere laterales erant. una imitium alium et serpentium. Altera uero imitium. media autem camera erat hominum et animalium. Ostium autem

erat ibi bicamerata et tricamerata
 diugebant. **B**icameratio itaq; ar-
 che attenditur in delectatione sensualitatis
 q; maxie inuenit in actib; ou-
 aru; potentiaru; vegetatiue ptis. scz
 appagatiue siue gnatiue quatu; ad
 actū uenerū. et ista est vt sentina
 stercozaria. et nutritiue q̄tū ad e-
 sum. et ista est apothecaria **T**rica-
 merata aut attenditur in ratioe.
 cuius tres vires sunt. scz irascibi-
 lis que detestat malū. et ista est ha-
 bitatio inmitū passionū. vt ira et
 audacie et hmōi **I**te cupiscibilis.
 et hec est q; bonū psequit. **E**t hec ē
 habitatio inmitū passionū. vt amo-
 ris māfuetudinis et hmōi. **E**t due
 hec vires dicuntur rationales non p
 essentiā s; p p̄ticipationē. scd; **P**hi-
 losophū. **E**th. inq̄tū scz nate sūt
 rationi obedire. **T**ercia at est rati-
 onalis p essentiā que ratio vocat.
Et hec est q; discernit bonū honestū
 et vtrū. **V**n hec v; habitatio hoim.
 scz actio; et auiū scz stēplatio; **Q**uoz
 p̄mi regunt prudētia. scd; eleuāt
 sapia **A**l; at sūt q; dicūt hu-
 iulmoī cameras arche fuisse dispo-
 sitas solū i altitudine. **E**t dicūt q; i
 ferū; hūdo erat sēina siue stercoā-
 ria. sup quā erat apothecaria. et
 sup hāc erat inmitū aialiu;. **E**t ho-
 stū erat i medio vbi apothecaria
 diungebat camē inmitū. sup hanc
 hitatio inmitū aliu;. **E**t i supma erat
 hitatio hoim et auiū. **E**t ideo p ster-
 coriā p̄t accipi pccī i aia fetētis de-
 testatio. **P**er apothecariā lacmaz
 effusio. post quā dyabolus suscitāt
 ad ipugnādū. **E**t ideo sequit hitati-
 o inmitū aialiu;. i. multiplicatio tēp-
 tationū. **S**; q; deus adiuuādo et
 solādo sbueit. sequit hitatio inmi-
 um. i. grā solationū. p; quā seq̄t
 hitatio hoim. i. exercitatio actio;

et auiū. i. p̄fectio stēplatio; **Q**uā-
 to assilāt hō ouersatio arche rōne
 clausure. q; ingressio noe in archā
 cū hys q; debebant ingredi clausit
 eā dñs deforis. ita vt inuasio dilu-
 uij nō nocuerit eis. **I**n quo docet
 hō iust; vt si inuaduerit diluuiū;
 carnis intret archā trāquille men-
 tis. **E**t licet circūfluāt torrētes ira
 auidie. flumina luxurie. voragines
 gula. licet ebulliat torrentes dele-
 ctationū. abissus cupiditātū. ma-
 ria sturbationum. intrat tñ noe
 archā. i. q̄etus aim; clauso deforis
 silentij hostio possidet aimā. **E**t qñ
 to magis caro laborat in actioe tā-
 to spūs volat sblimius in stēplati-
 one **V**nde **P**aulus qui plus omib;
 laborauit infame et sū i frigore et
 nuditate at. dixit **N**ostra ouersa-
 tio in celis est

Caplin. xv.

Que custodiēdū est vt vas
 omī thesaurorū celestiu;. et sicut castrū in terra in-
 micorū situm **P**rouerb. nñ. **O**mnī
 custodia serua cor tuū. **E**st em; vt
 vas p̄ciosū qd carū; emitur. et i ei;
 fractura magnū dāpnū incurrit et
 difficil; repāt. et ideo a sanctis vi-
 tis diligēt; custodit **A**po. i. **T**hes.
 nñ. **S**ciat vnusq; vstrū vas suū
 possidere in sactificatione et honore
Ite vas cordis vt possit op̄mo li-
 quore grē repleti; **P**rimo oportet
 q; euacuet scz ab amore sēli. **V**as
 at repletū vno liquore n̄ p̄t recipe
 aliū n̄ euacuet. sic plenū vino n̄ re-
 cipit oleū quim effūdāt **T**āq; vinū
 qd mentē mebat et infatuat ē affe-
 ctus et amor mūdi. sed tanq; oleum
 qd illuminat et sanat et letificat est
 grā dei **V**n oportet q; euacues feti-
 dū vinū si vis recipee limpium
 oleū **V**n. nñ. **S**e. nñ. **V**asa vacua

repleuit eliseus. **S**ecundo oportet quod lauetur scilicet a sordibus peccatorum. Aliquod etiam euacuato vase adherent aliquae sordes, quas oportet lauari ne liquor emittendus corrumpatur, nec potest intrare gratia dei ubi sunt sordes peccati, ergo sicut dicit **Iheronimus**. Laua a malitia cor tuum. **T**ertio oportet quod vas siue doliu cordis obstruatur siue ligetur, ne scilicet liquor immittatur et fundatur, nullus enim sapiens immitteret vinum in vase, ex quo videret statim esse effundendum. **V**n illi qui gratiam recipiunt et statim effundunt dicuntur esse fatui, sicut dicitur **Eccl. xx**. Erunt fatui et fatuae. **E**t hoc est quod fatui non habent vas cordis ligatum vel solidum sicut obstruatum, secundum illud **Eccl. xxi**. Cor fatui quasi vas obstruatum. **Q**uarto oportet quod inclinetur siue subiciatur rei immittende. **N**on enim potest vas replevi aequo fluuii vel putei nisi inclinaretur vel profunderet inmergeretur. **S**ic cor hominis non impletur gratia nisi humilietur. **Eccl. xlvi**. Inclinaui modice aurem meam et excepi illam, scilicet sapientiam et gratiam. **Q**uinto oportet si esset euersum vel etiam postquam est inclinatum quod erigatur, a hoc est per desiderium vel orationem ad deum. **Sap. vii**. Optaui et datus est michi sensus, inuocavi et venit in me spiritus sapientie qui est etiam spiritus gratie. **I**tem nota quod cor purum etiam minima peccata metuit. **N**am in panno albo minima macula apparet et nimis displicet, sic in corde puro minima peccata. **Eccl. ix**. **O**mnis tempore sint vestimenta tua candida. **I**tem cordis intimum quandoque assilatur lecto, sicut dicitur **Cant. ii**. In lectulo meo per noctem que siui quem diligit anima mea. **G**regorius. **I**n lectulo et per noctem dilectus querit, quod nimium etiam inuisibilis auditoris spiritus repleta omni corpore visionis imagine in cubili cordis inuenit. **Q**uandoque vero assilatur cubi-

li, secundum illud **Ps**. Exultabunt facti in gloria letabuntur in cubilibus suis, quod scilicet cum mala sancti ab exterioribus fuerint, securi intra mentium secreta gloriuntur. **S**ed tunc leticia perfecta erit cum terminis exterioribus pugna fuerint, nam quousque ad illicita per carnem trahimur, quod quasi domus nostre pietatis quantitas etiam cubile cordis perturbatur. **Q**uandoque vero assilatur scilicet, secundum illud **Ps**. Vniuersus stratum eius ius resalti in infirmitate eius, quia videlicet cum nos temptatio carnis deturbat tremefacta nostra infirmitas etiam stratum cordis confundit.

Capitulum xvi.

Quod operi seruire et animam negligendo se totaliter circa ea que sunt corporis occupare proprium est reproborum. **E**t hinc est quod artes ille mechanicas que vniuersis et delictis corporis maxime inseruiunt, a reprobis hominibus primitus sunt inuenta, scilicet a cayn et filijs eius. **N**am ipse primus reprobus scilicet cayn fuit, qui ut auaritie sue consulere, sicut dicitur in hystorijs scolasticis, primo agriculture se dedit. **I**tem primus qui terminos terre posuit, et qui vite hominum simplicitate ad inuentionem mensurarum et per de rursum ad calliditatem et corruptionem perduxit. **I**tem ipse cayn fuit qui prima ciuitatem edificauit, et vocauit eam ex nomine filij sui enoch. **G**regorius. **Q**uid sibi vult quod cayn primum filium enoch vocat, atque ex hoc nomine ciuitatem quam didicit appellat. **C**ayn primus ciuitatem constituisse describitur ut apte in ostre est quod ipse in terra sudamentum posuit, quod a soliditate eterne patrie alienus extitit. **P**er regnum namque a summis sudamentum quasi longe hitatiois in infimis posuit, quod statim onem cordis in infimis collocauit. **V**n in eius stirpe enoch qui dedicatio in scripturis primus nascitur, sicut de electorum progenie.

Enoch septim⁹ fuisse memoratur. qz reprobi in hac vita q̄ est ante se metipos edificādo dedicāt. Electi vero edificatiōis sue dedicatiōē i fine temporis expectant. Item iabel qui fuit de stirpe cayn. fuit primus q̄ iueit tētorā portatilia de loco ad locū p̄ pastorē scz omovitate et delitns. Et ideo sigt peccatorem a pp̄rissime platū q̄ tabnaculo corporis deseruiēs in delitns trāsit de loco ad locū .i. ruit de vitio ad vitium. et nomen fris eius iubal. q̄ fuit pat̄ canentiū in cythara et organo. .i. p̄mus inuētor p̄sonātiarum musicaliū. vt scz labor pastoralis i delitias d̄teret. hoc em̄ p̄tinz ad voluptatē aurīū. ostra quos Job. xxi Tenent timpanū et cytharā et gaudēt ad somitū organi. Itē postea tubalcayn de eadē stirpe geitus fuit p̄mus faber et opans in ere et ferro. Vnde iste fuit malleator qui p̄mo inueit vsū armorū. Et i hoc significat oppressores. Et iterū fuit faber et sculptor q̄ sculpturas operū i metallis i libidīnē oculorū fabricauit. Vñ in hoc sigt curiositatē oculorū. Soror at̄ tubalcayn fuit noēmi a que artē textoriā adinueit. q̄ scz p̄tinet ad molliē et curiositatē vestīū. Cuius ostrarū omendat in factis. scz asperitas et vilitas vestīū sicut de Johanne baptista patet et pluribus alijs

Caplm. xvij.

Qorreptionē platū etiā disto-
li dēt s̄bitus humilē por-
tare. attendēs cū rāditur
barba alicuius q̄ patient se habet
s̄b rātorio. et p̄mittit caput suū a
rātorio mō in dextrā mō in sinistrā
duci. nec audeat mentū leuare. nec
os apire. ne si rātorio cōsistat vuln⁹
incurvat. Attēde claustralis s̄b mā-

nu rātoris te positū. noli s̄b rātorio
correptionis rebellare. sed rātoris
manibus humiliter te tractari per-
mittas ne lesiones grauiōres iur-
tas tā in mente q̄ in corpore. Itē
qui sub manu rātoris inepti rādiē
necesse est vt patientius se habeat.
quia facilius ledretur q̄ a tonio.
Sic sub discolor et inepto prelato
plurimum expedit patienti⁹ se ha-
bere Non em̄ tantum tonis subie-
ctus esse debes sed etiā discoloris vt
ait Petrus O q̄ graue est a malo
barbario. et a rātorio dentato si-
ne aqua rādi. qui cum debēt scide-
re pilos scindit carnē. Quid p̄ rā-
torium dentatum. nisi mordax cor-
reptio et contentiosa intelligit.
per aquam vero lenitas correpti-
onis designat. Noli ergo o platea
quā obmittere in barba radenda.
.i. lenitatem et compassionē a correp-
tione amouere. sed dentes imoue
a rātorio tuo. .i. a correptione cōui-
tiū. Et nota. q̄ ille qui habet rigi-
dū pilum magis sub rātorio patit.
Sic qui rigid⁹ est sub disciplina. a
culpā suā defendere vult deteri⁹ ha-
bet Pro. xvi. Qui corripientem se
ouā teruice d̄p̄mit. repente super-
ueit ei interitus Itē correptio acu-
ta et doctria discreta imutat non
tm̄ corda s̄ etiā opa correptorū. sic
cultelli p̄foratio et aq̄ colorate infu-
sio imutat frūs arborū. Dicūt em̄
aḡcultuē auctores. q̄ si q̄s vult ar-
borē pomiferā siue fructiferā pou-
tere fruct⁹ siue poma rubicūda vel
alio colore coloāta. hoc mō fieri p̄t
Fac foramen in arbore cum cultel-
lo. et quēcunqz colorē vis distēpa-
cum aqua et infunde et colorabitur
fructus eodem colore. Quid autē
est cultelli p̄foratio nisi s̄bit et pū-
gens delinquētis correptio. Et qd

est aqua colorata nisi predicantis vel
exhortantis doctrina discreta et de
centi pronuntiatione plata. Nec sunt
enim que faciunt arbores. i. audientes
discipulos producere poma colora
ta. i. honesta et virtuosa opa per va
rietate correptionis seu persuasionis
ipsi diuersarum virtutum quasi diue
sorum colorum pueritudine ador
nata. Item quod de inquentis corrup
tio debeat esse mixta siue tempera
ta ex asperitate et lenitate. patet
alio exemplo. Dicunt enim viri de
agricultura periti et experti. quod si ar
bor que facit acetosum vel amarum
fructum perforatur. ita quod foramen per
arborem transeat. et in ipsum fora
men aqua mellita perfundat. et
cum clauo qui sit de ligno eiusdem arbo
ris ipsum foramen obstruatur. Talis
inquirit arbor facit fructum dulce
Quid autem est arbor faciens fructum
acetosum vel amarum. nisi peccator
faciens opus malum. quod tandem con
sciam pugnat et amare pene reatum
inducit. Sed eius foramen tunc a
qua mellita infundit cum blanda eius
auti correptione adhibetur. que tunc
cum clauo obstruitur. cum terrore pe
ne et aminatione cohibetur. Ex qui
bus patet quod in correptione deliquen
tis miseri debent adiuuari. aqua
i. sapientia locutionis. mel. i. dulcor
mansuetudinis. et clauus. i. terror
penae vel aminationis. Et talis cor
reptione sic arborem. i. hominem immu
tat. ut que primo faciebat poma
acetosa vel amara. i. opa corrupta
et praua. producat extraxio suauia
et dulcia. i. opera de cetero faciat
honestas et gratiosas. Item corripit
nimis dure similis est ei qui vetes
reparat patellas. qui volens vnus
foramen vno ictu mallei obstruere
multa foramina facit. vel vnus ma

gnum maius quam ante vel aliquando
patella confringitur. Et quid est cor
reptione nisi vasorum fractorum repa
ratio. **Ecce. xxi.** Cor fatui quasi vas
fractum. sed ictus nimis fortis. i. cor
reptione nimis dura non corrigit sed
deteriorem efficit. Item sicut medi
cus nimia portione vel medicina oc
cidit egrotum. sic qui nimis dura cor
reptione corrumpit non emendat sed
perire facit. **Seneca.** Vitia animi si
cut vitia corporis leniter tractan
da sunt.

Capitulum xvi.

Demonones repellendi sunt si
cut pulices cynifes et formi
ce. Docet enim **Pall.** in li
bro suo contra pulices remedium est
amurca per pavimentum frequenter a
spersa. vel cininum agreste cum aqua
tritum. vel cucumeris semine agrestis
cum aqua resolutum. vel cum aqua lu
pinorum sileris austeritatis iuncta.
si eis locus pulicium fuerit aliquoties
infusus. Sed cinifes ut dicit extin
guuntur amurca. et felle bubali le
ctis aut locis punctis. et folijs ede
tritis ex oleo. vel iactis sanguifugis
Sed contra formicas ut dicit si habet
foramen in loco vnde eas volumus
expellere cor noctue admoueamus. Si
autem de foris veniunt omne loci spacium
rimere vel creta cascida sigbimus.
Ex his ergo multiplex remedium
contra demonones colligere possumus. Nam
predictorum remedium quodam sunt vne
tuosa sicut amurca vel oleum. quedam
sunt amara sicut agreste cininum vel
cucumer. vel edea. vel lupinus et
fel bubuli et aqua cum eis mixta.
quedam vero austeras ut siler. que
dam vero sunt fumosa ut incense
sanguifuge. In vinctuosis ergo

notatur deuotio .i. amara oratio .
 in austeris abstinētia & carnis mor-
 tificatio . in incensis et fumosis fer-
 uida oratio. **Sed** ulterius extra for-
 micas additur cor noctue . p qd si-
 gnificatur cordialis amor xpi que
 orat nob in morte. **Vñ** et lat⁹ ei⁹
 aptū est . vt ipz cor patet . et ipse
 xpe absconditus mansit in sepulchro
 vt nocticorax i domicilio . vt dicit^r
 i **Ps.** **Vñ** admonitio cordis noctue
 est meditatio crucis siue mortis cri-
 sti. **Item** addit cinis in quo figtur
 memoria mortis nostre . et insuper
 tādida creta p qua intelligit asie-
 tia mūda . **Uñs** em potissime reme-
 dñs demones a nobis repelluntur . a
 eoz tēptatiōes & molestie supant .
 scz vinctiōe deuotiois . amantudie
 oratiois . mortificatiōe corporis .
 feruore oratiois . meditatiōe domi-
 nice crucis . memoria nostre mortis
 et emundatione mentis. **Itē** extra
 nos pugt ad modum militis . **Naz**
 similes etiam satis fortis ad pug-
 nam vadit inermis facit hosti ce-
 dit . sed si bene armatus incedit fa-
 ciliter hostem ferit . **Similiter** anti-
 quus hostis quasi nos inermes ag-
 greditur . cū mala apte suggerēs
 humane menti bona simul omnia
 destruere conatur . **Et** tunc tanto
 facilius vincitur quāto aptius co-
 gno scitur . sed quasi armatus vit
 quando bona aliqua corūpit . **Nā**
 sepe quosdā intellcū non temptat .
 eisq in sacri eloquij meditatione
 nō obuiat . sed tamē eoz vitā in o-
 peratione sbplantat . quia dū de v-
 tute scie laudant nequaq̄ suorum
 opum dampna respiciunt . cumq̄
 in fauoris delectatione animus du-
 citur vite sue vulnera non medet .
Vñ ergo armatus hostis rapit
 que fraude reclus ex alia deserens

ex alia parte vincit . vt dicit **Gre.**

Caplm. xix.

Diuitie terrene non p̄sunt
 retente sed pauperib⁹ ero-
 gate . **Nam** fimus aggrega-
 tus in terra non fructificat nec fa-
 cit eam fertilem nisi dispergatur
 per cāpos . sic diuitie seruate non
 p̄sunt . sed disperse . **Ps.** Disperdit
 deo pauperibus . **Vñ** **Gre.** Ter-
 rena omnia que seruādo amittimus
 largiēdo seruamus . primoniū no-
 strū retentū perditur . manet ero-
 gatum . **Item** nota scdm **Pall.** q̄
 triplex ē gen⁹ fimi siue stercois . q̄
 dā scz qui est terre q̄si valde p̄fici⁹
 sicut fimus asinoz et capraz & ou-
 um et iumentoz . **Quidā** vero val-
 de nociu⁹ sicut stercois porcini .
Quidā vero valde ardes et calid⁹
 sicut colubinus . **Sunt** autem q̄bz
 hoies a quibus eoz diuitie miseri-
 corditer tribuūt . **Et** iste sūt val-
 de p̄ficiē . qz feneratur deo qui mi-
 seretur paupi . **Vñ** tales scz miseri-
 cordes et actiui sūt sicut iumēta
 dei et oues et capre et asini . scz hu-
 miles inoētes fructuosi et laborio-
 si . **Seruiūt** em p̄ximis nō solū de fi-
 mo suo . i. de diuitijs s̄ etiā de corpe
 suo . **Ps.** **Vt** iumentū fciis sū apu-
 te . **Quidā** vō alij sūt a q̄bz ipse di-
 uitie turpit osūmunt . sicut sūt vo-
 luptuosi et luxuriosi . vt patet de fi-
 lio p̄digo . qui dissipauit sbam su-
 ā viuēdo luxuriose . **Vñ** tles diuitie
 sūt valde nociue . qz sūt dāpnatio-
 nis causa . **Luce. xvi.** **Mortu⁹** est di-
 ues et sepult⁹ ē i inferno . **Vñ** sūt si-
 cut fimi⁹ porcōz . **Quidā** alij sūt a
 q̄bz ipse diuitie ardent diligunt .
 sicut sūt auari . **Vñ** eoz diuitie sūt
 vt fimi⁹ colubarū . **Eccē. iij.** **Qui**
 amat diuitias fructū nō capiet ex eis
Tales em a diuitiarū amore seducti

recipiuntur. q̄ dum credūt posside-
re diuitias ipsi potius a diuitijs possi-
dent. Vnde d̄r **Osee. vii.** Factus est
effraym q̄si colūba seducta nō h̄ns
cor. Cor em̄ auaroz nō est in eis. s̄
in ipsis diuitijs. **Mat. vi.** Vbi est
thesaurus tuus ibi est et cor tuum
Capitulū. xx.

Ecclēsie gubernatio est sicut il-
lius vinee cultura quā plā-
tauit noe. q̄d apparet Pri-
mo ratione plātatiois. D̄r em̄ **Ge-
nes. ix.** q̄ cepit noe vir agcola ex-
ercere terrā et plātavit vineā. Sic
plātus agricola est ad quē sc̄iz p̄ti-
net agrū. i. vitā sibi commisse pleb̄ co-
lere. et terraz ppriam. i. semetip̄m
ad pietatē exercere. Hic vineam
plātāt q̄n v̄lo et exēplo ecciam di-
latat. **Proū. vlt.** De fr̄u manuum
suarū plātavit vineā. i. q̄ plus p̄fi-
cit op̄e q̄ sermone. **Sedō** rōe pota-
tionis. q̄ s̄dit̄ ibidē de ip̄o noe. q̄
bibēs vinū inebatus est. et nuda-
tus iacuit in tabnaculo suo. Tunc
em̄ plātus de sua vinea bibit vinū.
q̄n letat̄ de p̄fectu subditoz. s̄ tūc
vino inebat̄ q̄n pl̄ debito gloriat̄.
Nudaat̄ aut̄ q̄n magnificat̄ simbas
suas. et alijs opa sua cōmēdat. the-
saurū suū publice in via portat̄ et
dep̄dārī desiderat. sed turpi⁹ nuda-
tur. q̄n pp̄ imoderatā gloriā et ig-
nomiosā luxuriā cadere p̄mittit̄
vt p̄ cōfusionē ignominie curet̄ oñ-
tatio glorie. **Herū.** Magnū peccatū
q̄d tā vili emplastro curat̄. hoc se-
pe accidit̄ plato vt denudēt̄ femorā
suā p̄pter luxuriā. **h. Regū. x.** Ruri-
ens dauid trūcanē tunice vsq̄ ad
nates. hoc fit q̄n vsq̄ ad pudenda
luxurie dehonestant̄ p̄dicatores.
Inebatio at̄ est cordis elatio ex p̄-
fectu virtutū vel habundantia t̄pa-
lium. **Verēdoz** de nudatio ē inhu-

me cogitationis demō. dū hūana
plati ihermitate ceptio gloriatiois
cogitate per quālibet iactatiā vel
manē gloriā vel p̄ aliquā hūam ex-
cellus it̄pantiā manifestat̄. **Terci-**
o ratioe filial̄ affectionis. i. filioz
noe circa ip̄m. q̄ vn⁹ filioz verecū-
diā p̄ris irrisit et alijs notā fecit.
Ah at̄ auersis vultib⁹ eū opueit̄.
In filio irridēte signatur reprobi s̄b-
ditū q̄ defect⁹ platoz suoz deridēt̄
et publice detrahendo et ifamādo
eoz excessus alijs pandūt. sed i fi-
lijs coopientibus signē s̄ditū tōi
q̄ quasi palū i humeris ponūt dū
eoz ifamatio i v̄stūt̄. **Gre.** Quid ē
q̄ filij verēda p̄ris sup̄iecto d̄or̄is
palio aūsi remētes opiūt. aūfari
dicim⁹ q̄d i probam⁹. tōis s̄ditis
sic p̄positoꝝ suoz mala displicēt.
vt tū ab alijs hec occultēt. opimē-
tū auersi deferūt. q̄ d̄iudicātes fa-
ctū et venerātes ingrōs nolūt vi-
dē q̄ tegūt. **Herū.** Dissimulam⁹ in-
teri de magnis ecclesiāz plātis.
Sic em̄ faciendū est p̄ reuerētia di-
uine orōmatiois nō p̄ p̄sonatū me-
ritis. Et sic placz illis vt euadāt hu-
mana iudicia. et tādē icidūt i dei
iudiciū. cū durū iudiciū i hys q̄ p̄
sunt fiet. nec ē videndū s̄ s̄dū. **Au-**
g⁹. Nō sit delectatio minorū laps⁹
maioꝝ. sed casus maioꝝ sit mioꝝ
timor. **Ite** eccia fidelū figurata ē
in tabnaculo moȳsi. **Nā** p̄ exteri⁹
ta bnaclū q̄d dicebat̄ sc̄ā figurāba-
tur status fidelū veteris legis. vt
dicit̄ **Ap⁹. Heb. xi.** Quia ad dei ta-
bernaculū sēper it̄roibāt̄ sac̄do-
tes sac̄ficioꝝ officia cōsumātes. Per
iteri⁹ v̄o tabnaculū q̄d dicebat̄ sc̄ā
sc̄oꝝ. i. celestis gl̄a. i. status fidelū
noue legis. q̄ est q̄dam inchoatio
future glorie in quē statū nos xp̄c̄
int̄duxit. **Int̄duxit** etiā ip̄e nos
p vi

in tabernaculū celestis glorie p̄ sū
am ascensioēz in celū. qđ figurabat̄
p̄ hoc. qđ semel ī āno sum̄m̄ sacer
dos ī scā scōz introibat. velū aut̄
qđ erat in̄mediū significabat oc
cultationē spūaliū sacrificioz ī ve
teribz sacrificijs. qđ velū q̄tuor co
loribz erat ornātū. **Bisso** qđ ad de
signādū carnis puritatē. **Purpura**
ad designādas passiōes. quas scī su
stinuerūt p̄ deo. **Cocco** bis tincto
ad designādū caritatē geinaz dei et
proximi. **In iacincto** significabat̄
celestis meditatio. **Ad statū** autem
veteris legis aliē se habuit populz
et aliē sacerdos. **Nā** p̄l̄ ip̄a corpo
ralia sacrificia cōsiderabat q̄ ī atrio
offerebant. **Sacerdotes** vero ratiōez
sacrificioz cōsiderabāt. habētes fi
dē magis explicitā de mīsterijs xp̄i
Et ideo intrabāt in exteriū tabnacu
lū. qđ etiā quodā velo distinguebatur
ab altero. **Quia** quodā erāt ve
lata p̄lo circa ministeriū xp̄i q̄ sa
cerdotibz erāt nota. nō tñ eis ple
nie reuelata sūt postea ī nouo testa
mēto. vt habet̄ **Eph. in.**

Capitulū. xxi.

Elemosinā hilarit̄ dās pro
de o. hilarit̄ imūnēabit ab
eo. qz de⁹ ē s̄l̄is speculo.
Nā si q̄s aridet speculo et speculū
aridet ei. **Et** sic de⁹ ei q̄ hilarit̄ dat
hilarit̄ retribuit. **Apo. 11. Cor. xi.**
Hilarē datorē diligit de⁹. **Itē** elemo
sina assilat̄ lucerne vel cādele accē
se. **Nā** elemosina que dat̄ ī vita ē si
cut lucerna que p̄cedit aliq̄ez ser
uās eū vt nō cadat ī lutū vel foue
am. **Sz** que post mortē dat̄ ē sic lu
terna q̄ fert̄ post t̄gū. q̄ nō custodit
qui cadat ī foueā inferni. **Itē** elemo
sina nō dēt̄ dimitti p̄t aduersitatē
vel detractionē. **Nā** sic semen gelu
pressū et retardatū vberiz fructifi

cat. **Sic** aliq̄n elemosina q̄ abuerfi
tate premiē maiorē habz remuēra
tionē q̄ illa que cū p̄spicitate foue
tur. et illa etiā cui detrahīt q̄ illa
q̄ laudat̄. **Vñ Mat. vii.** **Sic** elemosi
na tua ī abstōdito. **Itē** elemosina
dāda est indigentī. **Vinea** em̄ illa li
bentīz sūptuose colit̄ q̄ bonū vīnuz
affert q̄ illa q̄ p̄uū vel nichil. **Sic**
paupes magis inuadit̄ sunt q̄ di
uites. qz remuneratio maior habe
tur. **Qeli?** em̄ ē lucrari ī stupis et
borello. q̄ p̄dere ī gemis et scarletto.
Sic melius ē dare paupibz et vili
bz q̄ diuitibz. de qbz ī futuro nul
lū lucrū habebit̄. **Luce. xxi.** **Cū** fa
cis diuitiū aut cenā nōn vocare ai
ros dītes

Capitulū. xxii.

Etas iuuenil̄ aptior ē disci
plie p̄mē q̄ senil̄. qz mol
lior ē et flexibilior. sic cera
dū moll̄ ē recipit̄ impressionē sigilli
quā non ita recipit̄ postq̄ indura
uerit. **Sic** etiā tenera virgula si
curua fuerit potest ad rectitudinēz
reduci. et abem nullus pot̄
reducere. **Sic** quando contrarium
gratie dei occupauit̄ hominem sciz
peccatum. difficilior ī eo gratia dei
recipitur. quia inueit̄ qđ sibi repu
gnat. **Sicut** lathom⁹ vel pictor nō
ita defacili sculpsit̄ vl̄ pigit̄ ī lapide
habēte formā sicut in lapide nudo
et plano. **Sic** etiā materia q̄ habet
aquā difficilior suscipit̄ ignē. **Itē** si
in tenera etate caro nō domat̄ in
senectute magis otumax efficitur.
Stultus esset q̄ non domariz equū
suū vsqz quo eēt senex. **Sic** q̄ nō do
mat carnē suā ī iuuetute sua. s̄ nu
trit̄ eā delicate. **Vñ** nō p̄t eā postea
tenē. s̄ picit̄ eū ī lutū peccati. **Pro
uerb. xxix.** **Qui** delicate a pueritia
nutrit̄ suū suū. i. corp⁹ postea cēt.

Capitulum. xxij.

Exaltatur interdū homo n̄
 ppter suū meritū sed ppter a
 liorū pfectum. **C**appa em̄
 pluuiālis siue mantellus non ideo
 superponitur ceteris vestibus. q̄a
 carior habeatur. sed vt sola det̄pe
 tur et vt alia vestimēta custodiat
Et sicut fumarium vel caminus ce
 teris ptibus et officinis domus al
 tius eleuatur. non q̄ dignius aut
 rarius. sed vt ip̄s solū fumiget.
 et p̄ alias ptes domus fumus nō
 sp̄rgatur ne sc̄z deturpet a fumo.
Sic etiā interdū indignus ratione
 vite ppter utilitatē aliorū exaltat.
 quia expedit vt vnus moriatur p̄
 populo. **I**tē si vis vētilare granū
 cū palea. ḡnū descendit et palea a
 scendit. sed nō est palea sup̄ ḡnū
 ppter suū valorē. sed ppter suā leui
 tatē. **S**ic sunt superbi super bonos
Et tamen d̄z **Mathe. in. q̄ d̄s pa
 leam oburet igne inextinguibili.**
 sed triticum congregabit in horreum
 suū sc̄z celum

Capitulum. xxij.

Eruor sp̄s quando intus
 calefcit in sanctis viris n̄
 potest cohiberi quin ad ex
 teriora prorūpat. **C**ui⁹ exēplum ē.
 q̄ si fiat vas enēū. caauz habens
 puū foram enī supra. et aliud fora
 mē in v̄tre parū mai⁹. et habeat
 pedes ita q̄ v̄t nō tāgat terrā et i
 pleat aq̄a lignis optis obstruat v̄
 trūq̄ foramē et ponat i igne vehem
 ter calido ḡnabit intus vapor qui
 fortificatus erūpet p̄ aliud foram.
 et si erūpit desup̄ picit aq̄ super lo
 ra p̄p̄qua. si inferi⁹ picit aquam
 i igne et picit ticiones et carbones
 et cineres calidos. **C**or em̄ h̄is fā
 cti debet esse enēū p̄ patientie soli
 ditatē. caauz p̄ humilitatē. supe ri

us pforatū et aptū ad dei cōtemplati
 onē. licet hoc foramē sit puū. q̄
 parū de deo possum⁹ cōtemplari i hoc
 mūdo **I**tē d̄t eē pforatū et aptū
 inferi⁹ ad dilectionē pximi. **I**tē a
 tra eleuatū p̄ cōtemptū tpaliū **I**tē
 aq̄ sapiētie repletū. et d̄nt obstrui
 et claudi foramīa sc̄z p̄ custodiam
 sensū. **T**ūc at̄ i igne vehementer
 calido poit̄ q̄n̄ d̄na eloq̄a medita
 tur. sicut **P̄s ait.** **I**gnitū eloquū
 tuū vehemēt. **V**l̄ q̄n̄ meditat̄ de do
 lore passiois xp̄i. q̄ tal̄ dolor reno
 uat⁹ i corde p̄ memoriā meditātis
 vehemētissime accēdit. sed m̄ illud
P̄s. **D**olor me⁹ renouat⁹ ē. cōratu
 it cor meū intra me et in medi. m.
 exar. ignis. **V**n̄ tūc ḡnat vapor. i.
 deuotiois fetuor q̄ sup̄ius p̄ oculos
 picit aquā lacrimarū **I**nferi⁹ autē
 ad pximos facit picere ticiones. i.
 ignita scōrum exēpla. et carbonēs
 .i. feruētia verba. et cinēs calidos
 .i. huilia et feruētia opa p̄mē

Capitulum. xxv.

Hedelū xp̄i status figureat⁹
 est in tabnaculo moȳsi. **N**ā
 totū corpus tabnaculi cō
 stabat ex q̄busdā tabul̄ in longitu
 dine erectis. que quidēz interi⁹ te
 gebāt q̄busdā cortinis ex q̄tuor co
 lorib⁹ variatis. sc̄z de bisso retorta
 et iacincto et purpura cocco bis
 tincto. sed hmōi cortine tegebāt la
 tera solū tabnaculi. **I**n tecto autē
 tabnaculi erat op̄imentū vnuz de
 pellibus iacinctis. **E**t super hoc a
 liud de pellibus arietū rubcatis. et
 desup̄ terciū de q̄b⁹ dā sagis cilicis.
 que non tantū opiebant tectum
 tabernaculi. sed etiāz descendebāt
 vsq̄ ad terram et tegebant tabu
 las tabernaculi. **P**er tabulas igiē
 ex quibus ostructū sunt tabnaculū
 figbāt fideles xp̄i. ex q̄b⁹ ostructū ē

ecclesia. Tegebantur aut tabule
interius cortinis q̄dricoloribus. q̄
fideles iteri⁹ ornanē q̄tuor virtutib⁹
Nā i bisso retorta. vt glo. dicit de
signatur caro castitate renitēs In
iacito mēs supra cupiēs In pur
pura caro passioibus sbiacens In
cocco bis ticto. mēs int̄ passiones
deia proximi dilectiōe r̄fulgēs Per
opimēta vero tecti designant̄ pla
ti et doctores i qb⁹ dēt renitē cele
stis ouersatio. q̄ siḡt p̄ pelles iacin
ctimas. p̄m̄tudo ad martiriū quā
siḡnt rubicate pelles. austeritas vite
et tolerātia aduersorū q̄ siḡnt p̄ sa
ga silicina. q̄ erāt expoita v̄tis et
pluuis. vt dicit glosa. Itē nota
q̄ fideles xp̄iam ātiq̄ fuerūt feruē
tiores modernis. sicut vinū vet⁹ ca
lioi⁹ nouo d̄. m̄. n̄. li. de videm⁹
q̄ nouū vinū frigidū ē p̄t̄ t̄restē
itātē et aquositatē Vet⁹ em̄ vinū
calidi⁹ et forti⁹ a magis odorifer⁹.
q̄ em̄ i eo erat aquosū t̄p̄ cōsp̄it
Sic ātiq̄ sci caruerunt t̄restēitate
auaritiē et aquositate luxurie Vñ
fuerūt feruētiores i amore. fortiores
i p̄secutiōe. a redolētiores i ouersa
tiōe Eccl̄. ix. Vinū nouū ac̄.

Capitulum. xxvi.

Hagella d̄ne iusticie assila
tur sagittis. ex eo q̄ sagit
tarū more p̄utiēdo p̄ster
nūt Nā dū corp⁹ vulnerāt sp̄m̄ hu
miliāt Vñ Job. vi. d̄. Sagitte d̄m̄
i me sūt. q̄rū idiḡtio ebibit sp̄ritū
meū. Quid em̄ ē sp̄s hoīs n̄ sp̄s
elatiois Sagitte autē d̄m̄ sp̄m̄ ebi
būt. cū sup̄ne ai aduersiois sētētē
afflicti mētē ab elatiōe op̄stūt. I
tē sagitte d̄m̄ sp̄m̄ hoīs ebibūt. q̄
itentū exteriorib⁹ int̄iorib⁹ trahūt
Itē sagittarū idiḡtio sp̄m̄ hoīs ebi
bit. q̄ sup̄ne sētētē electos quos
i p̄ccis iuemūt dū vulnerāt immu

tāt. vt duritiā suā t̄rāfixa mēs de
serat. atq̄ ex salutifero vulnē san
guis cōfessiois currat. p̄sant nāq̄
vñ lapsi sūt. p̄sant a q̄nta b̄titudi
ne ad q̄ corruptionis sue tormēta ce
siderūt. et nō solū gemūt in hys q̄
sustinet̄ s̄ insup̄ metuūt hoc q̄d di
strict⁹ iudex delinquentib⁹ de gehē
ne ignib⁹ ominat. Vnde iustorum
mēs nō solū p̄pendit q̄d tolerat.
sed etiā pauet q̄d restat. videt q̄lia
in hac vita patit. metuūt ne post
hac grauiora patiat. sicut **Gre. di
cit.** Itē flagellū et p̄cussio dei est
ad aie salutē. eo mō quo medicus
vulnerat ad corporis sanitatē Vñ
Job. v. Ipse vulnerat a medetur.
percutit et manus eius sanabunt
Vbi Gre. dicit q̄ duobus modis
omnipotēs de⁹ vulnerat quos ad
salutē reducere curat. Aliquādo
em̄m carnem percutit a mentis du
ritiā suo pauore tabefacit. vulnerā
do ergo ad salutē reuocat. cū elcōs
suos affligit exteri⁹ vt interi⁹ vi
uant Vnde per moysen loquit̄ di
cens. Ego occidam et ego viuē fa
ciā. percutiā a ego sanabo Occidit
em̄m vt viuificet. percutit vt sanz
Quia idcirco foras verbera admo
uet. vt intus delictorum vulnerā cu
ret. Aliquando autē si flagella ex
terius cessat̄ videantur. intus vul
nera infligit. quia mētis nostre du
ritiam suo desiderio percutit. sed p̄
cutiēdo sanat. quia terroris sui ia
tulo transfixos ad sensum nos rec
titudinis reuocat. Corda em̄m no
stra male sana sūt cum nullo dei
amore sauciant̄. cum p̄grinatiois
sue erumpnam non sentiunt. cum
erga infirmitatē proximi quālib⁹
nec minimo affcū lāguescūt. s̄ vul
nerant̄ vt sanent̄. q̄ amoris sp̄icu
lis m̄tes de⁹ isēbiles p̄cutit. moxq̄

has sensibiles per ardore caritatis reddit. Unde ei sponsa in **Can.** canticorum dicit. **Vulnerata caritate ego sum.** male enim sana anima atque in huius exilii ceca securitate prostrata nec videbat dominum nec videre requiebat. percussa autem caritatis eius speculis vulnerata in intimis affectu pietatis. ardet desiderio contemplationis. et miro modo vivificatur ex vulnere quod prius mortua iacebat in salute. estuat anxietate. et iam videre desiderat que fugiebat. Percussio enim ad salutem reducitur. que ad securitatem quietis in time amoris sui perturbatione recuperatur.

Capitulum xxvii.

Gratia dei non infunditur a nime nisi prius sit purgata et munda. Nam sicut in purgatione nisi prius rafum fuerit non scribitur. ita cordi humano nisi prius purgatum fuerit gratia non infunditur. **Heri.** Balsamum est gratia dei vas purissimum requirit. Item herbe male et spine prius eradicantur a terra quod serant triticum. Sic cogitationes et actiones malas prius amovere debemus a nobis. si nos volumus esse a gratia dei. et gratie semen suscipere. et fructum bonum ferre. **Iher.** in. **Novate vobis novale.** et nolite serere super spinas. id est super peccata. Item gratia dei assimilatur membris et munitionibus civitatis. Memoria enim in verbis pro ornamento sunt. munitiones pro defensione. ut **Eze.** dicit. **Membris enim assimilantur gratia gratia dante sicut prophetia doctrina gratia ligatum.** virtus curacionum. quod licet anima ornent. tamen sine eis anima stare potest. munitiones per fidem et iustitiam. **Sed gratia gratum facies.** ex qua est fides spes caritas et cetera necessarie virtutes

assimilatur munitionibus. quod si hoc habere negligimus. hostilibus iniuriis patemur. ut **Eze.** dicit. **Et de his membris et munitionibus dicit **Zech.** 7. Factus est dominus velut inimicus.** percipit in israhel memoria eius. dissipavit munitiones. **Capitulum xxviii.**

Humilitas cogitationum humat bene operantes contra motum temptationum. Cuius exemplum apparet in rosis siccatis et pulverizatis. quod pulvis rosarum sic rari. ut dicit **Plin.** dentes mobiles firmos efficit. Pulvis quippe rosarum est humilitas mentium sive cogitationum. Dentes autem que aliis membris cibum sive nutrimentum preparant terendo sunt actiu. qui proximorum nutritioni sive sustentationi serviunt. Vel predicatores que aliis cibum spiritualem verbi dei terendo vel exponendo preparant et porrigunt. Ut ego habeo dentes firmos. ita ut temptationum vel superbie impulsu non moueatur. oportet quod pulvere rosarum. id est humilitate cogitationum teneantur. Item humilitas conservat virtutes. sicut olla rudis conservat rosas virides. Dicit enim **Palla.** quod illi que volunt rosas servare virides in rudi olla conditas et bene munitiones sub diuo obruunt ac reservant. Et quod est rosas servare virides in virore nisi tenere virtutes in suo spirituali vigore. que tunc in olla rudi receduntur. quando sub multa conversatione et humili absconduntur. Sed tunc bene sub diuo obruuntur. cum in humilem mentem conclusa pro ostentationem vel iactantiam ad publicum non ducuntur. secundum illud **Mat.** **Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis.** Sed quod humilitas vera nequaquam esset quod oportuno tempore virtutes absconditas

.i. ab ope vacuas seu ociosas tenet
 Oportet iterum ipsas virtutes sic ser-
 uare in mente humili quemadmodum
 et rose recentes in cana viridi sua
 tur dicit enim idem **Palladius** qd rosas
 nodum patefactas setuabis. si in cana
 viridi stante fixa reuocas. ita vt
 fixa crescere patiaris. et eo tpe canas
 recidas quo rosas virides hre
 volueris. **Quid autem est canna viri-**
dis nisi mens virtuosa et humilis?
 que semp scilicet in bono opere crescit.
 et tamen intus a superbie spiritu vacua
 existit **In hac rose nodum aperte**
 .i. virtutes nodum palate sic sunt
 abstracte de hominibus vt tamen eis
 tempore congruo ad exercenda spiritualia
 opera non detineantur egressus

Capitulum xxx.

Inconstans et leuis homo con-
 dit omni temptationi. **Na** sicut
 gallus supra pinnaculum ec-
 clesie cuilibet vento se vertit. **Sic** qd
 homo inconstans cuilibet credit tempta-
 tionem **Job. xxvi.** **Tollet** eum ventus
 vrens et auferet de loco suo. paleam
 enim tollit ventus non granum **Job. xxi**
Erunt sicut palea ante faciem venti. et
 sicut fauilla quam turbo dispergit.
Poma putrida et vniuersaliter cadunt
 de arbore ad modicum ventus. si sana
 bene se tenet. **Sed** nota qd scilicet **Pal-**
ladius. contra caduca poma specialiter
 perfici potest adhiberi remedium. **Na**
 si poma perfici incipiunt esse caduca
 radices eius cum securi aut alio in-
 strumento findere debes. et a fissuris
 eius truncos factos de pino im-
 primere. vel foraminibus cum terribel-
 lo factis clauos ex salice factos cum
 malleo fortiter infigere. **Quid** igitur
 sunt caduca perfici poma nisi inconstan-
 tiam hominum infirma opera recidua
 peccata? **Et** quod est radicem arboris
 securi findere nisi memoria mortis

mentem hominis exercere **Mat.**
iii. **Na** securis ad radicem arboris
 posita est **Succidit** enim ipsa mors ho-
 minem velut securis arborem. sed quia
 radix arboris est ipsa mens vel cor
 hominis ad quam dum scissio securis. .i.
 consideratio mortis inducit peccatum
 euitatur. secundum illud **Eccl. vii.** **Me-**
morare nouissima tua et in eternum
 non peccabis **Sed** quasi fissura securis
 truncus pini que est arbor semper
 vires inservit. dum eiusdem mortis me-
 morie futuri seculi quod semper manet
 rogatus adiungitur. sed quasi foras
 me terribilli est timor domini iudicij.
 quasi vero salicis clauus est eterni
 supplicij reatus. quia sicut salice vi-
 tis ligatur ad palum. sic ex peccati
 perpetratiōe anima obligatur ad suppli-
 cium. quasi autem mallei percussio est di-
 uini verbi auditio **Ihe. xxxij.** **Se-**
mo dei quasi malleus conterens pe-
 tras. **Habes** ergo multiplex reme-
 dium contra caducam pomum. .i. contra in-
 stantiam hominis opera recidua. quorum pri-
 mum est timor mortis per quam peccatum
 finit. **Sed** est consideratio eterne be-
 atitudinis que per peccatum amittit.
Tercium est domini timor iudicij cui pec-
 cator assistit. **Quartum** est timor ge-
 hennae qua peccatum puniunt. **Quintum**
 est auditus diuini verbi ex quo pec-
 cator dicitur

Capitulum xxx.

Infernus hinc domus debilis.
 cuius facilis est ingressus.
 sed negat egressus. et est
 sicut nassa quam facilius intrant pisces.
 sed exitus est impossibilis. **Virgili-**
us **Fa** cilis descensus auerni **Noctes**
 atq; dies patet atri ianua ditis. **Sed**
 deuocae gradum superasque euade ad
 auras. **Hor** opus aet. **Sapientie. ij.**

Non ē agnitus quā sit euerfus ab inferis. Sed nota hic q̄ exitus de inferno potest dupliciter intelligi. Vno modo ita q̄ simpliciter idē aliquis exat. ita ut iā āplius eius locus nō sit infernus. et sic nullus in inferno finalit̄ deputatus inde exire pot̄. **Job. xij.** Qui descendit ad inferos non ascendit. Alio modo potest intelligi ut exeat inde ad temp̄. et sic scdm̄ ordinē diuine prouidentie p̄mittunt̄ aliqui dāpnati uētib⁹ apparere ad eruditionē eorū et terrorē. non at̄ frequent̄ hoc accidit. Primo q̄ dāpnati ita sūt penis oppressi. ut de sua miseria magis doleāt q̄ curent alijs apparē. Secdo q̄ hoc nō possunt nisi diuinit⁹ p̄missi. neq̄ etiā quādo sic apparēt dāpnati sūt liberi a p̄ca inferni. q̄ locus inferni credit̄ i penā vel dolorē aīe ex eo q̄ tali loco deputata est. ab hoc at̄ non absolutur quis ad horā exire p̄mittat̄. sicut nec captiu⁹ absolut̄ a carcere vel a uinculis ex eo q̄ ad horā exeat. Vnde pena inferni siue dolor manet in aīa etiā extra infernū. Et quis dampnati aliquādo p̄sentialiter sint in loco ubi apparēt. nō tamen credē dū est q̄ hoc accidat semper. q̄ aliqui h̄mōi apparitiōes fiunt. vel dormiēdo vel uigilando opatione bonorū vel malorū spiritūū ad instructionē vel deceptionē uiuentiū. sicut etiā aliquādo uiui hōies alijs apparēt et eis multa dicunt i sopnīs. cū tamen ostet eos non esse p̄ntes sicut **Aug⁹.** p̄ multa exēpla probat in libro de cura p̄ mortuis agēda

Capitulū. xxxi.

Immūdia mentis rep̄ntabat̄ in lege moysi p̄ immūdia dom⁹ et vestis et va-

sis. Nā in lege veteri reputabatur imūda dom⁹ vel vestis q̄ erat leprosa. vel vas qd̄ nō hēbat opulū vel ligaturā etiā dicebat̄ imūdū. Dicebant̄ ergo dom⁹ vel vestes leprose p̄ similitudinē. q̄ sicut in corpe lepre morib⁹ est ex hūore corrupto putrefaciēte carnē et corrupēte. ita etiā p̄pter aliquā corruptionē et excessū humiditatis vel siccitatis fit aliqui corruptio i lapidib⁹ vel vestimēto. Et ideo h̄c corruptiōez lex vocauit leprā. ex q̄ dom⁹ vel vestis imūda iudicabat̄. tū q̄ oīs corruptio ad immūdiā p̄tinebat. tū q̄ extra h̄mōi corruptionē gētiles deos ponentes colebant. Et ideo lex p̄cepit h̄mōi dom⁹ i qb⁹ eēt tal̄ corruptio p̄seuerās destrui et vestes aburi ad tollendā ydolatrie occasionē. Vasa etiā q̄ nō habebāt opulū vel ligaturā desup̄ reputabant̄ imūda. q̄ i talia vasa de facili poterat aliqd̄ imūdū cadere vñ poterat imūdari. Itē ualebat hoc ad vitandū ydolatriā. Credebāt em̄ ydolatre q̄ si mures aut lacerte vel aliqd̄ h̄mōi dū imolabāt ydolis cito caderēt i vasa vñ i aq̄s q̄ eēt dñs ḡtiosa. Vñ etiam adhuc aliq̄ mulierūle dimittūt discopta vasa i obsequiū nocturnorū numinum que ranas vocāt. Figura h̄c aut̄ p̄ leprā dom⁹ significatur i mūdia aggregationis hereticorum. Per leprā vero i veste linea significatur p̄ueritas morū ex amaritudine mētis. Per leprā vestis lane significatur p̄ueritas adulatorū. Per leprā vero i stamine significat̄ vitia aīe. Per leprā i s̄btegitimie signē peccata carnalia. Sicut em̄ stamē ē i s̄btegitimie. ita aīa i corpe. Per vas at̄ qd̄ nō hēt opulū vñ ligaturā figē hō q̄ nō hēt aliqd̄ velamē taciturnitatis. et qui

qz ignis omnia sibi abstulit. Sic hō ad sibiluz vnius verbi gratiam dei et oia spūalia pot. dū in irā l'odiūm cadit **Eccī. 7.** Ve hns q sustinētiā pōiderūt. Itē est sicut olla mimi u3 ignē hās q ebulliedo emitit qe quid i ea ē **Prover. xv.** Cor stulto rū ebullit stulticiā. qz quicqō sētit in corde pferet ore Itē ira cecat oculū mentis. a idēo sicut equo opiu tur oculi vt circueat ad molēdmū ita dyabol' excecāt hōiem p irā. a sic excecātū ducit quocūq vult. Ita philistei sampso excecauerūt. a postea fecerūt eū ire ad mola3. i. ad pecm circūc **Job. xvij.** Caligauit ab indignōe oculus meus. Item dyabolus facit sicut piscator q turbat aquā vt pisces nō vidētes nasaz itret. Sic dyabol' turbat hōiez vt pecm nō agnoscēs adimpleat. **So ph. i.** Tribulatio hōies et ābulabūe vt cecī. Itē nota q ira facit vitatur vel supat. si pūs aīm? p puisti onē sit armat? sicut miles securi? hostē accipit quē aū se armādo pēuidit **Vñ Gre. dicit.** Mens aduersa reientia tāto securius excipit. qto se cauti? ex pscia armauit. Qui em iprouidus ab aduersitate dephēdit. qsi ab hoste dormiēs iuenit. eūq ciat? n mic? necat. quē aū repugñonē pfoeat **Nā** q mala iminentia per sollicitudinē pnotat hostiles incurfus qsi in isidns vigilās expectat **Solerē** g aīm? ante actiōnis sue pmordia cūcta debet adūsa meditari. vt hē cogitans semp ostra hē torace patiētie muītus. a qēqd accidit puid? supet. a qōqō nō accesserit lucrū putet. Itē ira q est per zelū iusticie. pmo oculum ratiōis pturbat. s postea clarificat sicut ihermātī oculo cū colliriū imittē lux penit? negat. s inde eā post

paululū veracitē rēcipit. Vnde hāc ad tēpus salubter amittit. sicut dicit **Greg.** Sed notandū q ipm colliriū possit sic oculo imoderate in fūdi q oculus cecaret. Sic etiam zelo nimio oculus mētis cecat. si ratiōis pueniētis moderamini nō sōdat. **Et** idēo cū p zelū anim? mouetur curandū sū mo pe est ne hēc eadē que instrumento vtiūtis assumit mētī ira domineat. ne qsi dñā pēat sed velut ancilla ad obsequiū pata a ratiōis tergo nūq recedat. Tūc em robustius ostra vitia erigē a3 sōdita ratiōi famulatur. vt idem **Gre. dicit.**

Capitulum xxxvi.

IVoicij dies affilatur porte **Nā** sicut vrb aditus porta dē. Ita et dies iudicij porta regni. qz p eū ab electis pte gloria intratur. Vāc portā sancta electoz eccia secure ac letanter adibit. qz ibi sūoz opertū et laude3 suscipiet et retributiōne videbit. s in illud **Prover. vlt.** Date ei de fructu manū suarū. et laudēt eaz in portis opa eius. Tūc qpe sancta eccia de frū manū suarū pcepit. a3 eā ad picipēda celestia laboris hūitributio attollit. Tūc eā sua opera in portis laudāt. quādo ei9 mēbris in ipso regni aditu dicitur **Efuriū et dedistis michi manducare. sitiū et dedistis michi bibere. ac. Mat. xxv.** **Contra** autem reprobī tremētes ad hanc portam pueniēt. quia ibi sunt conterēdi. secundum illum **Job. v.** Contērentur in porta a nō erit q eripiat **Filij** em huius seculi āte porta elati sūt. s in porta sterēnt. qz scilicet amatores mūdi i pñs vita superbiūt. s in ipso regni aditu etna adūsitare fruent **Vñ** et sōdit. et n erit

quī eripiat. Illos quippe veritas ab eterna aduersitate eripit quos in temporaliū prosperis per disciplinā premit. Qui enim hic veniūt premi tunc non valet eripi. quia iniquus euz quem per disciplinā negligūt hē patrē afflictionis sue tpe per adiu toriū non inueniēt ereptorē

¶ Capitulum xxxvii.

Iudiciū suspitiosuz et temerariū pcedit quandoq; ex corruptione iudicantis. quia iudicat aliū scdm qd sentit i se. Metalluz em̄ quando funditur qualem in modulo repit formā talem sibi assumit. Vnde sic qui formam cordis sui habent deformatā quicqd incidat totum inuenit corruptum et deformatum. Sicut etiā in vase corrupto quicqd infundit i uenit corruptum. Sunt etiā tales similes infirmis quibus cib⁹ qm̄ doq; sapidus et bon⁹ videt amar⁹. Et hoc non est ex vitio cibi sed ex corruptione palati. Sic iudiciū malū nō ex facto pximi sed ex corruptione iudicantis pcedit. Itē baculus in aqua positus videtur confractus ppter reflexionē umbre. Itē turres et montes iuxta aquā videntur transfuersi. Eodem modo cordi transfuerso et vitiatō omnia videntur vitiatā et transfuersa. **Vñ Eccl̄i x.** Stultus in via ambulans. cū ipse stultus sit omnes stultos estiat. Item semper credit latro qd omnes sint ei similes. **Ex.** Omnis homo se audum se altēum iudicat. Vnde quicqd in bono corde cadit totum bonum et dulce efficitur. sicut apis que amaras et venenosos succos in mel auertit.

¶ Capitulum xxxviii.

Lacrime opunctiois delent sententiam et scripturaz mortis. Nam sicut lē delentur aqua vel alio liquore. sic lacrime delent litteras mortis quas dyabol⁹ scripsit manu ppria. Qui enim peccat tradit ei quasi cyrographū. Lacrime enim delent delicta que pudor est confiteri. vt dicit Aug⁹. Item lacrime humilis opunctiois sanant egritudinez mentis. dicit em̄ **Palladi⁹**. qd si arbor mali citonij efficitur egra amurea aque equalit mixta radicibus eius debet infudi. et sic sanat. Tunc enim citonij arbor egrotat. quando mens alicui⁹ pbi viri aut vitij alicui⁹ passioe aut tēptatiois lesione laborat. Cui sanitas paratur si cordis eius radicibz. .i. cogitationibus seu affectioibus amurea aq; mixta infundat. Quod autem p amureā accipere debem⁹ nisi humilem considerationez pprii defectus. Nam sicut oleum superiora vasis petit sic amurea ad imum. .i. ad fundum descendit. Vnde sicut per oleum supiora petens intelligitur deuotio qua quis eleuat in contemplationē dei. ita p amuream significat humilitas qua quis descendit ad considerationem defectus a beatus sui. Et quasi amurea aqua miscet. dū ex ipsa cogitatione sue malicie lacrimatum opunctio gignatur. Dumq; humiliata atq; opuncta mens lacrimatum largo imbre peti funditur quasi salubri quadaz medicina purgata a suo languore sanatur. Vnde dictum est naaman syro. **ij. Re. v.** Lauare in iordane. et recipiet sanitatem caro tua. Nam iordanis interpretat̄ descensio vel riuus iudicij. Vnde ille in iordane se lauat. qui humiliter seipuz dnu dicans lacrimis se purgat. Et hē

est lotio iordanis que sanat lagus
rem mentis

Capitulum. xxxix.

Luxurie igne non succendit
deus sed dyabolus. Sicut e
nim faber quando non pot
ferre ad voluntate sua ducere illud
in igne mittit. et exufflat tunc quod
calefactu ducit ad libitu suu. Sic fa
cit dyabolus quando non potest ali
que ducere ad peccatu calefacit eu
igne luxurie. ut eu sic flecte possit
ad peccatu. **Ysa. lxxx.** Creau fabru
fufflate in igne pauis. et pferen
te vas in opus suu. Succedit ignis
flatu folliu. i. suggestioe retularu q
sunt qsi fufflatoriu dyaboli ad accen
dendu igne luxurie. **Ie. i.** Olla succen
sam ego video. i. retula nigra. Olla
enim quatuorq; alba sit si tamen poni
tur sepe ad igne demigrat. et sic aia
p luxurie frequentia. **Tren. iij.** De
migrata est sup carbones facies eo
ru. Olla bullies si non haberet nisi
vna faba ea supponeret et mostra
ret. Sic luxuriosi luxuria cohibe n
possunt quin saliat aut p os turpe
loquedo vel catado. aut p oculos
ipudice respiciedo. aut p tactuz l
ornatu. sicut de domo incensa exit
ignis per fenestras et hostia.

Capitulum. xl.

Mansuetudo aiaz seruat. qz
e sicut animalale in castro
anime lapides duroru ver
boru leuie excipiens et omis ictus
fustines. et homines a lesio e custo
diens. Sicut ergo vasa vitrea inuol
uunt in feno vel in alia molli re ut
sic a fractioe seruet. Sicq; anima
in mansuetudine seruat. **Eccli. x.** Fi
li in mansuetudine serua anima tua
Mansuetudo est deo sic culcitra mol
lissima cu lectulo florido conscientie.
Cant. i. Lectulus noster floridus. **Vn**

sicut homo libentius dormit in lau
lo molli qm in duro. sic deus in cor
de mansueti. quia in pace factus e
locus eius. Item mansuetudo gram
hominibus impetrat. Na sicut ada
mas tchit ferru. sic mansuetudo cor
da hominu. **Eze. iij.** Ut adamate a
siliice dedi facie tua. **Eccli. iij.** Fili in
mansuetudie opa tua phee. et sup
hominu gloria diligereis

Capitulum. xli.

Mendacium est sicut quodam
venenu tate efficacie qm in
ipo ore existens homine int
ficat. **Sap. i.** Os qd mentie occidit a
nima. Itē mendax homo similis e
falso denario. Na tantum preualet
homo verax mendaci. quatu denari
us verus falso. **Vn9** em bon9 dena
rius valet. e. falsos. Sic homo ve
rax. e. mendaces. Magna stulticia
qz volut omis homines denarios ee
veros et bonos. et displicet eis ml
tum si inueniunt vnu falsu. **Vn** pl9
vident diligere denarios q seipos.
quia cu ipsi sint falsi. volut tamen
denarios esse veros. et sic volut
eos esse meliores seipsis. **Proverb.**
i. Cor impioz p nichilo. Et sicut
denariu falsu nullus vult recipe.
ita nec homini mendaci vult aliqs
credere. Et ideo mendaces hac pe
puniuntur. quia nec veruz eis cre
ditur. Et insuper alia pena. quia
nec ipsi credunt alijs. quia iudi cat
alios secundum seipos. scilicet me
daces

Capitulum. xlii.

Mortis meditatio valet ad
vite directionem. Qui em
vult nauem suam gubria
te debet se ponere in fine nauis. et
ante se nauem dirigere et pericula

cautare. Sic qui vult vitā suā gub-
nare. debet se ponere in fine vite
sue meditatione. vt possit ad bonū
exitū nauē suā .i. vitam dirigē. **Se-
neca** Cōsidera q̄ pulchra sit res an
mortē vitā suā summare. dem se
cūre exspectare reliquā sui t̄pis p-
tē. **O** q̄ sollicitē loqe nauē sibi p-
uident de nauis directione. q̄n ha-
bent malū passum trāsire. Sic q̄li-
bet debet sibi p̄uidere longē ante
quō possit periculosum passum t̄n-
sire mortis. quia illic naues p̄trāsi-
bunt. scz anime per artūz foramen
mortis. Item mors pessima hōinūz
peccatorum firmat et stabilit scōs
viros in bono. **Dicit enim Palla.**
q̄ colūbe nō peunt nec deserūt lo-
cum suē columbariū suū si p̄ om̄s
fenestras aliq̄o de strangulati hōis
vinculo aut fune suspendatur. Tūc
aut colūba in fenestra sua habz sū-
nem strangulati hominis. quando
in memoria et cōsiderationē sua ha-
bet malū exitum hominis peccato-
ris. quo p̄specto modū suū non de-
serit. quia bonā cōscientiā relinque-
re non p̄sumit. **Ex.** Festina cōsola-
tio bonoz est cōsiderat̄ō finis maloz.

Capitulum xliij.

Quod totus vniuersitas v-
presentabatur in tabnaculo
lo moyse. **Q**uod illud tabna-
culum distinguebatur i duas par-
tes. **Q**uod vna dicebatur sc̄a san-
ctorū que erat occidētal. **A**lia voca-
batur sancta que erat ad orientēz.
Et iterū ante tabnaculū erat atū.
et inter vtrūq̄ tabnaculū erat ve-
lū q̄tuor colorū. **I**te interiora tabe-
naculi latera tegebant cortinis diū-
soz colorū. et sup̄ tabnaculū erat
tectū habēs tres cooptuās. **P**ars
igit̄ illa que dicebat̄ sc̄a scōz signi-

ficabat seculū alit̄ spūaliū sbatū.
Pars vō q̄ dicebat̄ sc̄a siḡbat mun-
dū corpale. **V**elū distinguēs inter
vtrūq̄ erat ex q̄tuor coloribz. **P**er
quos q̄tuor elemēta designantur. scz
bisso per quā designatur terra. quia
bissus .i. linum de terra nascitur.
Purpura p̄ quā designatur aq̄. quia
fiebatur purpureus color ex qb̄sdā
p̄his que inueniuntur in mari. **I**a-
cinto per quē siḡtur aer. qz habz
aereum colorem. **E**t cocco bis tin-
cto per quē siḡt̄ ignis. **E**t hoc ideo qz
in materia q̄tuor elementorum est
impedimentū per qd̄ relanē nob̄ in
corporales sbstātie. et ideo interi-
tabnaculū .i. sancta sanctorū solūz
sūmus sacerdos et semel in anno i-
trabat. vt designaret̄ qz hec ē fina-
lis p̄fectio hominis vt illud seculūz
introeat. **I**n tabernaculum vō ex-
terius qd̄ dicebatur sancta introi-
bant sacerdotes cōtinue. non autē
populus qui solūz ad atrium acce-
debat. qz scz ipsa corporalia popu-
lus percipere potest. ad iteriores at-
tentiones eoz soli sapientes per cō-
sideratiōes attingere possunt. **P**er
cortinas at̄ que tegebant latera ta-
bernaculi iterius. et erāt ex vtrūq̄
coloribz siḡbat̄ celū sidereū qd̄ est
diuersis stellis variatū. **P**er saga-
autē que erāt sup̄ tectū tabnaculi
significabantur aque que sunt sup̄
firmamentū. **P**er pelles autez ru-
bricatas. de qb̄s erat sc̄a taber-
naculi coopertura. significabat̄ ce-
lum empiricum in quo sunt angeli.
Sed per pelles iacinctinas ex qb̄z
erat tertia coopertura significaba-
tur celum sancte et indiuidue tri-
nitatis. **I**tem in tabernaculo ite-
riori tria cōnebantur. scz archa te-
stamenti. in qua erat vna aurea
h̄ns māna. et vga aarō q̄ frōducat.

et tabule in quibus erant scripta
dece precepta legis. **De** autem archa si
ta erat inter duos cherubim qui se
mutuis vultibus respiciebant. **Et** su-
per archam erat quedam tabula que
dicebatur propitiatorium super alas che-
rubim. quasi ab ipsis cherubim por-
taretur. ac si imaginaretur quod tabula
esset sedes dei. **Vnde** et propitiatorium
dicebat. quasi ex ipso populo propitiare
ad patres summi sacerdotis. **Et** idem
portabat a cherubi quasi deo obse-
quentibus. **Archa** vero testamenti erat
scabellum sedentis super propitiatorium.
Per hoc ergo designabantur tria que
sunt in illo seculo altiori. scilicet deus qui
super omnia est et incomprehensibilis omni
creature. et propter hoc nulla simili-
tudo ei ponerebatur ad representanda
omnium eius incomprehensibilitatem. sed poneba-
tur quedam figura sedis. quod scilicet eius
creatura comprehensibilis est que est sub-
iecta deo. sicut sedes sedenti. **Sunt**
etiam in illo altiori seculo spirituales sub-
stantie scilicet angelorum. **Et** hi significaban-
tur per duos cherubim mutuo se respi-
cientes ad designandum concordiam eorum ad
inuicem. secundum illud **Iob. xxv.** Qui fa-
cit concordiam in sublimibus suis. et propter
hoc etiam non fuit unquam cherubim ut
designaret multitudinem celestium spiri-
tuum. et excluderetur cultus eorum ab hijs
quibus preceptum erat ut solum deum cole-
rent. **Sunt** etiam in illo intelligibili se-
culo rationes omnium eorum que in hoc secu-
lo perficiunt quodammodo clausa. sicut
rationes effectuum clauduntur in suis
causis. **Et** sicut rationes artificiato-
rum in artificibus. et hoc significatur per ar-
cham. in qua reputabatur per tria ibi con-
ta tria que sunt potissima in rebus hu-
manis. scilicet sapientia per tabulas testa-
menti. potestas regis per virgam aaron. et
vita per manna. **Uel** per hoc tria represe-
ntabatur tria dei attributa. scilicet sapi-

entia in tabulis. potentia in virga.
bonitas in manna. tunc propter dulcedi-
nem. tunc quod dei misericordia est popu-
lo data. et ideo in memoriam diuine
misericordie seruabat. **In** exteriori
vero tabernaculo quod significabat presens
solum continebantur etiam tria. scilicet altare
tymiamatis quod erat directe contra
archam. mensa propositionis super quam du-
odecim panes ponebantur. et erat po-
sita ex parte aquilonari. **Candelabrum** ve-
ro positum ex parte australi. que tria vi-
debantur videri illis tribus que erant in ar-
cha clausa. sed magis manifeste ea
de reputabantur. **Oportet** enim rationes
rerum ad manifestiorem demonstrationem
deduci. que scilicet sunt in mente diuina et
angelorum. ad hoc quod homines sapientes
eas cognoscere possint. que significabatur per
sacerdotes ingrediens tabernaculum.
In candelabro autem designabatur sicut
in sensibili signo sapientia. que in-
telligibilibus exprimebatur vobis
in tabulis. **Per** altare vero tymama-
tis significabatur officium sacerdotum. quo-
rum erat populum ad deum reducere. **Et**
hoc etiam significabatur per virgam. **Quia**
in illo altari incedebat tymiamato-
rum odor. per quod significabatur scitans populi
acceptabilis deo. **Dicit** enim **Apoc. viii.**
quod per fimum aromaticum significatur
orationes sanctorum. **Conueni-**
enter autem sacerdotalis dignitas
in archa significabatur per virgam.
In exteriori vero tabernaculo per
altare tymiamatis. quod sacerdos me-
diator est inter deum et populum per pote-
statem diuinam quare virga signifi-
cabat. et firmum sui regiminis scilicet sa-
ctitatem populi deo offert quasi in al-
tari tymiamatis. **Per** mensam autem
significabatur nutrimentum vite. sicut
et per manna. sed est communius hoc
et grossius nutrimentum. illud au-
tem suauius et subtilius. **Conuenienter**

aut candelabrum ponebatur a parte australi. Mesa autem a parte aquilonari. quia australis est dextra pars mundi. Aquilonaris autem sinistra ut dicitur in secundo celi et mundi Sapientia autem pertinet ad dexteram sicut et spiritualia bona. Typale autem nutrimentum ad sinistram. secundum illud **Proverbium in.** In sinistra illius diuitie et gloria. **Præterea** autem sacerdotalis est media inter typalia et spiritualia sapientia. quia per eam spiritualis sapientia et typalia a dispensantur. **Item** candelabrum habebat unum calamos ut **Iosephus** dicit. ad designandum. unum. planetas quibus totus mundus illuminatur. Et ideo ponebatur candelabrum a parte australi. quia ex illa parte est nobis notus planetarum cursus. In mesa etiam ponebantur. xii. panes. ad designandum. xii. tribus israel. Mesa autem non ponebatur directe in medio ante propitiarium ad excludendum ritum ydolatrie. Nam gentiles in sacris lune proponebant mensam coram ydolo lune. **Unde Iherosolymus.** Mulieres dispergunt adipem ut faciant placentas regine celi. In atrio vero extra tabernaculum continebatur altare holocaustorum in quo offerebantur deo sacrificia de his que erant a populo possessa. Et ideo in atrio talis poterat populus esse qui homini deo offerebat per manus sacerdotum. Sed ad altare interius in quo ipsa deuotio et scitudo populi deo offerebatur. non poterat accedere nisi sacerdotes quotusque erat deo populum offerre. Erat autem hoc altare extra tabernaculum in alio constitutum ad remouendum cultum ydolatrie. Nam gentiles infra templi altaria constituebant ad imolandum ydolis. **Item** mundus assimilatur schachario. cuius tota familia currit transfuerso ut apprehendat aliquod mentiendo v furando et homini faciendo. **Item** in schachario

ratio quod diu durat ludus vnus est rex alius miles et homo. Et aliquando duo videntur tenere totum ludum. sed quando cessauit ludus fit de milite et rege quod de minima familia. quia omnium reponunt in sacco vno. quando dicitur rex in fido sacculi. et minima familia in superiori parte. Sic quoque mundus est fere ut ludus schachari. quia quod diu durat hic mundus vnus est rex alius miles. vnus magnus alius pauper. sed adueniente morte in sacco terre reponunt. ita fit de rege sicut de milite. tunc sicut dominus ita et seruus eius. **Eccl. ix.** Coniunctio mortis scito. quia moritur doctus sicut et indoctus. Et aliquando diues vadit ad fundum inferni. et pauper ascendit superius ad gaudia paradisi. sicut patet de diuite epulone et lazaro paupere. **Luce. xvi.** **Item** mundus in morte totaliter auferitur. **Vi** ella enim quando tota die catauerit et de nauis recepit. in sero auferuntur ei denarii et nichil ei remanet. sed ponitur in forcello veteri et dissipato. Sic homo nichil in fine portat de labore suo nisi linteamentum lacertatum. exemplum de saladmio qui fecit portari linteamentum in quo debebat sepeliri per terram suam et dicere. nichil reportat impator de omnibus diuitibus regni sui nisi linteamentum istud. **Iob. xxvii.** Diues cum dormierit nichil secum affert. **Item** mundus debet homo relinquere ne corrumpatur ab eo. Nam quando vinum corrumpitur vel deterioratur super fœces in dolio. debet transferri in aliud vas ut non corrumpatur. Et sic homo a mundo debet exire ne corrumpatur ab eo. **Iherosolymus. xlviii.** Fertis fuit moab ab adolescentia sua et requieuit in fecibus suis. nec transfusus est de vase in vas aliud.

Capitulum .xlviij.

Murmuratores ostendunt se defectum habere diuine gratie. Nam vasa vacua p[er]cussa resonant. plena non. Sic vacuus a gratia murmurat. non plenus. **Ecc[lesiasticus] .x.** Vir prudens et disciplinatus non murmurabit correptus. Item olla vacua ad ignem posita crepat et magnum sonum crepantis reddit. plena vero olla non. **Ecc[lesiasticus] .xxvii.** Vasa figuli probat fornax. Item murmurans est quasi rota non bene uncta gratie unctio. et ideo murmurat sicut rota curruis male uncta. **Ecc[lesiasticus] .xxxij.** Precordia fatui quasi rota carui que fenurum portat et murmurat. Sapientie .i. Custodite vos a murmuratione que nichil prodest.

Capitulum .xlv.

Quibus siue de nouo diuersis non sunt admiscendi alii siue sociandi. nisi quorum vita bona nota est et doctrina sana. saltem quousque sint in spiritu vel religione prouecti. sicut dicit **Palladius** quod in pastinato solo iterum nouellas vitas oino nichil esse credendum greci iubent. exceptis caulibus. tercio anno que libebit immergere. Sic inter nouiter diuersos usque ad tempus quo sunt prouecti. non sunt quilibet admiscendi nisi noti et docti. que assilantur caulibus qui sunt olera nota. et quorum ius siue aqua est sana. Unde significant homines quorum bona vita est nota et doctrina sana. Tales enim inter eos possunt admitti. **Ps[almus].** Filii eorum sicut nouelle plantationes etc.

Capitulum .xlvi.

Obedientia mandatorum dei hominem a malis custodit. Nam sicut castrum custodientes se custodit. ita mandatum dei ser-

uat seruantes se. Unde dicit **Ecc[lesiasticus] .xx.** Si uolueris mandata dei seruare seruabunt te. Item obedientia ficta assilatur arui prauo. que a parte ventris multum potest incuruari. sed a parte dorsi frangitur. Sic multi in prosperis obediunt. et in hijs que corpus delectant. sed in duris laboribus et aduersis refugiunt et recalcitrant. sicut equus habens dorsum excoriatum contra onus. non attendentes. quod dicit **Gre[gorius].** quod obedientia quanto plus habet de suo tanto minoris est meriti.

Capitulum .xlvij.

Opus bonum et perfectum debet assilari illi timiamiti siue pulueri. quem dominus fieri mandauit. **Exod[us]. xxx.** ubi dicitur. Sume tibi aromata. stactem. et anethum. galbanum boni odoris. et thus lucidissimum. faciesque timiamam compositum opere unguentarium mixturam diligenter et purum. Timiamam quippe ex aromatis facimus. cum in altari boni operis virtutum multiplicitate reuolemus. Quod mixtum et purum fit. quod quanto status virtuti iungitur. tanto in conspectu boni operis sincerius exhibet. ubi etiam bene subiungitur. Cumque in tenuissimum puluerem uniuersa contuderis. pones ex eo coram testimonij tabnaculo. In tenuissimum puluerem aromata contremis. cum homo nostra quasi in pila cordis occulta discussioe tundimus. et si veraciter homo sint subtiliter pertractamus. Uniuersa ego in puluerem redigere. est virtutes recogitando terere. et usque ad subtilitatem oculi examinis reuocare. De quo etiam pulueri subiicitur. Pones ex eo coram testimonij tabnaculo. Quia tunc homo nostra veraciter in conspectu iudicis placet. cum hec mens subtiliter recogitando conterit. et quasi de aromatis

pulueresq; redit. ne grossius durūq;
 sit bonum qd agit. ne si hoc arcta v̄
 cogitationis manus non cōminu
 at odorem de se subtilius nō asper
 gat. put **Greg.** dicit. Item opera
 virtutum a deo non acceptantur.
 nisi prius a viciis separentur. Vñ
 messor grana frumenti in horreo n̄
 recondit nisi prius excussa a pale
 is. Et ideo habetur in libro **Iudiciū**
 qd iheroboam. cum a paleis frumē
 ta excuteret angelum vidit. ad cu
 ius imperium protinus eduq; coxit.
 quem supra petrā posuit. et ius car
 nium de super effudit. que angel⁹
 virga tetigit eaq; ignis exiens de
 petra consumpsit. Quid est autem
 frumenta virga cedere nisi rectitu
 dine iudicij a vitiis paleis vir
 tutum grana separare. Sed hoc a
 gentibus angelus apparz. quia tā
 to magis omnia interiora denūciat.
 quanto se studiosius homines ab
 exterioribus purgant. Qui occidi
 edum precipit. i. omnem appetitum
 nostre carnis immolari. Carnesq;
 supra petram ponit ius de super fū
 di. Quez alium significat petra mi
 si eum de quo per paulum dicitur.
Petra autem erat cristus. Carnes
 ergo supra petram ponimus. cum
 corpus nostrum in cristi imitatione
 cruciamus. Ius etiam carmium de
 super fundit. qui in conuersione
 xpi ipsas etiam carnales cogitati
 ones exinamit. Quali enim ius ex
 carnali quodam in petra fundit.
 qñ mens etiā a cogitationū carna
 liū fluxu vacuā. que tñ mox āge
 lus v̄ga tāgit. quia intentionē no
 strā nequaq; potestas diuini adiu
 torij deserit. De petra aut exnt ignis
 et ius carnesq; consumpsit. quia
 afflatus a redemptore spiritus tan
 ta cor nostrum flamma compūctio

nis cōsueremat. vt omne quod in
 eo est illicitū et operis et cogitati
 omis exurat. sicut **Greg.** dicit. Itē
 bpa bona nō sūt differenda postq;
 sunt cōsulta et deliberata. sicut nō
 differenda est videmia postq; vua
 est maturata. Nā sicut dicit i libro
 de vindemijs. Tarde vindemiātes
 non solū vineāq; ledunt vltra q; o
 portet eā ferentē. sed quando a ge
 lu si hiant facil e passibilis faciūt
 vinum. Vnde aiunt **Demetrius** et
Africanus. qd sex solūmō dies dēt
 vua non plus matura pmanere.
 Et si granūz vue non viride sed m̄
 grum appareat s̄gt eam esse mati
 tā. Sicut ergo non est differenda
 videmiatio post vue maturatiōēz.
 sic nec boni opis executio post de li
 berationē. quia periculū est i moā
Ap⁹. Roma. xij. Sollicitudine nō
 pigri. Item opera bona nō faciēs
 sed otiose in collegio vel religione
 viuē volens non est sustinendus.
 Sicut agricola ramum viride m li
 cet sed sterilem in medio oleo non
 debet sustinere. sed ipsum absce
 dere velut totius arboris h̄miciz. Vt
 dicit **Palladius.** Et similiter homi
 nes pestilentes. sicut et otiosi non
 sunt tolerandi. vnde membra isa
 habilia solent absceidi. Sicut etiāz
 in ipsis arboribus. vt idē **Palla
 dius** dicit. ariditas et sterilitas e
 quo modo fugiende sunt **Gal. v.**
 Abscindantur qui vos conturbāt
 Item operis bonitas dependet ex
 bonitate intentionis. Cuius exem
 plum patet in pomis siue in fructi
 bus arborum. Si enim aliquis vo
 luerit vt in piro vel pomo aliqua
 gemina inueniatur. aut etiāz mar
 garita. aut obul⁹ aut aliud simile.
 accipiat aliq; talium. et cum po
 mum vel pitū aliquod floruerit. et

aliquantulum creuerit imprimat in preputium eius profunde quodcumque horum uoluerit et nocet ipsi per aliquod signum appositum et sinat crescere et sic tandem inuenietur in pomo. Est autem uelut pomum arboris opus cuiuslibet hominis quod floret in cogitatione, crescit in deliberatione. Sed quasi pomi preputium est ipsius operis initium. Est autem inchoatio operis ab ipsa intentione agentis. Gemma ergo que in pomo reperiri debet preputium pomi imprimatur quia uirtus sequentis operis in intentione iudicatur. Qualis enim est intentio que precedit tale est omne opus quod sequitur. put **Gre g.** dicit. Ergo ibi imprimenda est margarita puritatis gemma honestatis obulus caritatis a qua est precium siue meritum operis. Item opus bonum factum sine tedio sine est fructu nascendi sine nucleo. Docent enim agricolae quod si quis uult plantare arborem cuius fructus non habet nucleos hoc modo facere potest. Surculi plantandi extremitates reflectat et cum cultello abas aptatas infigat ipsi trunco. Et cum abas ualuerunt amputet extremitatem maiorem minorem uero sinat crescere. Quid autem est surculus plantandus nisi homo ad conuersionem uel ingressum religionis dispositus. Quibus due extremitates sunt timor et amor quorum utrumque gladio uerbi dei apparatus quia scilicet uerba dei et timorem incutunt et ad amorem alliciunt. Sed tunc utraqque extremitas trunco infigitur cum timore et amore christo inherere. Ipse enim christus quasi truncus est nos autem quasi ramusculi eius sicut ipse dixit **Johis xv.** Ego sum uitis et uos palmites. Sed quis in

conuersionis initio plus habundet timor quam amor tamen postea in penitentis profectu amputatur maior extremitas et minor crescere sinat quia scilicet amor crescit et seruis timor emittit. **Jo. iij.** Perfecta caritas foras mittit timores. Et hec est planta que producit fructus sine nucleo quia scilicet homo caritate feruens operatur sine difficultate et tedio propterea dicitur quod qui amat non laborat.

Capitulum. xliij.

Oratio compunctiua et feruida impinguat animam cuius exemplum est quia per sublimationem conuertitur liquor uini in pinguedinem olei. Nam si uinum distilletur ad modum aquae rosae distillat humiditas aquea insipida et illud quod remanet fit oleagineum et pingue. Et si iterum illa substantia sublimetur egreditur inde oleum et hoc plus fit de forti quam de debili et precipue de musto. Per uinum ergo fortis liquorem intellige compuncti hominis feruorem de quo in **Ps.** Potasti nos uino conuictiois qui tunc sublimatur quando oratio eleuatur. Est ergo oratio secundum damascenum ascensio mentis in deum. Et ideo sublimatio fortis uini est oratio hominis compuncti que uertitur in pinguedinem olei quia scilicet in ipsi oranti acquirunt habundantiam gratie spiritualis gaudij quod est ut quodam pinguedo siue repletio animi. **Ps.** Uixit te deus tuus aequum.

Capitulum. xlix.

Omnatus corporis mulieris est sicut ethere dyaboli ad decipiendas animas intuentium. Nam licet aliquae se excusent dicentes quod non se ornent ad decipiendum tamen nichilominus filiae sunt latronum qui non audent piscari in uia maris.

domini sui vel venati in foresta eius
tamen accommodat rete suum latro
ni audaciori. Sic et iste accommodat
corpa sua dyabolo ad decipiendum
et capiendum animas. et bene vo
lunt occupari licet non occupentur.
Aug⁹. Non solum appetere sed et ap
peti velle criminofum est. Et **Criso⁹**.
dicit. qd mulier si se decorauerit et
oculos intuentium ad se traxerit. et
si plagam non intulerit vindictam
tamen exsoluet extremam. venenum
enim intulit. et si nullus qui biberet
inuentus sit. Item ornatus mulieris
est signum mortis spiritualis. Nam quan
do panis sericus ponitur super feretrum
signum est cadaueris mortui. et qd ibi
iacet mortuus. sic in corpore ornato
signum est qd ibi sit anima mortua. Vnde
mulier ornata non est nisi feretrum a
nimae mortuae. **Abacuc. ij.** Ecce co
optus est auro et argento. et spiritus
non est in visceribus eius. Vnde
potius mulier deberet plagam filiarum
suarum ornata quam si videret eam mortuam
ante se. **Eccl. xxij.** Super mortuum scilicet
in anima plora. defecit enim lux eius scilicet
grae. Item mulieres se ornantes se ha
bent ad modum catti qui difficile ex
coriatur in capite. quia scilicet homines
mulieres vix volunt dimittere orna
tum capitis. ideo decaluet dominus
peritiam filiarum suarum et erunt earum riu
dabit. **Ysa. iij.** Item mulier ornata
decipit. sicut pelliparius qui volens
redere veterem pellem ut decipiat rusti
cos. dealbat aliquantulum aliquam al
bedine. qua excussa parum post por
tata apparet vetustas eius. Sic in
pudice mulieres volentes decipere
viros colores ponunt in facie sua. qui
bus recedentibus apparent ruge et
macule. quod nihil absconditum quod non
reueletur. Vnde tales sunt fumari
um optimum nunc. et quando recedit

mix apparet turpitudinis eius. **Ysa.
xlvij.** Reuelabitur ignominia tua
et videbitur obprobrium tuum.

Capitulum I.

Passio christi et sanctorum suorum
dulcorat nos tribula
tiones nostras. Nam aqua ama
ra transiens per aquas dulces
efficitur. et vinum dulce transiens per
gariofilum fit gariofilatum. Sic tribu
lationes et temptationes que prius
per christum et sanctos suos transierunt ex
emplo illorum nos debent esse dulciores.
Bern. Magna consolatio membrum
ex capite. **Deb. xij.** Recogitate enim
quod tale sustinuit. **Greg.** Facta per
cedentium recolamus et non erunt quia
que toleramus. Sed quidam sunt simi
les simie qui inueniunt amaritudinem in
cortice nucis eam picunt. et ideo non
gustat de dulcedine nuclei. Sic alii
qui infelices amaritudinem penitentiae et tribu
lationis sentiunt exteriori eam picunt
et ideo consolationem interiori non sentiunt.
Sap. iij. Sapientiam et disciplinam qui
abicit infelix est. De quo in palatio io
uis erant duo volia vini. vnum de
amaro vino. aliud de optimo. quia
quicumque volebat bibere de optimo
oportebat eum prius bibere de ama
ro. Sic si mens appetit quod delectat
oportet prius bibere quod dolz. ut di
xit **Greg.** Item passionis et crucis
christi deuota consideratio amaritudinem
in dulcedinem vertit. Vnde assimila
tur arbori nucis. Si enim vis ut a
mari persicorum nuclei efficiantur
dulces. Furculum persici planta
super stipitem arboris nucis. et ta
lis persicorum producit magis poma.
si tamen cum florent irrorantur la
cte caprimo. Quid enim est amarum
persici nucleus nisi tribulatio et passio

hominis amarus animus • qui tunc
stipiti nucis inseritur: quando p̄as
crucis meditatur. tunc em̄ non tan-
tum amaritudo dulcescit. sed etiaꝫ
magna poma perficius p̄ducit. q̄a
sc̄z amarus animus cōsiderans p̄as
crucis non solū amaritudinē suaz p̄-
nichilo ducit. sed etiā in magna de-
sideria p̄umpit. que quidē tūc flo-
rent q̄n̄ in aīo feruent. que tamen
lacte capre sunt irrorāda. i. discre-
tionis moderamie t̄panda. Est em̄
lac caprinū in l̄bus suis substāns
post seimū lac maxie t̄patū Vnde
merito lac capre designat modera-
men prudentie q̄d est necessarium
i tribus substāns. i. i trib⁹ p̄ib⁹
operis. scilicet in principio • in me-
dio. et in fine

¶ Capitulum. li.

Patientia affilatur rose cuiꝫ
qua artificialit̄ fit aq̄ rosa-
cea. mel et oleum rosaceū
et zucarum rosaceū • Sic q̄ paciē-
tia p̄ebet aquam odorifere opūcti-
onis. mel. i. dulcedinem interne cō-
solationis. oleū fratne op̄passiois.
zucarū. i. suauitatem et dulcorē et
ne refectiois Item patientia custo-
dit animam sicut arca thesaurum
Lucē. xxi. In patientia vestra possi-
debitis animas vestras Vnde sicut
homo multum diligeret arcam i q̄
posset thesaurum suum custodire.
sic debet diligere patientiā. Item
multum diligeret homo etiam illū
qui fabricaret sibi talem archam
gratis. et sic debet diligere tribula-
tionem que fabricat arcam istam.
Ap̄. Ro. v. Tribulatio patientiā
opatur. Quot em̄ otumelie dican-
tur tibi. quot iniurie fiūt. tot liga-
ture et clauī ad fortificandum scri-
nium tuū apponūt Vñ maḡs gr̄as
debes agere et non otumelias reo-

dere. Item patientia vita gubernat̄
Voc̄ enim facit patientia cordi q̄d
facit gubernaculum nauī Vñ Pro-
uerb. xii. Qui paciēs ē m̄ta gu-
bernatur sapientia. quia doctria
viri per patientiam noscitur Pro-
uerb. xix. Vnde sicut nauis fracto
gubernaculo ventis et turbini b⁹ agi-
tatur. et tandē tempestate ouulsa
frangitur ad rupes vel ad scoplos
Sic etiam cor impatiēs Vnde dicit̄
Prover. lxx. Paupercula ouulsa
tēpestate absq̄ vlla cōsolatione Nec
paupercula est impatiēs anima cō-
tutum possessione et gratia spolia-
ta. quā cuiuslib⁹ tēptatiois tempe-
stas a sua stabilitate diuellit. et
absq̄ cōsolatione relinquit Itē pa-
tientia tribulationis requirit solidita-
tem amoris et virtutis. Naꝫ cruda
tegula si ponatur in flumine dissol-
uitur. cocta vero non Ita q̄ homo
cānalis qui non est igne caritatis
vel tribulatione decoctus deficit in
aqua tribulationis. Item fons lu-
tosus iacto lapi de facile turbatur.
arenosus vero non. Sic homo ple-
nus luto peccati de facili grauat̄. cō-
tuosus non. quia non otristabit iu-
stum q̄cquid ei acciderit Item qui
in hac vita est sine patientia. similis
est homini qui in tempore pluuie si-
ne pluuiali mantello siue capa ē
Et sicut homo inermis ē in medio
hostium suorū Prover. xxx. Qui
impatiēs est sustinebit dāpnū.

¶ Caplm. li.

Pacē cordis siue cōscie sua-
re volēs. dēt ipm̄ cor siue
cōsciētā custodire sic custo-
diē castrū tpe guerre Naꝫ q̄n̄ castrū
alicui⁹ ipugnat̄ ab aliq̄ et n̄ p̄t auz
eo sponē neq̄ pacē h̄re. dēt p̄mo
diligent̄ cōsiderare. vtrū i castro illo
sint aliq̄ q̄ pacē ei⁹ turbēt. Et p̄mo

debet eos si quos inuenerit eicere
 et de eis iusticiam facere. et poste
 a castru muniē et bñ clausū tenē.
Et si i oibus hys nō p̄t castrū tene
 re dēt dñō legitimo illud omenda
 re v̄l reddē. Ex q̄b⁹ colligūtur se p
 tē q̄ cuilibz necessaria sunt ad custo
 diendū castrū cordis i pace. qd v̄
 est tanq̄ castrū inter h̄micos situz
 et v̄ndiq̄ obsessuz. et an̄ ip̄sū tenz
 sedē suam diabolus. q̄ tanq̄ leo cir
 cuit querēs quē deuoret. **Vbi Glo
 sa dicit.** Circuit tanq̄ hostis clausos
 muros explorās. an aliq̄ ps sit mi
 nus stabilis q̄ ad itetiorā penetret
Sunt ergo extra istidias ei⁹ septem
 necessaria. **P**rimū est diligēs sciē
 tie p̄scrutatio. vt scz videat si qd ē
 i corde qd pacē cordis turbz. **Ap⁹
 Heb. iij.** Videte ne forte sit in ali
 quo vestrū cor malum. **S**ecundum
 est peccatorum confessio. que scilic⁹
 eiciet de castris cordis peccata que
 pacē cordis perturbant. **Ysa. lviij.**
Creauī fructum labiorum pacez. et
 .i. **Nachab. xiiii.** Quā diu sup̄ est
 iudas. .i. q̄ diu differē confessio ip̄sū
 bile ē pacez scz cordis eē negocius.
Terciuū est op̄is satisfactio. vt fiat
 iusticia deturbātib⁹ pacem. **Ysaie.
 xxxij.** Est opus iusticie pax. **E**t **P̄
 Iusticia et pax osculate sunt.** Solz
 dici. qd terra pacifica est a secura.
 in qua tenet iusticia. sed multi sūt
 sicut latrones q̄ nō faciūt de se iu
 sticia sed fit de eis iusticia. a isti sūt
 q̄ patiūtur penā inuū. .i. **Peē. iij.**
Nemo vestrū patiat vt hōicida aut
 fur. **Q**uartū ē cordis clausio. scilic⁹
 castrum cordis clausum tenendo.
 qd fit sensus corporis restringēdo.
Sunt enim sensus porte cordis per
 quas hostes ingrediuntur pacem
 turbantes. **Ih̄c. ix.** Ascendit mors
 per fenestras scilicet sensuum. et i

gressa est domū nostrā. scz sciēti
 am. **Luce. xi.** Dum fortis armatus
 custodit atrium suū. scz clausū te
 nendo. i pace sūt oia que possidet.
Quintum est virtutum munitio. vt
 scz fortiter muniat fossatis a muris
 virtutum. **S**ic em̄ muri ingressuz ho
 stium impediunt. sic virtutes vitii
 is obsistunt. caritas em̄ impedit ne
 intret auaritia. castitas ne intret
 luxuria. humilitas ne intret super
 bia. et sic de alijs. **Vnde Judith. x.
 Filij isrl̄ muris circūderūt vicos
 suos in p̄paratiōem pugne extra
 holofernē.** Sed nota qd vna ruptu
 ra muri. .i. vni⁹ virtutis defect⁹ suffi
 cerz hostibus ad ingrediendū. **Job
 vi.** Quasi rupto muro et apta ra
 nua irruerūt super me. **I**deo dicit
Phil. iij. Pax dei que exsuperat
 omnē sensū custodiat corda vestra.
Sextū est necessariorū p̄uisio vt ca
 struz cordis sit bene munitū victu
 alibus et armis. scz de pane verbi
 dei. et sciētie et vino op̄unctionis
 h̄mōi. **E**t nota qd quanto castrum
 est melius talibus munituz tanto
 magis peccat qui reddūt. et quia
 mandata dei p̄nent ad tale muni
 mentū. dicitur **Ysa. xlvij.** Vtinaz
 attendisses mandata mea facta fu
 isset sicut flumē pax tua. **S**eptimū
 est deo recommendatio. vt scz redda
 tur cordis castrum dñō legitimo.
 dicendo **Pater i manus tuas com
 mendo spiritum meuz.** **Nā** nisi do
 mi n⁹ custodierit ciuitatez frustra
 vigilat qui custodit eam. **I**pse at
 est qui quādo placet ei omnia red
 dit pacata. **Prouerb. xvi.** Cū pla
 cuerit dñō vie hōis h̄micos q̄ eius
 ouertet ad pacem.

Capitulū. liij.

Peccatorū opere impletū ap
 petitum malū non satiat. s

amplius accendit. sicut fabri stilli-
cidium ad horam ignem mitigat.
sed postea feruet ardent9. et sic pec-
catū perpetrātū pl9 exardescit q̄
ante **Osee. iij.** Comedent et nō sa-
turabunt. fornicabunt et nō cessa-
būt **Glosa.** Vires fornicantiū defi-
ciunt. sed desideria iardescunt **Itē**
peccatū vnū cotidie trahit ad aliū
Est em̄ peccatū q̄si pute9 sine fundo
Lapis em̄ in pute9 proiectus vel ca-
des si fundū non inuenit semp̄ est
in casu. **In peccato aut̄ fundo9 non**
ē Vñ cadens in peccatū semper i ca-
su est otinuo nisi manu grē susten-
teē Ps̄. **Abissus abissum inueat**
Abissus em̄ dī q̄i sine base. i. sine fu-
ndo Greg. **Pecm̄ qd̄ per p̄m̄am nō**
diluit. mox suo p̄dere ad aliū tra-
hit. **Itēz peccōr est sicut ille q̄ ludit**
ad schacariūz q̄ vno ictu vel tractu
non facto vel male facto totū ludū
vel totū lucrū pdit. et sic vno ope
male facto l̄ neglecto totus fructus
vite nostre amittitur. et grā dei et
regnū eternū Eze. xvij. **Si auer-**
terit se iustus a iusticia et fecerit n̄
quitatē om̄s iusticie ei9 quas fecit
non recordabunt̄ Itē peccator est
sicut ille q̄ habet oculos velatos et
portat de loco ad locum. et nescit
quo ducat vel vbi sit Treñ. v. **Ve-**
nob̄ qz peccauim9 ideo obtenebra-
ti sūt oculi nostri. **Itē est peccator**
similis ceco qui cecidit in lutum et
nō videt se inq̄natum. cum tamen
multū sit de turpatus Ps̄ Cōprehē-
derunt me iniquitates mee et non
potui vt videre. a sicut cecus cadit
sepe et offēdit sic et peccator Tob.
xi. **Cecus pater cepit offendens pe-**
libus currere. **Item nota q̄ pecca-**
tum est sicut gladius in corde. et si-
cut serpens in sinu. sicut venenum
in stomacho. et sicut latro i domo

Est enim peccatuz vt gladius vul-
nerando naturam. vt serpens mor-
dendo cōscientiam. vt venenuz ex-
tinguendo vitam. i. caritatem que
est vitalis calor anime. **Item ē vt**
latro exspoliando animam scilic9
gr̄tutis domis. **Item peccati impu-**
ritas nō auferitur a corde sine operi-
bus p̄m̄e. **Cuius exemplum appa-**
ret in stuppa Stuppa em̄ ē lim̄ pur-
gamentum et ab eo multis carpi-
nationibus separatur. **Similiter e-**
tiam purgamentum culpe indiget
multis carpinationibus penitētie
Quarū vna sit i corde p̄ otritionē.
alia i ore p̄ pfessionē. tertia in ope
per satisfactionē. **Item peccata q̄**
sunt quedā infirmitates aie sanāē
sicut infirmitates corporis. **Sanaē**
enim corpus p̄mo p̄ emplastruz.
et sic sanatur animā per verbū dei
qd̄ trahit dolorem ab anima sicut
emplastruz a corpore **Pla. xxxvii**
Iussim est vt sup̄ vlcus ezechie ca-
thaplasmaretur massa ficuuz. que
dulcedinez verbi dei significat Itē
per sudorē qui hūorē noxiū repellit
a corpore. Et sic anima p̄ timorē qui
peccatū expellit a mēte **Ecc̄i. i. Ti-**
mor domini expellit peccatuz **Pro-**
uerbiozum. in. Time dominum et
recede a malo. sanitas q̄ppe in om̄
bilico tuo erit. Item per lotionem
vel balneum. in. **Regum. v. Va-**
de lauare septies in iordane et reci-
piet sanitatem caro tua. Sic sana-
tur homo spiritualiter per lacrima-
rum effusionem in op̄unctiōe. Itē
per vomitū. sic aīa p̄ pfessionē **Ecc̄i**
xxi. Si coact9 fueris i edendo ml-
tū. surge de medio et euome. scilic9
p̄ pfessionē venenū mortiferū vt re-
frigeret te **Qui sanari desidēat ne-**
cesse est vt vulnus detegat. Vnde
dictū est leproso. **Vade ostende te**

sacerdotibus. et dū ieret mūdatū est. Item p̄ dietā. i. per abstinentiā a peccato Apo. i. Thessal. iii. Abstineatis vos a fornicatione Eccl. xxvii. Qui abstinēs est adiciet vitā Item p̄ putōz reseratiōē. i. p̄ tribulationēz Job. v. Inrepatio nē dñi ne reprobēs. quia ipse vulnerat et medetur. Item p̄ vntione m. i. deuotionem vel pietatem q̄ meritez lenit Mat. vi. Vnguebāt oleo multos egrotos et sanabānt Item per minutionē. i. elemosinaz quando homo minuit de bonis suis dando pauperibus Lu. vi. Qd̄ super est date elemosinā. et ecce oīa munda sunt vobis

¶ Capitulum Inj.

Penitentia amara facit i hōmine sicut scamonea in arbore. Nā sicut dicit Histo. in libro suo de pomerijs. Si vis vt aliquid qua pirus ferat pira soluentia. distempera scamoneā cum aqua et infunde ipsā in foramē qd̄ sit cū terebello vsq; ad medullā arboris. et obstrue foramē cū clauo q̄ sit factus de eadē piro vel alia. et fiet pira soluentia et valde relaxatiua. Sed non durat ista virtus nisi per. vii. vel. vi. annos. Unde oportet si volueris q̄ iterum vigoretur vt alia scamonea infundatur iterum. Et hoc est experimento probatum Et eadez ratione forte possent fieri pira stiptica et contra fluxum valētia. si arbori fuerit infusa stiptica medicina Et similiter egō opinor q̄ hoc dilatari possit ad quatuorlibet medicinalium effectus vt i fructibus se manifestent. imo etiā pbabile est q̄ omnis spēs aromatica eodē modo infusa arbori. vt balsamus musc. a lignū aloes tā in sapore q̄ i odore aromatizādo se in fructu manifestet.

staret. Intellige ergo p̄ p̄irū vsq; ad medullā ex terebello pforataz hominem per verbum dei vsq; ad iūcturā cordis opunctum. cū scamonea aqua distempera infunditur. quando penitentiē amara tristitia seu amara peccatorum memoria cū lacrimarum irrigatione miscetur. Sed tunc foramen clauo obstruē. quando per timorē domini cor peccato seu dyabolo clauditur. Et tūc de tali arbore nascuntur pira relaxatiua. quia scilicet a tali homine fiunt opera satisfactoria a peccati expiatiua. q̄ autē ad obseruandam virtutē oportet scamoneā iterato infundere ē. quia ad obseruandam gratiam oportet penitentiam et peccati amaritudinē seu tristitiā frequenter inouare Ps. Dolor meus renouatus est Item penitentia est vt arena fossicia. que arenā licet sit gravis in pondere. est tamen utilis in opere. quia ex ea cū calce confecta edificatur domus material. Sicut penitentia licet sit grauis corpori tamen est utilis spiritui. quia ex ea iformata caritate edificatur domus spiritualis scilicet cōscientie. Sed nota q̄ arena fossicia que est lō ad edificia tribus modis ē eligenda. scdm Palladium. quia cognoscit ex stridore. ex colore. et ex inhesionē. Ex colore quidē. quia aut ē nigra. aut rufa. aut cana. Rufa quidē oibus est melior. et post illā cana. post quaz nigra. Sicut p̄ma est qd̄ rufa. vt illa que incipit in iuuentute. q̄n feruet i homine sanguis aut rubea colera. Quedā vero ē cana vt q̄ incipit i senectute. Quedā vero ē nigra. vt que differit i morte. p̄ma ē optima. scda pigra. tertia ē dubia Ps. Qm̄ nō est in morte q̄ memor sit tui Nā q̄ nō ē memor dei

in vita multo minus est i morte
Quod cognoscitur ex stridore. qz scz
 illa arena que manu cōpressa edit
 stridores est vtilis faberanti. Sic il
 le qui maū oprimitur. i. tactu alicui
 us tribulationis premitur si emit
 tit stridorem non impatientie ser
 p̄ne est aptus ad faberandum do
 mū sc̄ie. **N**ō autē ille qui ex flagel
 lo non mutatur. **T**ercio cognoscit̄
 ex inflexione. qz si in pantio vel in
 linteo candide vestis inspersa a ex
 cussa nichil macule reliquit aut for
 dis egregia est. sic illa est egregia
 penitencia que nullā maculā aut ē
 morsum relinquit in conscientia. **A**
 postolus. i. **C**orinth. ij. Nichil mi
 chi conscius sum. **I**tem penitens
 debet facere sicut agricola. q̄ quā
 to laboriosius agrum suum excolē
 do exercet tanto vberius domum
 suam fructibus replet. **A**ger enim
 noster est corpus. qd̄ quāto quis
 magis excolit p̄ne laboribus. tan
 to domus mentis iterior spūalib⁹
 pinguescit v̄tutib⁹. **V**n̄ d̄z **P**rou.
 xxij. Diligent̄ exerce agrū tuum
 a postea edifices domū tuā. **I**te p̄i
 tēs dēt viuē i timore et spe. Sicut
 cū nauis occiditur in aqua vna p̄
 ei⁹ descendit s̄b aqua et alia eleuat̄.
Sic anima penitētis p̄m̄ debet de
 scēdere se humiliādo p̄ timorē. par
 tim v̄ro assurgē se p̄fortādo p̄ sp̄e
Ite p̄m̄a i mōrli facta ē sic moneta
 falsa. **V**n̄ sic n̄ liberat̄ hō solūes mo
 netā falsā l̄ q̄ nō h̄t formā debitā
Sic nō liberat̄ faciēs p̄m̄am i mor
 tali pecō quo ad deū. et p̄m̄ū vite
 et̄ne n̄ sit i formata caritate. i. **C**or̄
 xij. Si tradidero corp⁹ meū ita vt
 ardeā. caritatē at̄ nō habuēo nihil
 michi p̄dest. **I**te penitē p̄ponēs in
 morte filis vide ē eē illi q̄ ludit ad
 scacos etiā parū de ludo sciēs a co

gitat apud se. ego p̄mo p̄mittam
 michi failiā auferri. dem̄ matabo
 illū cū quo ludo. et in fine i āgulo
 ocludā eū et v̄ncā eū. cū ille cū q̄
 ludit sit piāssimus luso. **S**ic velut
 luso ip̄itissim⁹ ē pecōr̄ q̄ semp i lu
 do tēptationū succūbit. q̄ failiā v̄
 tutū et bonor̄ operū p̄ pecm̄ amit
 tit. **E**t piāssim⁹ luso ē dyabol⁹. q̄
 scz a p̄ncipio mūdi exercitat⁹ ē in
 ludo tēptationū. **Q**ua ergo p̄p̄
 tiōe p̄dit pecōr̄ q̄ i āgulo debeat
 eū matabē. i. i fine sue vite. **D**icit em̄
Ser. q̄ t̄to dyabol⁹ ḡuiores tēp
 tationes igerit. q̄to magis fini p̄pi
 q̄ri asp̄icit. **I**te sic fatu⁹ ep̄utaref
 nauta q̄ expectat̄ nauē suā gub̄
 nare quousq̄ incidēt i piculū. sic a
 q̄ vitā suā n̄ dirigit ad portū salu
 tis anq̄ incidat i piculū mortis. **P**ro
 uerb. xv. **V**ir prudēs dirigit ḡuel
 lus suos. **I**te auis n̄ expectat ictū
 sagitte qm̄ videt arcū extētū s̄ ac̄
 euolat. s̄ miser hō expectat ictum
 mortis an̄ ouersionē. **P**s̄. **N**isi ouer
 si fueritis ac̄. **I**te p̄m̄a humil̄ r̄no
 uat faciē mētis. **V**n̄ assilatur cuiōā
 vngento qd̄ fit ex fimo cocodrilli.
 quo faciēs v̄ncte oñdunt̄ lenes eē
 velut iuuenes faciēs. **Q**uasi enim
 fim⁹ cocodrilli est vilitas peccati.
 ex cuius r̄cognitiōe salubre vngē
 tū conficitur hūilis p̄nie. **Q**uod vi
 delicet faciē mētis vetustate de for
 mez renouat et reformat. **E**ph. ij.
Renouamini spiritu mentis vestre
 et induite nouū hominē ac̄. **I**te
 penitencia quāto magis est laborio
 sa t̄to magis ē fructuosa. **V**n̄ assi
 mlat̄ lino. qz linū req̄rit mltūz la
 borē. qz seinaē purgat̄ a matuātū
 r̄colligit̄ a i fasciculos coaptat̄. aq̄
 macerādū expomē. extētū soli de
 sicradū expomē. tādē mltis tūhoi
 b⁹ a artificijs a suis sup̄fluis purgat̄

et per decoctionem et multas lotiones fila ex eo facta ad albedines deducuntur. **N**on enim linum a suo vigore terrestri perfecte spoliatur. nec profecto candore de tota nisi multoties stundat decoquat et soli expositur aqua sepius aspergat. Sed sicut linum requirit multos labores. ita et sine dubio habet multas utilitates. **N**am ex eo fiunt vestes ad mouendum. vela ad nauigandum. retia ad venandum et piscandum. fila ad suendum. funes ad ligandum. cordule ad sagittariorum. ligamina ad onectendum. linee ad mensurandum. litecina ad quiescendum. cortine ad ornandum. sacci et burse ad ornandum. mantilia ad uestendum. **S**ilr etiam non potest homo sine multo labore conscientiam emundare. vnde multa laboriosa requirunt in penitentia. vt oratio confessio. satisfactio siue restitutio. ieiunium elemosina et oratio. Sed sicut habet laboriosum exercitium. ita habet copiosum fructum. **D**abit enim peccata purgare. naturam reficere. gratias virtutes et merita reparare. celum aperire. infernum claudere. ecclesie reconciliare. et multa alia hoc facere. **I**tem penitens dedit curare peccata. sicut medicus vulnere curat. **N**am primo medicus vulnere detegit. deinde medicamentum apponit. **Q**uasi enim vulnere detegit quod peccatum ostendit. sed qui ipsum cum amaritudine plagit quasi medicamentum apponit. **E**t ideo sic dicit **Gre.** Qui mala que perpetrabat insinuat. sed false que insinuauit recusat. quasi subducta veste vulnere detegit. sed torpenti mente medicamentum vulnerum non apponit. **C**onfessiois ergo vocem solus necesse est vt meror excutiat. ne vulnere positum sine neglectione quod licet iam per humanam noticiam tangit deterius putrescat. **P**s. Iniquitatem meam annuntiabo et cogitabo pro

peccato meo.

[Capitulum. lv.]

Perseuerantiam homini incepti non debet homo dimittere propter aduersitatem siue difficultatem. vel propter temptationem. **S**ic qui mare nauigant propter contrarium ventum non dimittunt nauigare. sed contra ventum perseueranter laborant donec ad portum veniant. **E**t canis venaticus sequitur leporem per spinas et tribulos donec apprehendat. et sic nos deum. **1. Corin. ix.** Sic currite vt apprehendatis. **I**tem perseuerare non potest in bono. qui habet in anima infirmitatem vel corruptionem peccati. **S**ic homo sanus et fortis continuat viam suam. sed homo eger et debilis et si incipiat viam cito deficit. sic iustus perseuerat sed peccator non continuat. **J**ob. Tenebit iustus viam suam et mundis manibus addet fortitudinem. **P**oma enim putrida et vermiculosa et sine cauda cadunt de arbore. sed sana bene se tenent vsque ad maturitatem. **S**ic peccatores interius putri et vermiculosi et carentes cauda perseuerantie cito cadunt a modico vento temptationis. **J**ob. xxvij. Collet eum ventus viens de loco suo. **I**tem perseuerantia homini operis assimilatur tunice ioseph. **N**am ioseph sicut dicit **Gre.** qui inter fratres suos iustus vsque ad finem ipse perseuerasse describitur. solus talaris tunicam habuisse perhibetur. **N**am quod est talaris tunica nisi actio consummata. **Q**uasi enim protensa tunica talis corporis opit. cum bona actio ante dei oculos vsque ad vltimam nos terminat. **I**ncassum quippe bonum agitur si ante vltimum deserat. quia et frustra velociter currit qui postquam ad metam veniat deficit.

Capitulum. lvi.

Predicator assilatur semina
tori. qui scz quando vult se
minare qtuor attendere de
bet. **P**rio loci qlitate. qz seme n e
secundu qualitatem terre de h? vel ra
rius seminandu. **S**ile in pdicatione
scdm qlitatem auditoru formari debz
sermo doctoru. vt **Greg.** dicit. **E**t
suo scdm dispositionem et indigen
tia auditoru est rari? vel frequen?
et breui? vel plixius pdicandu. **S**e
cundo considerate debet tps congrua
te. qz alicubi est tardius et alicubi
celerius seminandu. **N**am in locis hu
dis seminandu est celerius ne seme
imbres putrescat. et in siccis tar
dus vt aq pueniat ne diu iaces pen
tus euanescat. **Q**uasi loco humi
da snt loca fluida et ad peccandu
pata. qbz vba scz exhortationis ei
tius impendenda snt qz labant in pu
treddine criminis. s in hoibus aridis
et in deuotis aliqui tardius exhorta
tionis seme no insolite differunt.
vt ex ipa dilatioe audius suscipi
at. vl qz min? fructuose porrigitur
hoi vbu scz pdicationis. du e in ac
tidia et ariditate metis. a fructuo
si? expectat vt ei porrigat postq
perfusus fuerit aq opuctionis. **E**t
nota qz illud qd seminat celerius de
sius esse debz qz id qd seminat tar
dius. qz scz plura et frequen?ia mo
rita necessaria sunt hoi tceptato qz
hoi opucto. **T**ercio considerat de se
minis quantitate. qz min? de semie
faciendu e in tra pigui et humida
qz in macra. eo qz i pigui minis se
multiplicat sulcat et deuastat. sed
i macra n totu crescit. sed aliqui pe
rit. **Q**uasi at tra piguis e aia deu
ta. in q exhortationis seme audius
cipit si pui? et tpati? d. sed terra
macra e pccoris cor caris piguedi

ne grē. i quo qz seme vbi plerūqz
pdit. oportet vt frequentius semine
tur **Eccl.** xi. **M**ane seina seme tuū
et respere n cesser man? tua. **Q**uā
to considerare debz seminis utilitate
Sūt em quedā seina vtilia. quedā
vō sterilia ad fructuz pducendū.
qd quidē egyptioru agricolae hoc mō
pbare dicuntur. **A**reā breuē loco sū
acto et huico i mēse iunij excolūt.
et in ea diuisis spacis dia frumen
ti et leguminū semina spargūt. dem
in ortu casuale qui apud romanos
xii. die. klay. augusti tenetur ex
plorat. que semina ortuz fidus exu
rat et que illusa custodiat. hys ab
stinēt. illa pcurat. qz iudiciuz noxe
aut bñfici p anū futuruz generi vni
cuiqz fid? aridū presēt exitio vl sa
lute pmissit. put **P**alla. refert. **S**e
mina ergo iutilia que scz ad ortuz
casuale efficiunt arida snt curiosi
tū pdicatoru. quedā apullosa seu
philosophica vba. que qdē arida
et inutilia snt. qz a canicula aduē
tur. ideo sunt in deuota et instructi
osa. qz ex vana gloria pferunt. **I**
la igit snt vtilia que humore deu
tionis plena canicula id est curiosi
tas vel inanis gloria non defiecat.
Mathei decimo tercio. **S**eminauit
bonū semen in agro suo. **I**tem pre
dicationis bonus fructus sequitur
et prouenit ex pdicatoris loīs ope
ribz do dtrina ei? pueniētibz. sicut
ex bona semete sequitur bona mes
sis. **V**nde **Gregorius.** **I**lle vberes
fructus predicationis colligit qui
semina bone operationis premitit
Item sicut ex bona cultura agro
rum sequitur habundantia fruguz
sic ex pcedenti bona vita tribuit
predicatori verboruz vtilium afflu
entia. **V**nde **Gregorius** refert et
dicit. qz tato fecundius pdicationis

verbū tribuitur. quāto in p̄dicato
ris p̄ctore p̄fecti operis exaratiōe
p̄ueniunt. Ille nāq; bene loquen
di faciūdiā accipit. qui sinū cordis
per recte viuēdi studia extendit.
nec loquētē cōscientia p̄pedit. cum
vita linguā antecedit. Item p̄dica
tores qui dicūt et non faciunt si
miles sunt cārmificib; qui carnes
bonas alijs vendunt et ipsi p̄iores
comedunt. Et futurib; qui bonos
solulares alijs p̄parant et ipsi p̄
iores portant. Sic sunt sacerdotes
qui verbum salutis alijs ministrit
et ipsi p̄iora q̄ alijs perpetrāt. Itē
p̄dicator debet attēdere qualit̄ et
quando et cui p̄dicat. Vñ **Eze.**
dicit. In om̄e qd̄ dicitur necesse ē
ut causa tempus et persona pense
tur. si verba sēten̄ie veritas robo
ret. si hoc tempus congruū postu
lat. si et veritatem sentētie et con
gruentiam temporis persone qua
litas non impugnat. Ille em̄ lau
dabiliter spicula emittit. qui pri
us hostem quem feriat conspiciat.
Male namq; valide arcus cornua
subicit. qui sagittam fortiter diri
gens ciuem ferit. Item p̄dicato
res q̄ dicunt et nō faciūt assimilā
tur nautis poma portantibus. Nāq;
hij qui poma portantes maria trāf
meant. ipsi quidē fructuū odore p̄
fruiunt. s; eorūde fructuū refectione
carēt. Tales ergo p̄dicatores duz
verba p̄funda sēpture legūt. et ali
is amūciāda in mente disponūt.
quasi per altū mare ī nauī mentis
alijs poma ferunt. Ex quoz ipsi nō
fructu sed solo odore pascuntur. cū
nō doctrine ope. s; sola meditatione
potiantur. Vel nota q̄ naute qui
poma portāt hec paleis admiscēt
ut ad terras illesa deferāt. qz scz p̄
dicatores discreti int̄ gūia vel diffi

ilia dogmata q̄oā leuia et facilia
interponūt. Nā aliquādo sēpture
verba dubia vel difficilia p̄ leuia et
aperta declarāt. ut ad corda audie
tium sano intellcū pertigāt. Item
p̄dicatoz verba assilātur vittis.
quia corda audientū ligant. Vñ
Cant. m. Sicut vitia coctinea la
bia tua et eloquiū tuum dulce. La
bia sponsē p̄dicatores sūt eccie.
quoz p̄dicatio ē ut vitia. qz ī au
ditozū cordibus diffusas cogitatio
nes ligāt ne remisse defluāt. ne se
p̄ illicita sp̄gāt. ne ipse cordis ocu
los de p̄māt. s; ad vnā itētiōne col
ligāt. S; etiā coctinea qz scōz p̄di
catorū solo caritatis adōc flāmescit.
sic **Eze.** dicit. Itē p̄dicatores scī assī
milant̄ lāpadib;. qz ē in eis ardor
vite. splendor doctrine. fulgor fāe.
Per ardore vite. i. p̄ feruorez spūs
purificāt et solidāt seipos. S; per
splendorē doctrine illumināt sibi p̄p̄
quos. scz illos q̄ eoz audiunt dog
mata et v̄ba. a quozū scz cordibus
per flāmā verbi errorū tenebras ē
pellūt. s; p̄ fulgorez bōe fame edifi
cāt et rectificāt distātes et r̄motos.
Lāpades em̄. ut dicit **Eze.** lucē su
ā lōgi? sp̄gūt. et cū ī alio loco sint.
ī alio r̄splēdēt. Et ideo scī p̄dicato
res quoz opinio lōge lateq; clāet.
qz lōge a se positis lucēt q̄si eorum
itinēi ne ī p̄cōz tenebras corruāt
velut acāse lāpades refulgēt. Nā
hij q̄ eoz fama v̄l exēplis auditis
ad amorē celestū surgūt ī eo qz bō
opa exhibēt. q̄si ex lāpavis luie ē
splēdēt. **Eze. i.** Silitudo aliū et aspe
ctus eoz q̄si alpcūs lāpavarū. Itēz
v̄ba p̄dicatūū p̄gruē dūt morib; au
ditūū. qz tūc sic dicit **Eze.** v̄i sue
rectitudinis amittūt. q̄n auditorū nō
p̄gruūt. sic medicāia viēs p̄dūt q̄
sais mēhs apponūt. Vñ etiā **Eze.**

nazarenus dicit. qd sicut non vna
medicie species omnibus adhibe-
tur. ita nec idem sermo congruit vni-
uersis

Capitulum. lviij.

Profectus aie in via dei ha-
bet quatuor gradus. qd appar-
et p exemplū in formatione ca-
sei. Vbi pmo ē lactis emūctio. scdo
lactis coagulatio. tēcio casei recētis
et teneri formatio. quarto ei⁹ p
morā tēpis iduratio. Emūctio fit p
hoc qd lac scz ab vberib⁹ sepat. Et
hoc fit i hoīe qm p man⁹ dei expūsi-
onē. i. p dīne vītutis opationē mēs
ei⁹ ab vfu vetuste cōsuetudis abstē-
hiē **Job. x.** Nōne sicut lac multisti
me. dē m lac coagulo strigē. et hoc
fit p hoc qd penitens dīno timōe se
a peccis cōtinet et restringit. et ad iu-
sticie soliditatē colligē se cōtendit.
post hoc autē case⁹ recēs in quādā
teneritudine format. Case⁹ em re-
cens est aliquātulū solid⁹. ita qd nō
defluit. et est pinguis et adhuc ali-
quātulū mollis. et hoc est qm mēs
duerfi peccatoris in cōstipatiōe pin-
guētentis cogitaciōis astringit.
vt nequaquā iam per desideria deflu-
at. sed in vno amore se colligens
ad solidam formatiōē surgat. Sic
ergo est aliquātulū solida p amo-
ris formatiōē. pinguis per cōsuetū-
tem deuotionem. sed adhuc mollis
per lacrimarū de preteritis peccis cō-
punctionē. Item adhuc mollis et
pauca ppter carnis ex vfu veteri
cōtradictiōē. Postmodū autē case-
us aquoso hūore cōsupto indurat.
Et hoc est qm timore excluso carita-
te solidat. ita vt nisi gladio verbi
dei non aperiat. Et nota qd case⁹
qui exterius est durus est mollior
quādoq; interius. quia amicus dei
licet sit exterius durus. vel sibi p

carnis afflictionē. vel alijs per iusti-
cie correptionē. semp tamē iteri⁹
fuit māfuetudis ac pietatis molli-
ciē ac dulcorē. Vel licet exteri⁹ du-
ra patiatur. intus tamen molli me-
dulla dīne cōsolatiōis et gratie im-
pinguatur **Job. x.** Sicut caseū me
coagulasti

Capitulum. lvij.

Prospicitas tēpālis est indi-
cium pōitiōis. et cōuerso
aduersitas signum salutis
Nā illi qm in hoc mūdo in oib⁹ pspē-
rant filies sūt iheremis despectis. vo-
lūtati sue a medicis derelictis. qb⁹
nichil qd expectūt denegāt. Vnde
sic **Greg. dicit.** Desperatis relictis
egris medici qe quid possunt dari p-
cipiunt. Qui autē ad salutē reduci
possunt multa dari contradiciunt.
Sic peccatores quibus hic pspēra-
ad vota succedunt. de eterna salu-
te desperati sunt. Sed qui saluan-
di sunt aduersitatibus cohercēt
Vnde deus maius beneficium con-
fert homini quando ipsuz affligit.
q̄ quando ipsuz prosperari pmit-
tit **Aug⁹.** Cū mala volūtās p̄tātē
accipit efficiēdi qd cupit. deus dā-
do trahit. et nō dādo misereē **Ps**
Dimisit eos scdm desideria cordis e-
orū. ibūt in aduentionibus suis.
Greg. Mactandus vitulus lib⁹ ad
pastua dimittitur. seruand⁹ iugo
premitur. Quia iniustus ad etnāz
mortem currens effrenatis volup-
tatibus vītur. Iustus vero a dele-
ctatione transitorie iocunditatis cō-
stringitur.

Capitulum. lix.

Plechritudo corpālis vana
existit. quia est sicut pul-
chritudo parietis. Nā pul-
chritudo parietis ē ex exteriori pi-
ctura. qua sublata apparet lutum

qđ erāt interius Proverbi. vltimo
Fallax gratia & vana est pulchritu-
do. Item pulchritudo vestiū quaz
quidam hoīnes querūt vana ē. qā
non ē pulchritudo ppria sed pulchri-
tudo accōmodata. Sicut pulchritu-
do cornicule de q̄ dicit fabla. q̄ or-
navit se pennis diuersarū auū. q̄
bus ablatis sibi ab alijs auib⁹. ap-
paruit nigredo carnis eius. Quil-
tū erubescēt aliqs nobilis superb⁹
mēdicare ab ignobilib⁹. Sicut erube-
scere debet hō. quando a vmb⁹ &
auib⁹ mendicat pulchritudinē ex-
teriorē cui pulchritudo natūal fu-
cere dēt sicut alijs creaturis. vt so-
li rose et alijs Guido cartusien. ait
Vestēs te ornāt. pulchritudo est; si-
tu eas ornates. ideo ornātū quere-
do oñdis te eē turpē. de cor q̄ cū ve-
ste induit cū veste deponitur. vestis
paul dubio est non vestiti Bern.
Fulgent monib⁹. sordent moribus

Capitulu. lx.

DYplois p̄ccatorū quotidā
affilat dyploidi. de qua in
P̄s Induātur sicut dyploi-
de d̄fusione sua. Dyplois quidē. si-
cut dicit Gre. duplex vestimentū
d̄. Confusione ergo sicut dyploide
induti sunt. q̄ iuxta reatus sui me-
ritum. a temporali & perpetua aīa-
uersione feriuntur. Solos quippe
p̄ca a supplicio liberat quos mutat
Nam quos p̄sentia mala non cor-
rigunt ad sequentiā perducunt

Capitulu. lxi.

Ratione vti et secundum ra-
tionem viuere competit ho-
mini ex propria forma sciz
ex anima rationali. Et ideo qui ra-
tionem non vtitur. et secundum ra-
tionem non viuut proprie non ē ho-

mo. sicut secundum Phm terra li-
gnea non est terra. et lapidea na-
uis non est nauis. eo q̄ non habz
vsum et actum nauis qui est a for-
ma. licet habeat figuram propter
materiam figurabilem in qua est.
Sic quodāmodo est de hoīne Ber.
Quid bestialius homine rationem
habente. et ratioē non vtente? Vñ
Phūs in primo methaphisice dicit
q̄ animalia oīa memoris et ima-
ginationibus viuunt. Hoīm vero
genus arte et rationib⁹ viuūt P̄s
Womo cū in honore esset n̄ intellex-
it. & patus est iumentis insipientib⁹
et similis factus est illis

Capitulu. lxij.

Recidiuātes i p̄cā siles sūt
sotularib⁹ vel pellicis vete-
ribus q̄ futurā tenere neq̄
unt. et ideo i lutū picūtur. Sic re-
cidiuātes nō retinēt gratiam vl̄ ca-
ritatē. & ideo i lutum inferm picie-
tur P̄s. vt lutū platearum delebō
eos. scilicet de libro vite. Itē siles
sunt recidiuātes pauidis et aridis
militibus victis sineopi. q̄ solo t̄io-
re cadūt et fugiunt de prelio Sen.
Plura nos terrēt q̄ p̄māt. & plus
opinione q̄ re laboramus Itē simi-
les sunt infirmis recidiuātib⁹ i eg-
itudinem q̄ debiliores sunt q̄ ante
Et sic quāto frequent⁹ cadūt. tan-
to plus ledūtur et difficilius resur-
gunt Luce. xi. Sicut nouissima ho-
minis illi⁹ p̄iora p̄ioribus
Capitulu. lxij.

Resu rectionē hūandz cor-
porū virtute xpi fieri posse
tā artis q̄ nature exēpla
p̄suadēt Nā si artifex de cinerib⁹ ar-
borū vl̄ herbarū vitrū purū facit.
et fractū vitrū liq̄facit & r̄format.
et de metallo imaginem hoīs facit.

de terra ferrū. Quid mirū si sum-
mus artifex hoc faciat de corporibz
hominū. Phil. in. Saluatorē exspe-
ctamus dominū nostrū ihesū. qui
reformabit corpus humilitatis no-
stre. figuratuz corpi claritatis sue.
Item de puluere femicis que sola a-
uis est. etiam aliam auem facit na-
tura. et ad rugitū leonis suscitā-
tur leunculi. Quare ergo non pote-
runt suscitari homines de pulueri-
bus suis ad vocem filij dei. Jo. vi.
Mortui audient vocem filij dei. et
qui audierint uiuent. Item si semi-
na que prius moriuntur et putre-
scunt virtute nature postea uiuifi-
cantur. multo fortius virtute om-
nipotentis dei mortui reuiuiscunt.
.i. Corin. xv. Insuper qd tu semi-
nas non uiuificatur. nisi p̄ mortua
tur cē.

Capitulum. lxxij.

Satisfactio p̄ne debet esse
scdm mensurā culpe. Qui
ad magnā mensurā acqui-
rit. ad magnā oportet q̄ reddat.
Deut. xxv. Pro mēsurā peccati erit
et plagarū modus. Mat. in. Facite
fructus dignos p̄ne. Glosa. Nā de-
bet eē par fructus boni opis ei⁹ qui
multū et illius qui parū peccauit.
Et ubi habūdauit delictū. habūdz
et grā et opatio bona. Item sicut
tu scōz puerbiū dicit a totale guai-
na totale cultello. Debet enim eē
gladius scdm mensuram vagine.
Et sic afflictio p̄ne scdm mensurā
culpe. Et qui plus bibit de uino de
lectationis. plus oportet eum sol-
uere symbolum pene. Apoē. xvij.
Quantum glorificauit se et in deli-
ctis fuit. tantum date illi tormen-

tū et luctum.

Capitulum. lxxv.

Sensuum cautela necessari-
a est ad cordis custodiam.
sicut clausurā ostij ad custo-
diam domus. Thesaurus enim nō
est securus ubi sunt omnia ostia a-
perta. Sic nō est thesaurus cordis
securus ubi sensus exteriores sunt
patuli vel incauti. scilicet os ad lo-
quendum. oculi ad uidendum. et
sic de alijs. Vnde sicut diligeret ho-
mo ostium et archam bandis et cla-
uis ferreis munitam. ita debet ml-
to diligentius sensuum suorum cu-
stodire puritatem interiorum ser-
uare. que est thesaurus cordis.
Item si claudis ostium et fenestras
contra ventum et pluuiam. quā
non magis contra tribulationes et
temptationes. Dominus em̄ vult
ianuas esse clausas. Vnde ad disci-
pulos ianuis clausis intrauit Dya-
bolus autēz e conuerso vult eas te-
nere apertas. Ezechielis quadrage-
simo octauo. Porta hec clausa erit
Quando ioseph erat clausus. do-
minus erat cū eo. Genesis tricesimo
nono. Item quando fit in ciuita-
te aliquis tumultus in aliquo vico.
burgen. sapientes claudunt ostia
sua et fenestras suas. sed stulti ex-
eunt et resiliunt in medium et re-
deunt frequenter vulnerati. Sic
et sapiens contra obprobria litiga-
tiones et tribulationes claudit osti-
a oris sui vel aurium suarum. P̄s.
Ego inquit tanq̄ surdus non au-
diebam. et sicut mutus non aper-
ens os suum. Item cupidus dilige-
ter circuit dolia vini sui. et claudit
vndiqz et obturat. ne vinum efflu-
at. Sic et tu sensus tuos ne gra-
tiam et auxilium dei effundas.

Felix ergo qui dicere potest. ostium meum clausum est. et pueri mei. i. cogitationes et affectiones meae sunt in cubili. i. in secreto ostie

Capitulum. lxxvi.

Scriptura sacra assimilatur speculo. Unde **Gre.** dicit Scriptura sacra mentis oculi quasi quodam speculum opponitur. ut in terra nostra facies in ipsa videatur. Ibi enim sedet. ibi pulchra nostra respicimus. ibi sentimus quantum proficimus. ibi a profectu quo longe distamus. Item sacre scripture sermo assimilatur illi panis quem dominus prebuit populo in deserto. de quo dicitur **Sap. xvi.** Panis de celo prestitus tuis sine labore. omne delectamentum in se habentem et omnis saporis suauitatem. Panis namque ille omne in se delectamentum et saporis suauitatem habuit. quia scilicet in ore spiritualium iuxta voluntatem edentium saporem dedit. Quia diuinus sermo et omnibus congruens. et a semetipso non discrepans. qualitatis audientium descendit. que dum elatus quisque utiliter iuxta modum suum intelligit. quasi acceptum mamma in voluntarium saporem vertit. sicut **Gre.** dicit. Item sapientia sacre scripture inuestiganda est ad modum aque. **P**rimo autem mentis humilitate. docet enim **Palladius** in libro suo de agricultura. quod si quis vult puteum fodere. et in quo loco inuenire possit aquam inuestigare. hunc modum tenere debet. Mane ante ortum solis hinc locis quibus aqua querenda est. equaliter pronus mento ad solum depressus iacens in terra spectare debet orientem. et in quo loco aspiciens sub-

tilem nebulam in aere consurgere viderit et se velut rorem spargere. signo aliquo vicine stirpis vel alto vis prenotare. Nam constat siccis locis ubi hoc fieret aquam latere. Sicut ergo cum prostratione corporis querenda est aqua materialis. ita quoque cum humilitate mentis sue stiganda est aqua sapientie salutaris. **Prouerb. xvi.** Vbi humilitas ibi sapientia. Sed notandum quod qui se ad terram prostermit. ad orientem debet spectare. quia qui humiliter scripture sacre perscrutatur misteria a christo. de quo scriptum est. Ecce vir oriens nomen eius. eorumdem intelligentiam debet et petere et spectare. Unde **Jacobi. i.** dicitur Si quis indiget sapientia postulet a deo. quia dat omnibus affluentem. Ipse enim christus deus est sapientiam prestans paruulis. i. humilibus. Unde iacens et orientem conspicit. qui se velut rorem spargit. Quia qui humili mente a christo sapientiam petit. primo hanc quasi subtili et tenui vapore. i. consideratione percipit. que post paulatim excrecens velut ros desuper veniens copiosius ac largius se infundit. **Mat. xi.** Abscondisti haec a sapientibus et prudentibus. et reuelasti ea paruulis. Secundo inuestiganda est cum cordis puritate. Dicit enim idem **Palladius.** quod si in aliquo loco ubi non sit lacuna. neque aliquis ex consuetudine humor insideat aut transeat. in tenui saltu salix siluata virens. arundo edetque humores gignantur. fodiat locus ille latitudine pedum trium. altitudine pedum. v. et proxime ad solis occiduum mundum vas ereum vel plumbeum interius vinctum immersum

ponatur in fundo ipsius fossiois. & supra fossas etatis de virgine ac frō dibus. aduicq; terra spaciū omne coopiat. sequenti die aperto loco si in eodem vase sudores intrinsecus iuemantur aut stille aquas ibi eē non dubites. Sicut ergo ad inueniendā materialē aquā ogeuit habere vas mundū. ita ad inuestigandū spūalem sapienciā ouenit habere cor purum. **Sapientie .i.** In malivolam animam non introibit sapientia. **Sed** notandum q; idem vas de solida debet esse materia. scilicet erum vel plumbeum. vt videlicet inuestigator spiritualis sapientie ipsum vas cordis solidū habeat nō contractum. sicut illud de quo dicitur **Eccī. xxi.** Cor fatui quasi vas fractū oem sapientiā nō tenebit. **Item** debet idē vas esse interius virtū. illa vnctione videlicet. de q; dicitur. **Io. n.** Vos vnctioēz quā accepistis ab eo maneat in vobis. & non necesse habetis vt aliq; doceat vos. sed sicut vnctio ei; docet vos de oibus. **Item** q; idem vas debet subtrate viminea per diem operiri. & sequenti die discoopiri. sicut q; facti inuestigator eloquij. et debet se tacēdo aliquando occultare. & aliquando scz oportuno tpe se docēdo ppalare. **Vel** primo debet se abscondere ad studendū et meditandū. et postea se ppalare ad aquaz doctrine stillādum. **Sed** iterum nota q; non est querenda aqua sapientie salutaris in lacunis. .i. in hereticorum doctrinis seu libris. neq; vbi sit humor transiens. id est mundana scientia que solum transitoria querit. sed in herbis humorosis & semper virentibz. .i. in sacre scripture seu sanctorum doctrinis. in quibus habundat humor spūalis deuotiois. & viros vir-

tutis vel perpetue veritatis. **Tercio** inuestiganda est cum mentis tranquillitate. **Dicit** enim idem **Palladius** q; si vas figuli sicum neq; coctum eadem ratione ponatur ac si militer operiatur. altera die si aqua vena est in presenti. vas cocepto humore soluetur. **Similiter** in inuestiganda diuinam sapientiaz debet esse vas sicum ab humore concupiscentie. et non coctū caloribus ire. **Nam** iste diue passionēs maxime mentem inquietant et reddūt ineptam ad percipiendū lumen sapientie. scz passio concupiscentie & ire. **Vnde** oportet inuestigatorem diuini eloquij ab vtracq; passione mentem habere tranquillam. **Et** ideo castitas et mansuetudo maxime offerre dicuntur ad contemplationē sapientie. **Fac. .i.** In mansuetudine suscipite multū verbum aē. **Quarto** inuestigando est cū deuotionis suavitate. **Nam** idem **Palladius** dicit q; lucerna oleo plena & incensa si ibi similiter tecta ponatur. & sequēda die inueniatur extincta superstitibz alimentis. aquas idem locus habebit. **Similiter** inuestigator sacre scripture debet habere lucernam. .i. mentem oleo deuotionis plenā. q; talis mens est que aquā vere sapientie efficacius et fructuosius inueit. **Sed** notandum q; in ipsa aque inuestigatione lucerna accensa extinguitur. q; in contemplatione diuine sapientie. vel in ipsa profunditate scripture hūani ingenij claritas obumbratur. ita vt mēs nichil quasi se scire credat. que valde se forte p̄us scientem reputabat. **Sed** lucerna extinctā aqua dimoscitur. quia humiliare menti. et insciam se reputanti sapientia celestis infunditur. **Quinto** inuestiganda est cum

affectionis auuiditate. Dicit enim i dem **Palladius** qd si i eo loco focū feceris et terra vaporata humidū fumū nebulosūq; tuctauerit. a quas ibi esse cognoscis. Sic in inuestigatione scripture necessarius ē focus id est feruens ardor discēdi **Damascē**. Si fuerim affectuose discēntes. erimus et multa scientes. Sed notandum qd ab hęc igne cōfurgit fumus humidus et nebulosus id est inquisitio. que est nebulosa id est obscura in dubitando. sed humida id est facilis in suscipiēdo. sicut id qd est humidum vel molle impressioēs faciliē recipit. Item est fumosa id est subtilis in inuestigando. et est feruida in addiscendo. **Sexto** quoq; manifestatur aqua salutaris scientie. i. sacre scripture intelligentia ex doctrine cōmunicabilitate. Nam ut idem **sepe** dictus auctor testat. **Vel** lus lane eque positum vel cooperatum si tantum humorem colligit. ut alia die fundat expressum. copias aque ibi esse testabitur. Sic qui docendo aquam sapientie copiose alijs fundit. signum est qd copiose hauserit **Philo**. Signum sapientis est posse docere. Cum expressione aque id est ex ipsa cōmunicatione doctrine reuelatur plerūq; doctori aqua id est intelligentia celestis sapientie. **Capitulū. lxxij.**

Similis deo fit homo tripliciter. Nam secundum artem similitudo alicuius rei in aliquam materiam induitur. Vno modo per subtractionem. sicut in sculptura. et sic anima efficitur similis deo per ablationē culpe. vel per subtractionem conceptus materialis substantie. Est em̄ deus actus purus et immaterialis

lij. Regum. viij. Sculpsit cherubim et palmas. et similitudinem hominis stantis. **Secundo** per appositionem. sicut i pictura ubi apponuntur lineamenta et colores. Et sic anima efficitur deo similis p appositionem gratie et virtutum. **Eccī. xxxviij.** Cor suum dabit in similitudinem picture. **Tercio** per impressionem siue adhesionem. sicut in figura sigilli quando imbetur cece. Et sic anima efficitur similis deo per imhesionē glorie. **Eccī. xlv.** Similem illum fecit in gloria sanctorum. **Et. i. Johā. iij.** Scim⁹ quoniam cū apparuerit similes ei erim⁹. **Capitulū. lxxij.**

Simplicitas innocentie nō conuenit cum subtilitate malicie. Vnde prohibetur **Leuit. ix.** Vestem que ex duob⁹ texta est non indueris. Nam in vestimento ex duobus contexto scilicet lana et lino interdicitur coniunctio simplicitatis innocentie que significatur per lanam. et subtilitas malicie que significatur per lino.

Item simplicitas iustorum assimilatur lampadi. Vbi em̄ vitru purū i carnis honestate. papirū albū i mētis puritate. oleū pigue i opis peitate. ard⁹ dilectioē. lucē discretioē. et aliquādo cōtēpntē ex huili ostēsiōne. **Job. xij.** Lāpas dēptā apud cogitationes diuitum. **Gre.** Sepe cōtigit ut elcūs qd ad eternā felicitatē ducit cōtinua hic adūfirate deprimat. nō hunc rerū habūdātia fulciat. nō dignitatū gloria honorabilē ostēdat. nulla ei obsequētū frequētia suppetat. nulla hūc hūanis oculis vestīū pōpa opponat. a cūctis vero de spicabilē cernit. Et hui⁹ mūdi grā idign⁹ estimat. Sed tamē an̄ occlā iudicis oculos

virtutibus emicat. vite meritis elu-
tuscatur. honorari metuit. de spici non
refugit. Corpus continentia afficit. so-
la in animo delectatione pinguescit.
mentem semper ad patientiam pre-
parat. Et eiectus pro iusticia. de pre-
ceptis contumeliosus exultat. afflictis
in corde compatitur. de honoris prosperi-
tibus quasi de propriis letatur. sa-
cra verbi pabulum mente sollicitus
ruinat. Et inquisitus quodlibet elo-
qui dupliciter ignorat. Unde itaque
iusti simplicitas. et lampas esse di-
citur et contempta. Lampas. quia in-
terius lucet. itis ardet flamma ca-
ritatis. foris nulla gloria resplescit.
decois. lucet ergo et despicitur. quia
flagrans virtutibus abiectus esti-
matur.

Capitulum. lxxvii.

Sollicitudo et actio seculi as-
similatur mole farinam mo-
lenti. Nam mola in giro du-
citur et farina profertur. Vna quare
igitur mundi actio est mola. Quia
dum multas curas colligit. huma-
nas mentes quasi per girum vertit.
atque ex se velut farinam picit. quia
seducto corde semper minutissimas
cogitationes gignit. sicut **Eze.** di-
xit. Item sollicitudo seculi causatur
ex tribus. Tria enim precipue sunt
que reddunt homines seculi sollici-
tos et operosos. scilicet asperitas pau-
perum. cupiditas laudis. et amor
voluptatis. Unde omnes seculares
similes sunt columbis. de quibus
dicit **Palladius.** quod fetus frequen-
tant. si ordeum terefactum vel fabam
vel orobum sepe consumant. Quid e-
nim est columbas fetus multiplica-
re. nisi seculares homines per lucra
frequentia pecunias augere. aut e-
tiam per sollicita studia laboriosa
et secularia opera frequentare. Ad

que videlicet idem appelluntur. quod or-
deo. faba et orobus parascuntur. Si quod
dem in ordeo asperitas. in faba ve-
ro ventositas. in orobus onerositas
inuenitur. Vnde in ordeo asperitas pau-
perum. Nam etiam pauperes rustici orde-
aceo pane pascentur. Faba vero cum
sit ventosa. inflationis est generativa. Vnde
glorie vel laudis humane sicut appeti-
tum. quod inflationem et tumorem superbie
inducere consuevit. Orobus autem est
generis leguminis quo thauri impigua-
ri dicuntur. Vnde amor voluptatis sig-
nificat. quod thaurus. id est caro. id est
non subiecta spiritui delectatur.
Quia igitur ex his vitiis omnis
mundana sollicitudo causatur. dicitur
1. Jo. 2. Omne quod est in mundo est
concupiscentia carnis. et concupiscentia
oculorum. et superbia vite. Nam con-
cupiscentia carnis voluptatem requirit.
Concupiscentia oculorum. id est auari-
tia perupertatem fugit. Superbia ve-
ro vite ex humana laude vel glori-
a velut ex faba ventum itumescit.

Capitulum. lxxviii.

Spes assimilatur anchorae. quia
scilicet nauem. id est animam seruat.
ne a procella temptationum
et tribulationum irrumatur. ut inuit
Apo. 1. **1. Cor.** vi. ubi ait. Qui confu-
gimus ad propositam nobis spem quam
sicut anchoram habemus ratam et
firmam. Vbi dicit glosa **Augustini.**
Si videris te fluctuare in mari huius
mundi. noli abrumpi ab anchora
atque intres in portum. fluctuat na-
uis. sed non longe a terra proiecitur.
nec in eternum fluctuabit. et
si ad tempus fluctuat. Item spes
baculus est in via huius vite per-
nans. et qui huic baculo innititur
non corrumpitur. **Ps.** Non deliquit oculus
qui sperant in eo. Item non fatigatur

neq̄ deficit **Ysa. xl.** Qui sperant in domino mutabunt fortitudinem.

Capitulum lxxi.

Subditū multū peccat temere replēdo facta suorum maiorum. Et similiter infirmi vel peccatores temere iudicando vel redarguendo facta vel dicta iustorum. Cuius exemplum ostenditur in archa testamēti. quā lob⁹ calcitrantibus inclinātā leuitēs q̄ casuram credens erigere voluit mox sententiā mortis accepit. ut habetur. **ij. Re. vi.** Quid namq̄ sicut dicit Grego. est mēs iusti nisi archa testamēti. Que gestata lobus calcitrantibus inclinatur. qui a nō nunq̄ etiam qui bene preest. dum subiectoꝝ populozum confusione cōcūtitur ad dispensationis condescensionem ex sola dilectioe mouetur. sed in hoc q̄ dispēlatōis a gitur inclinatio ipsa fortitudinis casus putatur ab imperitis. Vnde et nōnulli subditi contra hunc manum reprehensiois mittūt. sed a vita protin⁹ ipsa sua temeritate deficiūt. Leuitēs igit̄ q̄si adiuuās manū tetēdit. sed delinquēs vitā perdidit. Quia dum infirmi quicq̄ fortium facta corripunt. ipsi a viuentium sorte reprobat̄. Aliquādo etiam sancti viri quedam minimis condescēdentes dicunt. quedā vero summa contemplantes p̄ferunt. dumq̄ vim vel condescensionis nesciunt. vel altitudinis hęc stulti reprehendūt. Et quid est iustum de sua condescensione velle corrigere. nisi inclinātā archam superba reprehensionis manu eleuare. Et quid est iustum de incognita locutione reprehendere. nisi modum eius fortitudinis lapsum reputare. Sed perdit vitam qui archam dei

tumide subleuat. Quia neq̄q̄ q̄s factorū corrigere reā presumeret. n̄ de se p̄us meliora scisset. Vñ et leuitēs idē reā oꝝa dicit. q̄ videlz robust⁹ dei interpretat̄. Quia presumptores q̄q̄ n̄ audaci mēte robustos se in dño crederēt. neq̄q̄ meliorū facta vel dicta velut infirma iudicaret. Cū igit̄ q̄dam facta meliorū de teriorib⁹ displicent. neq̄q̄ hoc q̄d mēte mouet reticēdū ē. sed cū hūilitate magna p̄ferēdū. Ut intēto pie scētētis eo modo feruz formā rectitudinis. quo p̄ iter gōis hūilitatis. Ethbere ergo dicēda sūt q̄ sentim⁹. et valde hūiliter p̄ferēda q̄ dicim⁹. ne q̄d recte itēdimus. hoc e late p̄ferēdo nō recte faciam⁹. sic Grego. dicit.

Capitulum lxxij.

Sypbia secularis potentie assimilata turri babel de q̄ habetur **Gen. xi.** Et hoc p̄mo vocē cause sciz p̄pter quā fuit edificata. que scz fuit t̄plex. Prima fuit timor diluuij. Timebāt enim homines ne iterū diluuiū fieret. et ideo se cōtra ipm̄ p̄sumere voluerūt edificādo excelssimā turri q̄ quā aq̄ diluuij nō possz op̄ie. In q̄ s̄ḡtur q̄ supbia potētes sep̄ sūt in timore ne a sua altitudine deiciātur. Vñ conātur se p̄sumere ostēdēdo tirānice alijs altitudinē sue potētis ad hoc vt sep̄ pl⁹ timeātur et maiores reputēt. Secūda causa fuit p̄ cupiditate dñandi. Hoc em̄ fem̄ ē ab hōib⁹ de cōsilio nēroth q̄ volebat dñari eis. In quo significat̄ ambitio mūdanzorum propter quaz vñ appetit̄ altēi dñari. s̄ sic d̄ **Eccl. viij.** iterdū dñat̄ hō hōi in malū suū. Tercia causa fuit p̄ celebratio ne nois. Vnde dixerūt Venite faciam⁹ nobis ciuitatem et turrim

cuius culmen pertingat ad celum.
 et celebremus nomen nostrum atque
 diuidamur in vniuersas terras. **V**
 bi attende quadruplex studium ti-
 ramorum et superborum. **P**rimum est
 ad comoditates corporales habendum.
 propter quod isti cogitauerunt ciuitate[m]
 facere. ut se[m] modius viuerent. **S**e-
 cundum est ad se fortificandum. propter
 quod cogitauerunt turrim maximam
 edificare se[m] ad fortitudinem. **V**n di-
 cit **Josephus**. quod tanta fuit gressiti-
 do eius. ut aspicientibus de prope
 longitudo videretur minor. **T**ercium
 est ad se exaltandum. vnde cogi-
 tauerunt celum attingere. imitantes
 se[m] illud qui dixit **Psalmus xxxiiij**. In
 celum ascenda[m]. et super astra celi
 exaltabo solum meum. **Q**uartum
 studium est ad nomen suum dilatandum.
 Et sic cogitauerunt isti nomen
 suum celebrare. siue apud presentes
 propter magnitudinem et pulchritudinem
 operis. siue apud posteros de operis
 firmitate et perpetuitate. **P**salmus. **V**o-
 cauerunt nomina sua in terris suis.
Secundo superbia potentum assila-
 tur illi turri ratione materie. Quia
 habuerunt lateres coctos pro saxi-
 s. bitumen pro cemento. Sicut autem
 in cemento quod fit ex calce viua in-
 telligitur vnitatis caritatis. in saxo
 vero boni operis firmitas. Sic in bi-
 tumine accipitur vnitatis et colliga-
 tio impietatis. qua eorum sequaces a-
 federantur. qui loco saxi. i. vere con-
 stantie habent laterem coctum pertinacis
 malicie. **T**ercio ratione patrie siue
 terre vbi fuit edificata. quia in terra
 sennaar. **V**nde dicitur. i. **Genesim xi**.
 quod cum proficiscerentur de oriente. inue-
 nerunt campum in terra sennaar
 et habitauerunt in eo. et ibi poste-
 a edificauerunt. **V**bi nota primo
 superbie originem. in eo quod isti edi-

ficatores turris profecti sunt de oriente.
 per quem signatur claritas origis
 .i. nobilitas natalium. ex qua frequenter
 nascitur et puenit ambitio do-
 minandi. **V**el per orientem intelli-
 ge cristum. de quo dicitur **Zachariae vi**.
Ecce vir oriens nomen eius. a
 cuius claritate et humilitatis exem-
 plo superbi et ambitiosi discedunt.
 et inueniunt campum se[m] latitudi-
 nem et licentiam voluptatis corporis.
 que lata via est perditionis. **V**nde
 dicitur esse in terra sennaar. i. fetoris.
 Quia scilicet libertas voluptatis
 est causa perditionis anime. et
 fetoris infamie. **V**el turris superbi-
 e edificatur in campo sennaar. id est
 fetoris. Quia licet superbia floreat
 et oleat mundo. tamen deo maxie
 fetet. **V**nde superbi assimilantur
 deis qui alta scandunt et fetidi sunt.
Quarto ratione pene. quia punita
 fuit hec superbia pena diuisionis et
 confusionis linguarum. **E**t hec diu-
 sio linguarum est dissensio superbo-
 rum. **P**rouerborum xxxiiij. **I**nter su-
 perbos semper sunt uurgia. vbi enim
 superbia ibi et contumelia. **I**tem
 propter linguarum confusionem
 vocatum est nomen illius babel.
 quia ibi confusum est labium vni-
 uerse terre. **I**n malis enim est con-
 fusio affectionum. **T**ot enim lingua
 loquuntur mali. quot estuant desi-
 derijs. **E**t bene iungitur turri babel.
 quia superbiam sequitur confusio.
Prouerborum xxxix. **S**uperbum sequetur
 humilitas. et huilem spiritum suscipiet
 gloria. **I**tem superbus homo difficul-
 ter corrigitur. **C**ibus enim in quo nimis
 est de sale quasi potior est. sed non
 ille in quo parum est. quia potior apponitur
 Facilius enim sal cito apponitur quam sub-
 trahitur. **S**ic homo superbus quam nimis habet
 de se ipso proprio. difficulter obedit alteri
 aa iij

et ideo non est flexibilis ad obedientiam. Sed humilis et conuerso est. quia humilis vacuus a sensu suo recipit alienum. quia videns sensum suum non sibi sufficere. alieno sensu acquiescit. **I**tem superbus prelatus similis est ouis cui pastor imponit non lam ad collum. que quantumcumque sit misera. omnes tamen quasi domina precedere satagit. Sic homo quantumcumque imbecillus fuerit. si fiat prelatus omnes tamen precedere se credit et se existimat omnibus meliorem. contra quod dicitur **Ecclesiasticus xxxij.** Rectores te posuerunt. noli extolli et est. **I**tem superbus similis est illi qui vult altam domum facere sine fundamentis. Nam vult eleuari ad gradum dignitatis sine base humilitatis. et ideo certus potest esse de ruina **Pro. xvij.** Qui altam facit domum suam querit ruinam. **I**tem superbus est quasi lucerna que de nocte lucet et in die vix apparet. Et similiter ligna putrida. et quodammodo vermes de nocte lucet. sed de die non. Sic superbi modo lucet in tenebris huius mundi. sed in die iudicij quando sol iusticie apparebit quales sint apparebunt. quia tunc videbunt in colore proprio **Pro. xij.** Lucerna ipso tempore extinguitur. et extincta monstrabitur.

Capitulum lxxij.

Quere dolorem et indignationem conceptam aliquando non est bonum. Nam sicut dicit **Grego.** Vulnera clausa plerumque cruciant. Quia cum putredo que in se feruet eicitur. ad salutem dolor aperit. Sic plerumque nimis taciturnitas nonnulla iniusta patitur. eo in amatione dolore predestit. quo ea que sustinet non loquitur. Nam si illatas molestias cor tranquille diceret. a conscientia

dolor emanaret. **I**tem tacere et loqui debet homo pro tempore. Cuius exemplum apparet in ostijs. Ostium namque aperit et claudit. **Vnde Ps.** ori suo ostium patet dicens. Pone domine custodiam ori meo. et ostium circumstantie labijs meis. Ex quo apte docuit quod per disciplinam lingua retineri debet. et ex congruitate laxari. quantum os discretum et congruo tempore vox aperiat. et rursum taciturnitas claudat. **I**tem qui ori suo silentij et locutionis discretionem non apponit. est sicut ciuitas sine muro **Pro. xxv.** Sic verba patens absque murorum ambitu. ita vir qui in loquendo non potest cohibere spiritum suum. **Glosa.** Si murum silentij non habet. patet inimicorum iaculis ciuitas mentis. et dum per verba extra semetipsum proicit. apertam se aduersario ostendit. In periculo autem est ciuitas cuius porta semper aperta est tempore guerre et in terra inimicorum sita. Tales sunt illi apud quos nullum est secretum. nullum secretum. nichil celare vel abscondere sciunt. quidquid audiunt vel vident in publicum referunt. Contra quos dicitur **Pro. xxv.** Que videntur oculi tui ne proferas. in iurgia cito ne proumpas. ne forte emendare non possis. cum de honestate amicitium. **I**tem ille est sicut molendinum sine exclusa qui habundat verbis malis. sicut aqua ad molendinum. **Vnde** sicut molendino submittitur exclusa que fluxum aque retinet. qua amota fortius currit quam antea. Sic amota censura silentij maiori impetu loquitur quam prius **Pro. xvij.** Qui dimittit aquam putat est iurgiorum. Aquam dimittit qui

se a fluxu verborum non restringit
 qui est causa iurgiorum et discordi
 e Eccl. xxv. Ne des aque tue exitu
 nisi modicum. Itē est sicut nauis
 sine gubernaculo. que vadit in quo
 vult. sed quo ventus ducit. Itē na
 uis in aqua cito submergit nisi ob
 struatur. Sic homo qui os suum non
 restringit a verbis superfluis. cito
 in peccata cadit Proverb. xxvii.
Os lubricum operatur ruina. Itē
 est sicut equus sine freno. qui se in
 pingit ubi non vult dominus eius
Ita homo non gubernans linguam
 ad ruina tendit Eccl. v. Lingua
 imprudentis subversio ipsius est Itē
 sicut ad portam domus vel castri
 maior custodia apponenda est. quā
 qui habet portam de facili habet ca
 strum Sic ad portam oris custodia
 est ponenda Ps. Posui os meo cu
 stodiam Proverb. xxi. Qui custo
 dit os suum custodit animam suam.
 quia mors et vita in manibus lin
 gue Item est sicut vas sine opculo
 quod immundum est et cito restringe
 tur. Sic homo qui non custodit lin
 guam suam immundus est Numei.
xxvii. Vas quod non habuerit opcu
 lum et ligaturam desuper immundum
 erit

Capitulum lxxvii.

Quemptatorum vel peccantium
 infirmitas habet quoddam
 pronosticationes. scilicet spiritualis
 mortis vel salutis future significati
 ones ad modum infirmitatis corpora
 lis. Sunt enim. ix. modi signorum
 sanitatem vel mortem futuram in
 firmi significantium. quos propterea
 in pronosticis commemorat. et de quibus
 in eodem libro pertractat. ad quos
 medicum oportet attendere. tam
 corporale quam suum modo etiam spua
 lem Primum ita quod signum est for

titudo infirmi morbum facile tole
 rantis. et hoc est signum bonum.
Contrarium autem signum est debili
 tas suum morbum pati nequeuntis
Spirituali autem infirmitas qui temp
 tatur. mouet autem qui desperat.
Licet igitur quis peccet: si tamen adeo
 fortis remanet: ut a bono ope non
 cesset. signum est boni talis fortitu
 do infirmi. Si autem adeo fuerit e
 gri animus debilis ut cesset ab effe
 ctu bonae operationis. signum est mor
 tis. id est future damnationis Se
 cundum signum bonum est leuitas
 infirmi facile se mouentis. Contra
rium autem est grauitas infirmi iner
 tem motum habentis. Cum enim homo in
 terior aliquo temptatione afficitur. et adeo
 leuis est ut facilius uertatur: et repar
 de salutis spes indicat. Si vero tam
 ta est grauitas infirmi. ut obstina
 tur a peccato nequeat uerti. signum
 finis est mali Tercium est effigies
 membrorum que est sibi sano similis.
Contrarium vero est effigies sano
 dissimilis Hec effigies est in interi
 ori homine dispositio morum et men
 tis Exterius vero distributio actio
 num. Que est sibi sano similis. quam
 diu actiones sequuntur temperamentum
 religiose mentis. Tunc vero non est
 sibi sano similis: quam variatur per ope
 ra puerilitatis Quartum est sani
 tas mentis et facilis appetitus. Op
positum eius est perturbatio mentis
 et difficilis appetitus. Sane mentis esse
 dicitur. qui a rectitudine consilii non
 alienatur Facile vero cibum appe
 tit. qui verbum vite quod est cibus a
 mime libenter audit. Qui vero est
 turbate mentis et cuius appetitus est
 difficilis si verbum vite non appetit
 sed fastidiat. necesse est ut morte
 perpetue damnationis iurrat Quintum
 est suauitas sompni et grauio tempore facti

infernum uiuantis. **C**ontrarium
vero est eius malitia sompni nō a
gruo tēpore facti infernū nocentis
Tēpe a gruo dormit. qui dormit
in nocte. i. qui mentis tranquille ē
in aduersitate. in hac quiete deum
sōpniat. a huius sōpnus infernū
iuuat. **D**ormit vero nō a gruo tem
pe. qui dormit in die. i. qui delecta
tur in mūdi prosperitate. **D**ie enim
sōpnus q̄to magis placet. tātō ma
gis inferno nocet. **S**extum est
suauitas spiritus. **O**ppositū ei⁹ a
gustia spiritus. **S**uauitas spiritus. i. a
belit⁹ est sermo solatori⁹. ut cu⁹
lenitate peccatē corripiat fratrem
Angustia vero spiritus est sermo du
e⁹. de quo dicit **E**ge. xxxij. **V**os
autē cum austeritate ipabatis eis
et cū potētia. **S**eptimū est equa
litas puls⁹ naturali filantis. **C**on
trariū vero ei⁹ iequalitas plalis.
ut mō sit magn⁹. mō paruius. mō
fortis. mō debil⁹. **A**terie procedūt
a corde. **E**q̄litas autē pulsus i arte
rys ē idēpitās vite pcedēs ex affe
ctu cordis. **C**ū autē mēs i cōtrariū
vitium vti⁹. tūc per diuersos mot⁹
inequalitas puls⁹ variat. et sic i
equalitas mētis de signat pialuz
mortis. **O**ctauū ē fortitudo virtu
tis in loco decoctionis. **C**ontrariū ei⁹
debilitas virtutis i loco decoctionis
Prim⁹ decoctionis loc⁹ est stoma
chus. secūdo⁹ epas. tēci⁹ cetera mē
bra. **C**ū em̄ cib⁹ anime decoquitur
in stomacho memorie per recorda
tionē. i calore epatis per dilectio
nē. in ceteris mēbris p operatiōez.
tunc fortitudo virtutis ē in loco de
coctionis. **S**i vero sequit⁹ debilitas
virtutis signū est mortis. **N**onū
ē laudabilis purgatio p sudorem
Cōtrariū vero eius vituperabi
lis purgatio per sudorez. **S**icut au

te i quolibet inferno apitū corpis
pori. ut p sudorem fiat purgatio
morbi. **S**ic p cōfessionem peccati fit
laudabilis purgatio aī. **L**audatur
etiam sudor mediocris. si habeatur
in omnib⁹ mēbris. **C**ū em̄ sudor a
toto corpe exit. omnū mēbrozum
fortitudinē de signat qd ē signū bo
nū. **S**imiliter oportet ut sudor cōf
fessionis fiat de peccō cuiuslib⁹ opera
tionis. **C**ū autē sudor fit tātū in q̄
dam pte corpis ut in capite. con
tingit ex mēbrozū debilitate. **N**o
tali⁹ igit⁹ p egrū intellige aīm. p
caput itētionē. per reliquū corpe
actionum sequentiū distributionē.
per sudorem cōfessionem. **C**um ali
quis igitur intentionem suam lau
dat et hoc qd male gessit consci⁹
excusat. creditur eē vituperabilis
huius purgatio sudoris. **Q**uia su
dor confessionis per os non aperit.
quos excusatio clausos p obstina
tionē strigit. **I**tem nota qd dyabo
l⁹ ap̄lius tēptat hōiez de illo peccō
ad qd nouit eū p̄mōre. sicut guer
rator ipugnat castz ex illa p̄tri
pue parte vbi debili⁹ ē. **G**re. **D**y
abolus mores vni⁹ qz aspiciat cu
i vicio sit p̄pinquus. et illa ponit
ante faciem ad que viderit facili⁹
inclinari mentem. **S**icut etiam ve
nator ponit laqueos vbi consueue
runt bestie frequentare. **P**s. **I**n vi
a hac qua ambulabam absconde
runt laqueum michi. **A**bscondit e
nim dyabolus peccati penam. et o
stendit delectationem. et abscondi
tur malum a dyabolo sicut pedica
sub folio. **J**ob. xxij. **A**bscondita ē
in terra pedica eius. et decipula e
ius super semitā. **I**tem sic laqus sū
gno. a sic venenū sū morsello. a ha
mus sū cibo. **E**ccl. ix. **S**icut pisces
capiūt hamo. a sic aues cōphēdūt

laqueo. sic capiuntur homines te-
pore malo Item temptat dyabolus
plus fortes q̄ debiles. q̄a debiles
forte tēptari deus non permittit.
Nam miles non mittit filiū suū ad
preliū quando puulus est. sed quā-
do fortis est et potest arma ferre.
Item rex villas campestris impu-
gnare dedignatur et mouere exer-
cituꝝ extra eas. sed extra fortia castri.
Sic dyabolus fortiores impugnat ac-
tus. Vnde quando guerrator aliq̄s
vult terram alicuius cape. p̄mo i-
pugnat ip̄i fortius castrum. quo
rapto tota terra capitur. q̄ p̄ illud
impugnat dñm castri et totam terrā
eius Sic dyabolus magis impugnat
eos qui eminet in iusticia et fama.
vt exemplo eorum alij capiantur.
Vnde. i. Regū dicitur. q̄ totūz p̄-
ous plij versum est in saul. Et in li-
bro Iudiciū dicitur. q̄ philistei qui
figurant demones acceperunt sap-
sonē qui interpretatur sol eorū. id ē
illuminās alios. et eruitis ocul mo-
le eū fecerunt. i. peccādo circuire.
Item plus tēptat dyabolus peitē-
tes q̄ peccatores non penitentes.
Nam penitentes sibi rebellant. sed
peccatores ei obediunt. Sicut reges
castri sibi subditum vel sibi suboi-
tos nō impugnat. sed sibi contrarios
et rebelles. Sic dyabolus sibi rebel-
les magis impugnat. **Gre.** Vostis
noster quāto magis sibi rebellare
nos aspicit. tanto amplius expug-
te extendit **Judith. xij.** Ego nunq̄
nocti virū qui voluit seruire nabu-
chodonosor regi babilonis. plus
autem tuus si non contempisset
me. non leuasset hastam meā con-
tra eum. Item miles vel rex aliq̄s
quando castrūz amittit mittitur ami-
cos requirere. et congregat exerci-
tum magnum. sicut fecit pharao

ad persequendum filios israel fū-
gientes ab eo **Exod. xiiij.** Sic facit
dyabolus extra penitentes **Ambro-
sius.** Cotidianis experimentis vi-
dicimus eos qui cōuerſi deliberāt
temptari acrius a concupiscentia
carnis. et vrgeri grauius in operi-
bus lutis et lateris qui egyptū egre-
di et pharaonem fugere voluerūt
Ideo dicitur Luc. xij. Quis cum im-
mundus spiritus exierit ab hoīne
conuerso. tunc dicit Reuertar in do-
mum meam vnde exiui. et vadit et
assumit septem spiritus nequiores
se ac. Isti septem spūs sunt septē
vitia quibus dyabolus obsidet ani-
mam quasi rex cū exercitu suo In
quo exercitu superbia quasi vexillum
portat **P̄s.** Posuerunt signa sua.
Gre. Evidentissimū signum repro-
borū est superbia. et electorū humi-
litas. quā cū quisq̄ habet in se. ap-
te cognoscitur s̄ quo rege militat
Vnusquisq̄ em̄ quēdā titulū pōit
opis quo facile dimoscit sub cuius
potestate seruiat rectoris Inuidia
sagittas trahit detrahendo alios.
Ihe. ix. Extende erūt linguā suā q̄si
arcum mēdaci et non veritatis. li-
gua eorū dolū locuta est. Ira autē
quasi funda lapides iactat igeians
imperia. i. **Re. xvi.** Semey maledi-
cebat dauid mittēs lapides aduer-
sus eū. s̄ ipse p̄us se percussit in capi-
te q̄ aliū in veste **Ecc̄i. xxvij.** Qui
s̄ aliū mittit lapide super caput eiꝝ
radit. Accidia fossatū euacuat ab
aquis grē Spūs em̄ tristis exsiccet
ossa **Judith. xij.** Holofernes fecit
precludi aqueductum ne veniret in
ciuitatem cordis ipsum letificans.
Psalmista Fluminis impetus letifi-
cat ciuitatem dei. Auaritia fossata
implet per terrenorum cumulatio-
nem **Danielis vndecimo.** Veniet

rex aquilonis et comportabit ag-
gerem scz diuitiaruz. et capiet vr-
bes munitissimas. Multi videntur
captionem suam multuz diligere.
qui non cessant fossatum pauper-
tatis implere diuitias congregan-
do **Eccl. viij.** Multos poidit aurū
et argentum. **Luxuria ignē cōsu-
piscencie succendit Job. xxxi.** I-
gnis ē vsq; ad cōsūptionē deuorās
et c. **Gula hunc ignē nutrit et acē-
dit aponēdo ligna cibariōrū **Re-
xii.** Nabuzardā succēdit domū dñi
Ps. Incenderūt igni sanctuariuz
tuum. **Item a temptatiombus
cito capitur. qui nō expellit a se co-
gitatiōnes carnales. vel terrenas
affectiōnes. Non enim diu potest
teneri castrum vbi nō sunt homi-
nes fortes et defensabiles. Vnde cū
obsidentur castra extra mittuntur
paruuli et mulieres. quia non sūt
vtilēs ad bellandum. Sic facere de-
bes de corde tuo. ne cogitationes
pueriles et affectus molles in tuis
retineas. Mulieres enim sūt cogi-
tatiōnes et affectiōnes circa carna-
lia versantes. Vñ dicit **Naum. iij.**
**Ecce popul⁹ tuus mulieres in me-
dio tui. Paruuli vero castrī cor-
dis sunt affectiōnes terrenorum.
Paruulus enim plus diligit pōmū
q̄ regnum **Pro. i.** Vsq; quo paruu-
li diligitis infantiam et stulti ea q̄
sibi sūt noxia cupient. **Itē nota
q̄ temptatus et impugnatus a
dyabolo debet oratiōni insistere.
Debet enim petere succursū a dē
o ille qui temptatur sicut faciunt
obsessi ī castro. Vnde viri rabes mi-
serunt ad saul pro succursu. cū ob-
sedisset eos naas ammonites. qui
interpretatur serpens. et significat
dyabolum. Frequens enim oratiō
victorū impugnationem extin-********

guit. **Itē temptatiō dyaboli vincit
p̄ humilitatem. Rethe em̄ dyaboli
nō capit pisciculos. i. huiles ad mo-
dum scz rethūm magnorū pesca-
torum. **Itē dyabolus vadit p̄
mōtes supbie. Quiles vero p̄ val-
les huilitatis. et ideo eos nō inue-
nit. qz nō vadūt per viā suā **Gre.
Quotidie tela tēptationum accipi-
m⁹. et nos cōtra illum tela miti-
m⁹. si cōfessi tribulatiōib⁹ humi-
lia respōdeam⁹. Vñ huilitas sicut
dictū ē anthonio. euadit d̄nes dy-
aboli laq̄os. **Itē nota q̄ tēptator
decipit aīam. sicut piscator mure-
nulam. Nā qz serpens cū murenula
coire volēs eā sibilo ad se vocat. i.
de o etiā a piscatorib⁹ sibilo vocat
et capitur. Sibi ilus ergo serpens
ē delectatiō carnis. S; sibil⁹ pesca-
toris ei osimilis est ipa temptatiō
carnis. i. q̄ temptator malign⁹ aīe
ipam carnis delectatiōnez ad ima-
ginationē adducit. et sicut fraudulē-
tie ei spēm abscondit. qz ad qd̄ eaz
deducere finalit̄ debeat tēptando
nō oñdit. **Itē nota q̄ deus p̄mittit
nō sēp tēptari vel tribulari hōiez.
sed quousq; sit purgat⁹ et pbat⁹.
sic p̄familias nō dimittit bladū ī
campo et vīnum in vīnea quousq;
putridum sit. sed quousq; sit matu-
rum. Et furnarius non dimittit
panem in furno quousq; scilicet o-
bura ē. sed quousq; decoctur. Sic
deus in temptatiōne vel tribulatiō-
ne hominem non omnino derelin-
quit. sed donec ipse purgetur v̄ p-
betur. secūda **Petri secund o.** No-
uit dominus pios de temptatiōne
eripere. **Item temptatiōnes ve-
hementes fatigant et debilitant
animam rationalem. sicut imbres
pluuiales ante vīndemiam debili-
tant infirmat̄ et inbecille reddunt************

vindemiati in mustu. **V**nde hec fā-
tigatio repellenda est ab anima si-
cut debilitas hōi remouet a mu-
sto. Dicitur enim in libro de vide-
mīs. q̄ si pluuiālibus p̄rib⁹ mul-
tis superuenientibus vne in vinea
adhuc existētes. vel post vnde mi-
am amplius q̄ oportet madefiant
ex necessitate ipsas calcabimus.
Et si vindemiatum mustum imbe-
cillius esse didiceris. q̄ quidem
docebit te gustus. q̄n vīnuz in do-
lys mittitur post primaz ebullitio-
nē confestim transfundatur in ali-
a dohia. Manet em̄ in fundo omne
limosū ppter grauedinem. et ad-
datū vīnū aliud ad .x. scz metre-
tas cotule tres. **Q**uidam autē me-
lius facientes vīnum coquūt quo-
usq; vigesima pars ei⁹ cōsumatur
imittentes gipsi centesimā Paula-
tim vero eo vsq; ad ignē dimittūt
vīnū quousq; quinta eius cōsuma-
tur. et eo postea vtūtur. **W**abes ē
go mltiplex rēmediū contra debili-
tatum vīnū. i. contra lassatū vl te-
pētū ex temptationib⁹ animū
Priō per transfusionē. i. occupa-
tionē. quia varietas operis tedi-
um tollit. **S**ecundo per decoctioēz
.i. scientie medicationē. q̄ inflāma
ē in nob ignis amoris. **P**s. In me-
ditatione mea exardescet ignis.
Item per gipsi imissionē. i. p sacre
doctrine studiū. qz sic mediāte gip-
so scriptura imprimitur tabule. sic
mediante studio scripturę doctri-
na imprimitur aīe. **I**tem per vīni a-
sūptionem. Nam ignis cui vas coi-
dis adherere debet est cōsideratio
passionis cristi. **I**bi em̄ ignis diu-
ni amoris maxie exarsit. et ideo te-
pida corda et frigida maxie calefa-
cit. **P**s. Ignis a facie eius exarsit.
Et hic ignis omnem accidiā confu-

mit. et aīe nōuas vires addit. **I**-
tē temptationis languor repellit.
sicut languor perfici. **S**icut enim
sapientes de agricultura periti. qz
si persicus languere icipiat vangā
dus est et inde stercoreandus. **E**t vi-
dit **P**alla. qz stercoreisatio eius me-
lior est ex fecib⁹ vīni. q̄a talis ster-
coreisatio valz etiā in otra pruinās
Ah etiam dicunt. qz melior ē ster-
coreisatio si irrigetur aīz aq̄ decocti-
ōnis fabarum. **S**imiliter si homo lā-
guere incipiat ex temptationē luxu-
rie. oportet qz vangetur. i. aliquo
laborioso ope. vel obedientie onē
excitetur. **V**el quasi vānā terraz
scindens est pnia carnē affligens.
per quā languor tēptationis luxurie
optime repellitur a carne. **S**i autē
languet ex temptatione superbie
tunc debet stercoreisari. **H**omo au-
tē superbus tunc stercoreisatur. q̄n
ei suus defect⁹ et vilitas ad memo-
riam reuocatur. **A**d hoc etiā valet
aqua decoctiois fabaz. **Q**uid em̄
sunt fabe n̄ honores et dignitates
mūdane. q̄ v̄to superbie implent
mentē. sicut fabe ventrez. sed iste
fabe aqua decoquuntur. qz scilicq;
in dignitatibus et honorib⁹ positi
multiplici tribulatione replentur.
Vnde irrigatio huius aque. i. consi-
deratio tribulationis et inquietudi-
nis dignitatis et potestatis mūda-
ne expellit languorem perfici. id ē
ambitionem et appetitum doimini.
Sed si animus languet ex tempta-
tione auaritię stercoreisetur ex feci-
bus vīni. **Q**uid enim sunt feces vi-
ni nisi impuritates et vilitates mū-
di. quas dum animus prudenter
attendit. ea que mundi sunt velut
stercora contempnit. secundum il-
lud **Collocen. in. Omnia detrimen-
tum feci et arbitror vt stercorea.**

¶ Capitulum lxxv.

Tempus presentis processum est homini ad merendum. sed in futuro erit tempus domini ad iudicandum. Ille enim qui ludit ad decios facit auaragium operi suo quam dat ei decios ut iacet sicut voluerit. Sic facit deus peccatori quando quasi decios dat ei tempus ad bene operandum. modo decios habemus. i. tempus. **Seneca** Tempus tantum nostrum est. sed post mortem non est nostrum. sed tunc accipiet vel habebit decios ipse scilicet christus. et iacetabit contra nos decios ire. i. uocabit aduersus nos tempus. **Ps.** Cum accipio tempus ego iusticias iudicabo.

¶ Capitulum lxxvi.

Timor domini stabilis mentem. sicut lapides superpositi asseribus siue tegulis super tecta custodiunt eas ne a vento moueantur. Sic timor domini. ut dicitur **Eccl. xxxv.** super omnia se superponit. Et sicut anchora tenet nauem ne mergatur. ita timor tenet eorum stabile ne periclitetur. **Gregorius** Anchora mentis est pondus timoris. Item timor introducit amorem. ut **Augustinus** dicit. sicut seta introducit filum. Et sic intelligitur de timore seruili. Seta namque sic filum inducit ut ipsa praecedat sed cum ipso non permaneat. Sic timor seruili caritatis amorem praeuenit. sed amore proficiente discedit. i. **Io. iij.** Perfecta caritas foras mittit amorem.

¶ Capitulum lxxvii.

Tribulatio probat animum. sicut pomum vel malum immisum dicitur probare mustum. Nam sicut dicitur in libro de vindemia. Illi qui volunt probare mustum. an purum sit vel aqua mixtum. ma-

lum aliquis mittunt in uas. melius uero est purum. alii autem locusta. alii cicada. et si supernatant purum est uinum. si merguntur mixtum est aqua. Similiter animus si sit uerus vel fictus probatur ex incursu uel illatione alicuius rei aduersae uel contumeliose. que tunc supernatare probatur. quando sine ira toleratur. Tunc uero submergitur. quando eorum per iram ingreditur. **Gregorius** Qualis quisque apud se lateat illata contumelia probat. Item tribulatio probat animum. sicut per contritionem probatur fortitudo sinapis. et per feruorem fornacis uirtus uasis. Non enim est magnum si lucerna non extinguitur. ubi non est uentus uel pluuia. sed magnum est lucere cum uento temptationis. et ardere in aqua tribulationis. **Sapientie. viij.** Inextinguibile est lumen illius. **Canticorum. viij.** Aque multe non poterunt extinguere caritatem. Item tribulatio quanto amarior tanto maiorem consolationem meretur. Nam quanto amariores sunt herbe medicine. tanto plus ponitur de zuccato uel de melle. ut infirmus potionem absorbeat. Sic est de consolatione et tribulatione. **Psalmista** Secundum multitudinem dolorum in corde meo. consolationes tue letificauerunt animam meam. Item tribulatio ad bonum compellit. et etiam festinare facit. Nam quando aliquis pastor uel alius porcum suum uel ouem ducit ad pascua uel ad forum et non uult eum sequi. ligat fune uel uirga percutit. et ita in uinum ducit. Sic dominus ligat nos infirmitatibus et alijs defectibus. qui aliter eum nolimus sequi. Unde dicitur **Osee undecimo.** In funiculis aere traham eos in uiculis

caritatis. Item pastores perosa su-
a sequentibus hostibus ad loca mu-
rita fugere compellunt. Sic nos de
tribulationibus et infirmitatibus
ad celestem patriam intrare cōpel-
limur. **Luce. xv.** Compelle intrare.
Glosa. Qui aduersitatibus fracti
ad amorem dei redeunt cōpelluntur
intrare. Item sicut homo percutit
equum vel asinum suū ut ad viam
redeat vel ut citius vadat. sic deus
veget nos tribulationibus. **Psalm.**
xxv. Domine in angustia requis-
erunt te. **Psalm.** Imple facies eorum
ignominia et querent nomē tuū
dñe. **Et idē.** Multiplicate sunt infir-
mitates eorum. postea accelerave-
runt. Item tribulatio sanctum hōi-
nē pbat. Nam ferrum calidū debz
malleari. nō frigidū. Sic sancti a
more dei succēsi debent tribulatio-
nibus pbari. Sicut em̄ ferrū calidū
dum tēditur dilatatur. sed frigidū
frangitur. Sic boni ex tribulatio-
nibus crescunt. mali vero deficiunt.
Itē potius luteus vacuus ad ignē
crepat et magnum sonitū reddit.
sed plenus non. Ita homo a gratia
vacuus per impatientiam crepat in
tribulatione. **Eccl. xxv.** Vasa fi-
guli pbat fornax. et hōies iustos
temptatio tribulationis. Itē tri-
bulari pmitit deus sanctos suos.
et quāq̄ nō cito liberat eos a penis
presentibus. sicut pater nō libeāt
filium suū a manu medici cūurgi-
ci vel magistri. licet videat eum af-
fligi. quia scit sibi prodesse in futu-
rum. Sic deus suos non liberat a
tormentis. Non enim liberavit pe-
trum a cruce. vel Paulum ab en-
se. **DeB. xi.** Alij autem distenti sūt
a cō. Et postea sequitur. ut meliorē
inuenirent resurrectionem. Item
pater filium ab ictibus in torneamē

to non liberat. etiam si videat eū
graves ictus sustinere ut laudem
patiēdo acquirat. Sed si videat
eum in periculo non posset sustine-
re quin ipsum adiuuaret. Similiter
etiam deus amicos suos sustinē af-
fligi in presenti. ut laudem et glo-
riam celestis patrie acquirant. S; si
in periculo anime eos videat eos
liberat. Ideo deus Job exposuit pi-
culo corporis a cō. S; dixit dyabolo.
verūptū animam illius serua. **Psalm.**
Adiuutor in oportunitatibus in tri-
bulatione. Tunc enim oportunitus
est cum agitur de periculo anime.
Item tribulatio iustos purgat.
Mulier enim bonos pānos sepe la-
uat. sed viles et veteres putresce-
re permittit. Sic deus iustos flagel-
lat in presēti. sed peccatores putre-
scere permittit in peccatis. **Apostolus**
ad **Hebr. xij.** Flagellat omnē
filium quem recipit. Item tribu-
latio est ciphus et calyx domini. vnde
de potat amicos suos. Vnde sicut
nō irasceretur hō si rex faceret eū
sedere iuxta se et de ciphō suo pota-
ret. Sic etiam non debet irasci de
tribulatione. **Mathei. xx.** Calicem
quidem meum bibetis. Item tribu-
latio et pena vtilior est in vita ista
q̄ in alia. Nam tam diu est mone-
ta vtilis ad lucrandum q̄ diu est
in cursu. modo moneta tribulatio-
nis et penitentie est in cursu. quia
vna denariata in isto seculo valet
centum in alio seculo. Vnde dicit
Ezechielis. iij. Diem pro anno da-
di tibi.

Capitulū. lxxvij.

Quia gloria similis est mo-
lendo ad ventum. quod
sine vento non molit. et ē
sicut cameleō q̄ ex vento pasitur

et uiuit **Osee. xxij.** **Estraym** pascit
 ventum ac. Et est etiā sicut nauis
 que sine vento non currit. Vñ me-
 rito dicitur **Job. xxvi.** Tolle euz
 ventus vrens. Et nota q̄ vana glo-
 ria zizania est et sementis mala.
 quā dyabolus seminat in agro cor-
 dis inter fruges bonorum operum
 vt destruat̄. Et sicut ex vno gra-
 no mali seminis nascuntur multa.
 sic ex ipsa vana gloria nascuntur
 multa vitia. **Vnde secundū Gre.**
Inanis gloria generat septē filias
Quarū p̄ma est inobediētia. quia
 vana gloria in nullo vult videri in-
 ferior. q̄d fieret si facer̄ mandatū
Sec̄da est otentio. q̄ vult videri cū
 clamore. et p̄ hoc apparē. **Tercia ē**
iacantia qua quis enarrat lō sua
 vt laudabilis appareat. **Quarta**
est ypocrisis. qua querit hominibz
 ex exterioribz apparē. **Quinta ē p̄-**
tinacia. qua factū suū malū vel dic-
 tum defendit. ne errasse videatur
Sexta est discordia. qua cōtra ōne
 dictū assuit cōtrariū p̄t̄ vana glo-
 ria. **Septima est nouitatū p̄sūptio.**
 qua quis noua vel dicit. vel inueit
 vt laudet̄.

Capitulū. lx. xix.

Uerba dei assilantur sagit-
 tis. quia sc̄dm **Gre.** eo q̄
 durius ferunt. male viuē-
 tium corda transfigunt. Vñ redēp-
 tori nostro de hys sagittis a **P̄s.** di-
 citur. Sagitte tue a cute. p̄l̄ i s̄b te
 cadēt. **Itē verbū dei assilatur gla-**
dio. quia penetrat cor. sicut gladi⁹
 penetrat corp⁹. **Apo. ad Heb. iij.**
Viuus est sermo dei et efficax. et
 penetrabilior omni gladio ancipiti.
 Et nota q̄ eandem vim habet gla-
 dius i manu debilis vel fortis. p̄ui-
 vel magni. sed non eundē effect⁹ u3
 cum fortiter vel debiliter percussit.

Sic et verbum dei in ore predicasti-
 um. Item verbus dei purgat sicut
 medicina. lauat sicut aqua. et fecū-
 dat sicut pluuia. Nam sicut medici-
 na purgat a corruptis et supfluis
 humoribus. Sic verbum dei a p̄uis
 et supfluis affectionibus. et ideo a-
 nimaz sanat **Sap. xvi.** Neq̄ herba
 neq̄ malagma sanauit eos. s̄ ser-
 mo tuus domine qui sanat omnia
 Item sicut aqua lauat et mundat
 vestem. sic verbum dei mentē **Job.**
xxij. Vos mūdi estis p̄t̄ sermoēz
 quē locutus sum vob. **Sec̄da nota q̄**
tribuz si ponatur in aqua statim i-
plet. s̄ cū extrahitur nichil intus ē.
 manet. Sic multi sunt in sermone.
 qui dū audiunt pleni sunt aqua a
 punctiois et deuotiois. s̄ cū recessē-
 rint vacui remanēt. et auditoruz
 memoriā nō habent **Ecc̄i. xxi.** Cor
 fatū quasi vas fractū oēm sapiē-
 tiā nō tenebit. S3 nichilomin⁹ at-
 tende q̄ vas cui aqua ifundit. licz
 aquā nō retineat. ē tamē mūdus
 q̄ si non infunderet. Sic ille qui
 frequēt̄ audit verbū dei q̄ ille q̄ n̄
 audit. **Itē mulier cū i speculo sor-**
des aspicit aqua abluir. Sic verbū
 dei ad modum speculi maculas cor-
 dis oñdit. et dat aquaz grē ad la-
 uandū **Proverb. xij.** Doctrina lō
 dabit grām. **Itē v̄bū dei secūdat a-**
nimā sicut pluuia trā **Deut. xxxij.**
Cōcresecat vt pluuia doctrīa mea
Pluuia enim facit exire de trā vet-
mes bufones. et herbas germinat.
 Sic verbū dei p̄cā ab hoīe facit exi-
 re. et bonū p̄positū germinat **Leui.**
xxvi. Dato vob pluuias t̄pibz suis.
 et agri gignent germē suū. **Itē ver-**
bus dei mundat et purificat affectū
 sicut manipulus coriādei purificat
 oleum. **Dicit etiā Palladius.** q̄
 si animal in oleum ceciderit. et oleū

putredine ac nidore viciauerit. ubi
 bene greci coriandri manipulum i
 olei metreta suspēdi. atq; ita pau
 ris diebus manere. et si nichil de
 nidore dimiserit mutandū esse cori
 andrum donec superetur hoc vitium
Tunc quippe animal in oleum inci
 dit quando carnalis temptatio in
 cor deuotū incurrit. quod putredi
 ne viciatur. qm̄ delectatio e polluitur
Sed quid per manipulum coriandri
 nisi studium significat diuini vbi?
Coriandri quippe cambus dicitur
 esse contrarium. qm̄ nimirum diu
 num eloquium peccatoribus ē ad
 uersum. Manipulus aut dicitur.
 eo q; manu capiatur. Vnde coriā
 dri ad manipulū ducitur quando
 verbi diuini studiū ad opus ordina
 Manipulus ergo coriandri. studi
 ū diuini verbi corruptionē alis ab
 oleo abstēhit. q; delectationē tēp
 tationis carnalis ab aīo repellit.
Vnde **Ihero.** Ama scientiam scrip
 turarū. et carnis vitia non ama
Capitulū. lxxx.

Quæ et mores peccatorū
 et carnaliū hōim displicet
 iustis. sic displicet gustui
 tibus insulsus. Vnde **Job. vi.** Nū
 qd̄ comedi poterit insulsus quod n̄
 est sale conditū? Verba quippe mo
 resq; carnaliū quasi cibaria se no
 stris mentibus ingerunt. vt in de
 lectionis ventre rapiantur. sed
 electi quicq; insulsa non comedit.
 q; prauorū dicta factaq; iudiciās
 ab ore cordis repellit. Paulus em̄
 ad esum mentiū insulsa inferr̄ phi
 buit. cum discipul dicit **Colo. iii.**
 Sermo vester semper in gr̄tia sit sa
 le conditus. Et **Ps.** queq; verba
 reproborū in cordis ore insulsa sapi
 ebat et dicebat. Narrauerunt mi
 chi iniq; fabulationes. sed n̄ vt lex

tia. Sepe autē verba carnaliū dū
 importune se nr̄is aurib; ingerūt.
 in corde bellū temptatiois gignūt
Et quīs hec rō reprimat. et lingua
 reprehendat. cum labore tñ intus
 vincitur. quod foris tūq; auctōritā
 te iudicatur. Vnde necessariū ē. q;
 nec ad aures veniat qd̄ mēs a cogi
 tationis auditu vigilans repellat
Sancti igitur viri q; ad etēnaz vi
 tam desiderio anhelāt. in tanta se
 altitudine vite sbleuant. vt audie
 sam q; mūdi sūt graue sibi ac de pri
 mens pondus credant. Valde nāq;
 insolens ac intolerabile estimant.
 quidquid illud nō sonat quod it;
 amant sicut **Cre. dicit.**

Capitulū. lxxxi.

Quæ ginitas assimilatur lam
 padi. quia sicut lampas fra
 cta non reparatur. sic vir
 ginitas amissa nō recuperat. Naq;
 si q̄s amiserit v̄ginitatē suā si totū
 mūdum daret plenū auro nō reu
 peraret eā **Amos. v.** Virgo isrl̄ p
 lecta ē in t̄ram suā nō est q; suscit;
 eā. Item virginitas sine caritate
 et gratia ē sicut lampas sine oleo.
Bern. Subtrahē oleum lampas n̄
 lucet. tolle caritatem. castitas non
 placet. Item virginitas corporis
 plena secularis desiderii similis est
 latrine habenti orificiū deauratū.
 et lampadi integre plene stercore
 Et etiā similis est sepulchro a fere
 tro exterius ornato **Matxi. xxiii.**
 Ve vob; ypocrite qui similes estis
 sepulchris dealbatis. Itē virgines
 debent esse solitarie et pauide. nō
 audaces vel domesticæ. Animalia
 enim siluestria pulchriorem habēt
 pellem q; domestica. et onager sil
 uestris q; domesticus. Similit̄ etiā

virgines solitarie pulchiores esse
solent quam affabiles. Nam familiaritas
et affabilitas via ad luxuriam prepara-
rat.

Capitulum lxxxij.

Virtutes sanctorum unguen-
tis assilantur. Sicut enim
unguenta redolere latius ne-
sciunt nisi omnia. et sicut aroma-
ta odorem suum non nisi cum incen-
tur expandunt. ita sancti viri omne quod
virtutis redolent in tribulationibus
innotescunt. sicut **Gre.** dicit. **Iteq;**
virtutes assilantur liquoribus. scilicet
vino oleo et melle. Omne enim vi-
num in medio sui vasis melius est.
et oleum in superficie. sed mel est
melius in fundo. Et ideo ut dicunt
experti viri. cum sit vini transuasa-
tio. quod est in supremo vel in fundo
tunc bibatur. medium autem reser-
uetur. Vnde est quod quidam pro ioco
appinant amicis suis triplex vinum
de uno vase. dando eis de supremo
medio et infimo. Sicut ergo inter
liquores aliquis diligit locum supremum.
aliquis medium. aliquis infimum.
Sic etiam inter virtutes supremum que-
rit caritas. infimum petit humilitas.
medium autem tenet quelibet virtus
moralis. de qua **Phil.** dicit. quod vir-
tus est habitus electus in medietate
consistens.

Capitulum lxxxiii.

Ite presentis ac future sta-
tus figuratus est in taber-
naculo et templo veteris
testamenti. Nam per tabernaculum
quod erat mutabile figurabatur sta-
tus mutabilis presentis vite. Per
templum vero quod erat fixum et con-
stans figurabatur stabilitas vite fu-
ture que est omnino inuariabilis. Et propter
hoc in edificatione templi dicitur. quod non est au-
ditus sonitus mallei vel securis. ad

significandum quod dis-perturbatiois timor
longe est a statu futuro. Alii
tamen dicunt quod per tabernaculum
figurabatur status veteris legis.

Per templum autem a salomone con-
structum. status legis noue. Vnde ad
constructionem tabernaculi soli iudei
fuerunt operati. Ad edificationem vero
templi operati sunt etiam gentiles.
scilicet tyri et sidonii.

Capitulum lxxxiiii.

Ita hominis corporalis assi-
milatur tele propter tria. Pri-
mo ratione extensionis. quia
sicut tela exten-ditur filis. ita vita ho-
minis diebus proficitur. Sed quo au-
gmentum percipit eo ad incisionem ten-
dit. Nam cum tria precepta preterierint
futura deplacantur. et de vniuerso
vite spacio tanto sunt pauciora que
voluntur quo multa sunt que tran-
sierunt. **Job.** vii. Dies mei velocius
transierunt quam a texente tela succi-
ditur. Secundo ratione inextensio-nis. Tela
quippe infra supraque ligata duobus lig-
nis innectitur ut texatur. Sed quo
liferius texta inuoluitur. eo superius
texenda deplacant. ut vnde se ad au-
gmentum multiplicat. inde fit mini-
mum quod restat. Sic mirum vite ne-
tempus et transacta quasi inferius volumus.
et venter quasi superiora deplacant. quod
quo plus sunt preterita. eo minus esse
incipiunt futura. Tercio ratione succi-
sionis. Tela enim breui tempore textit. et
ideo cito succiditur. Sic homo breui
vives tempore cito moritur. **Psal.** xxxviii.
Precisa est velut a texente vita me-
a. Vnde **Gre.** dicit quod tela tarditatem
preuenit. vita autem prius moram defensus
non habet. In illa namque cum laboran-
tis manus figit. aduentus timor elonga-
tur. In ista vero quod tempore defensus idesi-
nent consumimus. ad finem nostri itineris
etiam quiescimus. et per cursum

hostri transitus etiam dormientes
imus. **E**lecti ergo quia p̄ntis vite
momenta decurrere sub festinatio
ne cōspiciunt. nequaquā in hoc mo
bilitatis itinere cordis intentionē
figunt. sicut dicit **Gre.**

Capitulū. lxxxv.

Ata humana spiritalis as
similatur militie. **P**rimo
ap̄ter pugne necessitatez
Quā diu enim in hac vita presētī
homo tenetur pugnare nec est eū
Primo ap̄ter diaboli malignitatē
Vnde **Job. vii.** scdm̄ vnā litteram
d̄r. **T**emptatio est vita hōis super
terā **Gre.** **Q**uid temptationis noīe
n̄ pugna cōtra malignos spūs ex
p̄mitur? **E**rgo vita hominis temp
tatio est. q̄ dū cōtra malignozū
spūm insidias vigilat in bellorū
p̄inctu paulobis de sudat. **S**ecū
do habet pugnare cōtra ppriam in
firmitatem. **S**pontē q̄ppe a statu o
ditionis lapsus corruptiois sue pu
tredini subditus. dum sibi ex seip̄o
molestias gignit in quādā pugna
varietatis existit. **V**nde nūc a si ad
sūma appetenda et etiā consequen
da se erigit. mutabilitatis lubrico
ipulsu p̄ntis ad semetip̄m cadit.
vult in contemplatione stare. sed
nō valet. cogitatiois egressū fige
re nititur. sed infirmitatib⁹ sue lapsi
bus eneruat. **Q**ui nimiz mutabili
tatis sue onera. q̄ volens exp̄t̄
nolens portat. **Q**uietus homo cau
nē possidē potuit si bene ab auto
conditus possideri voluisset. **C**ūq̄
se erigere cōtra oditorem studuit ī
semetip̄o p̄ntis carnis otumelias
iuenit. **S**ed q̄ cum culpa simul ab
origie etiā pena ppagatur. inserto
infirmitatis vitio nascimur. et q̄si
cū hoste deducimur. quē cum labō
re superemus. **I**psa ergo hōis vita

pugna est. cui ex semetip̄sa nascit̄
vnde p̄matur. **T**ercio habet pug
nare contra viciorum nascentiū p
plexitatē. q̄a sc̄z penitentis aīa sep̄
in pugna est. q̄ et si semp̄ ex v̄tu
te succidit q̄d ex infirmitate ḡnat.
sep̄ t̄n ex infirmitate ḡnat q̄d ex
virtute succidat. **N**am et si iam ab
iniquitatis p̄p̄tatione op̄scitur.
in ipsis t̄n bonis opib⁹ modo ma
lorū memoria. mō seductionis calū
gine tēptationis sue interrup̄tioe
fuscatur. **A**lius nāq̄ a luxuria iaz
carnē refrenat. sed t̄n adhuc luxu
rie fatasmata tolerat. q̄ q̄ volēs
fecit hōz etiā inuitus meminit.
et penā sustinet q̄d voluptatez pu
tauit. **Q**uia vero ad deuictam cul
pam retrahi metuit. ventrē inre
rigore abstinentie cōstringit. vul
tusq̄ ex abstinentia pallefcit. **C**ūq̄
pallor in facie asp̄icitur. venerāda
ab hōibus vita laudatur. moxq̄ ī
anis gloria abstinentis aīm cū re
bis fauoris deuit. quā deussa mēs
dū sbicē n̄ valz euz p̄ quē veniat ē
gē a facie pallorē q̄rit. **S**icq̄ fit vt
infirmitatis nexib⁹ ligata. a pallorē
abstinentie fugies itez palimēta sb
di luxurie metuat. a ipulsū luxurie
p̄ abstinentiā sup̄as pallorē suū in
am glē militae p̄mescat. **A**lius
lapsū sup̄bie sup̄as. toto iā desidē
o statū hūilitatis app̄hēdit. **C**ūq̄ su
p̄biētes quosdā vsq̄ ad opp̄sioēs
inoctū erupē asp̄icit. p̄pone ali
quātulū cogit̄ q̄d decreuit. vi recti
tudis exēit. et p̄uis n̄ māfuetudie si
auctoritate ot̄oicit. **V**n̄ plerūq̄ fit
vt a p̄ hūilitatis studiū rectitudis
zeli deserat. a zelo rectitudis ēbz
hūilitatis studiū q̄d tenebat. **C**ūq̄
suas simul et zeli auctoritas. et p̄
posita hūilitas non possit. sibimet
ipi hō ex perturbationē icognitus

reoditur ita vt vehēmenter abigat
ne apud seductum aīm aut supbia
se auctoritate zeli insinuet. aut tor
por pavidus humilitatem fingat.
Alius quāta sit fallacie culpa. et
fidei v̄tus considerans. arcem veri
tatis eligens. decernit vt ex ore iā
falsus sermo nō prodeat. seseq; hū
ditus a mendacj transgressione
distingat. **S**ed fit plerūq; vt dū
verū dicitur vita proximi grauef.
Cunq; ingerere alteri lesionez me
tuit. ad hoc qđ duduz presserat fal
lacie vitium quasi ex studio pieta
tis edit. sicq; fit. vt si malitia m̄te
non teneat. in eo tamen veritatis
iudicium vmbra mendacj obscu
ret. **V**nde et sepe quia percōtatus
quisq; vitare non valet. aut falsū
dicens suam mentem trucidat. ā
verum loquens proximi vitaz gra
uat **A**lius amore conditoris excita
tus a terrenis cogitationibus mē
tem curat assidua oratione suspen
dere. atq; hanc in secreta quietis i
time securitate collocare **S**ed ī ip̄o
sue orationis ascensu dum eleuare
animum ab infimis m̄itur. īmo
tum fantasmatis reuerberatur.
atq; ad intuemdum lucem mentis
oculus tenditur. sed ex corporeo v
su surgentibus terrenorum imagi
nibus obscuratur **V**nde fit plerūq;
vt intendētis animus ipsa sua in
fermitate fatigatus. aut orationez
desertens desidia torpeat. aut si du
in oratione permanserit. apud eius
oculos obortatum imaginū caligo
desescat. **P**ropt̄ que oīa recte dici
tur. qđ militia siue temptatio est vi
ta hominis super terram. **S**ecundo
vita hominis assilatur militie pp̄
armature otrietatem. **Q**uia scz
mens humana ip̄is suis spiritali
bus armis. quibus se defendere ni

litie impugnatur **V**nde fit vt si eis
careat pigrescēdo supetur. **E**t rur
sus. si illa fumat eisdem ip̄is vul
neretur. **N**am ecce iste ab eruditio
ne diuine legis alienus ignorantia
sua dep̄imitur. ne qđ opinēde sa
lutis operetur **I**lle diuine legis sci
entia p̄ditus. dum sibi p̄e alijs
gaudet intellectuz suppetere. quia
p̄iuato gaudio exultat. p̄cepti in
tellectus in se inunera dissipat. et
inde in iudicio ceteris deterior exhi
betur. vnde ceteris ad tempus cla
rior ostenditur **D**um quia virtutū
dona non subleuant. etiam viam
simplicem rectitudinis declinat.
et velut extraneum se a celesti mu
nere deputans. quasi eo securius p̄
ua agit. quo superm̄i doni s̄blimia
munera non percipit. **I**llum vero
pp̄hetice sp̄s replens ad p̄sciam
subleuat. eiq; ventura q̄si iā presē
tia ostendit. **S**ed dū sepe et in mul
tis super semetip̄z tollitur. vt futu
ra veraciter contempletur. mens in
sui cōfidentia deducta eū qui habet
non semper potest semper sibi ad
esse pp̄hetice spiritum estimat. cūq;
ōne quod senserit pp̄hetiam putat
Et quia sibi hāc et cum non habet
tribuit. et in quātum haberi potu
it amittit. **S**icq; fit vt inde post ali
orum merita tristis redeat. vnde
est imationem omnium letus p̄ibat
Militia ergo siue temptatio est vi
ta hominis super terram. q̄ aut ali
ena a virtutibus ad celeste p̄mūz
fugē n̄ valet. ā ditata dom̄s sp̄i
tualibus aliquando deterior ex oc
casionē virtutum ruit. **T**ercio vi
ta humana etiam corporea assimi
latur militie propter deficientie ve
locitatem. **N**am per militie trāsitu
ad finem cotidie tenditur. cunq;
p̄ ordinem militie loc9 crescit. tota

inlicita simul homini deficit. Militia ergo est vita hominis super terram. Quia dum unusquisque ad vite pro uectum per temporum augmentum tendit, augendo vitam uiuere desinit. Dies quippe expectantur ut remaneant, sed cum ad augmentum vite remiunt iam ab augmento vite subtrahuntur. Quia et inmeritis gressus dum in anteriora proficit quod restat iter decrescit. Vita ergo nostra militia est, que quanto ad augmenta ducitur, eo ut non sit finitur. Item vita nostra assimilatur stuppe. **Secundum** Prophane stuppe collectio synagoga pretereuntium. **Primo** propter usum. Fiunt enim ex stupa fila grossa, in equalia, debilia, et nodis plena. Talia autem sunt opera peccatorum, scilicet grossa propter defectum prudentie. Inequalia propter defectum iusticie, debilia propter defectum constantie siue fortitudinis, et nodosa, id est nexibus voluptatum plena propter defectum temperantie. **Secundo** propter siccum. Est enim stupa multum siccata, et ideo cito arripit flammam, et cito virtutem in fauillam. Sic mens peccatoris cum sit sicca ab humore gratie cito inflammat a temptatione et peccati delectatione, sed cito deficit delectatio operis, que tandem vertitur in fauillam, id est in cruciatum ignis. **Tercio** propter fumum, quia fumus stuppe dum extinguitur amarus et tenebrosus inuenitur, oculis nocuus, et naribus fetidus. Fumus ergo stuppe est delectatio culpe, que extinguitur cum opus peccati finitur, et tunc relinquit in conscientia amaritudinem, in anima tenebrositatem, oculis intuentium nocet per malam edificationem, et naribus per infamie fetorem.

Capitulum lxxxvi.

Quia sunt prius extirpanda, et post inferende virtutes. Nam si camporum setes arator vomeris scissione non eruit, terra accepta semina in segetem non producit. Et si putredinem medicus vulneris vel ulceris apertione non eicit, nequaquam in loco putredinis sana caro conualescit. Item virtus etiam per penitentiam vel emendationem purgata, aliquam post se notam vel virtutum debilitatem, seu ad peccandum penitentiam relinquit, sicut etiam post sanationem vulneris remanet cicatrix. Symon ergo ille quem dominus a lepra mundauit etiam post emundationem semper vocabatur simon leprosus. Et sicut qui vulneratur in pede, etiam post sanationem vulneris claudicat. Sic etiam post viciorum consuetudinem correctionem remanet pronitas quedam et debilitas.

Capitulum lxxxvii.

Quia unitas spiritualis assimilatur unitati rerum corporalium. Est enim in rebus corporalibus triplex unitas, scilicet artificialis, naturalis, et socialis. Artificialis quidem est ex partium integritate, sicut est una domus constans ex multis partibus, quarum nulla per se domus dicitur, omnes vero insimul unite constituunt domum, vnde **Vnde** boetius? Vnum est indiuisum in se, ab alijs autem diuisum. Et talis res quod diu est una est. Vnde si didax non est sic patet in cultello, quod vnum est ex manu, brio et ferro. Vnde si ferrum a manubrio separetur, iam non est cultellus sed duo frustra. Nec unitas spiritualiter debet esse in homine respectu sui quo ad mentis integritatem. Cordis enim diuisio signum

est mortis **Osee . xi .** Diuisum est eos
eorum propterea interierunt. Unde anima
que diuidit affectiones suas circa
multa est sicut candelabra que tot pie-
tibus adhaeret quod auulsa cera sua vix
suum lignum remansit in ea. Unde de
anima sancta dicitur **Cant . vi .** V-
na est columba mea. **Secunda** est vni-
tas naturalis sicut anime et corporis
in vna persona et plurius sangui-
norum in vna parietela et talis vni-
tas operatur homini respectu dei. **Cor .**
vi . Qui adheret deo seipsum per fidem et
caritatem vnus spiritus est cum eo. Et
nota quod in homine caro vnita spiri-
tui suscipit ab eo multa bona scilicet
vitam motum sensum et hominem.
Et similiter pauper homo sanguini-
tate coniunctus diuiti suscipit ab eis
multa dona. Unde multum appetit
pauper nobilis matrimonium mu-
lieris diuitis propter bonorum coniectu-
onem. Ergo multo magis appeten-
da est vnitatis caritatis cum deo quod est
summum bonum a quo est omne
datum optimum et omne donum
perfectum. Unde anima ex carita-
tis coniunctione assequitur comu-
nionem multorum et magnorum bo-
norum **Sap . viij .** Sciens quomiam
mecum communicabit de bonis et Sa-
pientie . viij . Venerunt michi omnia bo-
na etc. **Tercia** est vnitatis socialis si-
cut multorum mercatorum in vna soci-
etate. Sic debet homo in caritate
vni et sociari proximo ad lucrum
vite eterne ita ut posset dici. Ecce
quod bonum et quod iocundum habitare fra-
tres in vnum. Hanc ergo vnitatem
facit vinculum caritatis ad proximum
sine qua mutua pax aut spiritualis gra-
tia non conseruatur sed effunditur
et euacuatur sicut vinum de dolio
sine vinculo. Et nota quod hec vnitatis
et vinculum caritatis multorum con-

gregatorum in vnum valet ad multa.
Primo quidem ad laborandum. Nam
sicut homo debilis fortiori sociatus
portat seu trahit quod per se solus tra-
here vel portare non posset sic est vnus
homo alteri in caritate vnus **Eph .**
iiij . Supportantes inuicem in carita-
te. Item valet ad inflammandum. Lignum
enim parit congregata maiore igne fa-
ciunt **Eccl . iiij .** Vnus quo modo ca-
lescit? Item valet ad impetrandum quod
multi rogantes facilius exaudiuntur
sicut abbas facilius audituentum
quando simul aliquo petunt. Et simile
quando omnes ciues alicuius reg-
ni aliquid petunt a rege non de fa-
cili negat eis. Et vnus denarius
minus bonus recipitur aliquando
cum multis bonis qui per se refuta-
retur. Sic preces vnus admittuntur
ratione alterius. **1 . Pet . iij .** Omnes
vnamimes in oratione estote. Item
valet ad pugnam. Nam quoties
filii israel congregati fuerunt victores
existerunt dispersi vero victi sunt.
Pugna enim vnamimes aggressa
victoriam parit sicut cauda equi
diuidendo pilum a pilo facilius potest
rumpi sed non simul accepta **Eccl .**
iiij . Si quis pia preualuerit vnus duo
resistunt ei dicitur quod salandim cum
moreretur vocauit filios suos et
iussit ut singuli afferret virgas quas
diuisas de facili frangerent sed sim-
iunctas frangere non potuerunt.
Et dixit eis. Sic filii si sitis vnus in-
ter vos et vnamimes non poteris vici-
nec frangi sed si diuisi et separati vi-
cemini. Item valet ad supportandum
Leuis enim est sarcina quantum non
debili quando iuuatur a pluribus
sicut patet in cervis quando trahunt
aquis quorum vnus sustinet
caput alterius et membra etiam
corporis inuicem se supportant **Pro .**

xij. Vnū corpus sumus in xp̄o. singuli autem alter alterius mēbra. Itē ad securandū. Miles enim nō est securus extra exercitum. nec obsessus extra castrum. Sic nec fidelis extra congregationem bonorū. Item valet ad congaudendū. Nullius enim rei sine socio iocunda est possessio. Apis em̄ pluriū florum humorem in vnū cōgregat vt melificet. Vnde in vita eterna vere ēit perfecta vnitās. et perfecta iocunditas. Nā ibi erit vna vox letantiū vnus ardor cordium. amor perfectus. et vn̄ oīm spūs. **Io. xvij.** Vt sint vnū sicut et nos vnū sumus.

Capitulū. lxxxvij.

Actio spūalis gratie q̄tior signis ostenditur. cū est interiorius in corde. Prīmū est si mandata dei seruat. Ligna enim et lignē oleo vincta ignis facilius accendit et vit. **Io. ij.** Vnctionē quā accepistis maneat in vob̄. que sc̄z ad obseruanda dei mandata cor implet et inflammat. Scdm̄ est si vinctū dyaboli. i. peccatū totalit̄ euadit. Pugil em̄ bene vinctus non diu a socio tenetur. **Ecc̄i. xlvij.** Qui vn̄gis regēs ad penitentiā. Tercium est si lucide de rebus iudicat. Res enim vincta lucidior est. Sic aīma gratia vincta clare ac lucide a vere iudicat de mundanis. **Io. ij.** Vos vnctionem habetis a sancto. Vbi glosa. non est necesse vt doceamini. sed vnctio docet vos que sc̄litz tenenda sunt. et que non. Quātum est. si onera tribulationum et infirmitatum et p̄m̄e et huiusmodi patienter et sine murmure portat. Quadriga em̄ si est bene vincta currit sine stridore. **Ecc̄i. xxxvij.** In hys curans mitigabit dolorem. Vnquentarius faciet pigmenta suauitatis. et vnctiones conficiet sanitatis. Sed nota q̄ vinctum locū inuadunt musce et inquināt. Sic demones illos quos viderint habere ḡtiam intuntur iquinare prauis cogitationibus. **Ecc̄i. x.** Musce morietes. i. imunde cogitationes pondunt suauitatem vnguenti. i. bonorum operum meritum. vel deuotionem orationis.

Capitulū. lxxxix.

A voluntati pp̄ie maxime cōsueuerunt immitti homines astuti et religiosi vel prelati. Nam pellis quanto est subtilior tanto est difficilior ad exoriandū. Sic qui plus habent de subtilitate ingenij vel religionis. difficilior exuntur pp̄ia voluntate. Itē caput aīalis difficilior exoriatur q̄ alia mēbra. Per caput vbi magis vigent sensus corporis q̄ in alijs mēbris significantur prelati et illi qui plus videntur habere discretionis. Tales difficilior exoriatur pp̄ia voluntate q̄ simplices. eo q̄ i multa sapientia multa sit indignatio. Itē anguilla pellem lubricā habet. et vix teneri potest ad exoriandū. Sic multi ita lubrici et mobiles sūt q̄ pelle pp̄ie voluntatis expoliari nō possunt. semper rationes ad excusandū vel contradicendum habentes. Hęc sunt pelles contradictionis quibus dominus per **Abac. ij.** dicens. Turbabit pelles terre madian sc̄z in p̄nti seculo. vel in futuro iudicio.

Capitulū. xc.

A surarius q̄ diu detinet alienū bonū ip̄e a dyabolo detinet. Vas em̄ pleniū aq̄ in fūdo hem̄ tenet. et hoc n̄ ēēt n̄ aquā i se tenet. a tā diu tenebit q̄ diu aquā stiebit. Sic q̄ tenz alienū

tenetur ipse a dyabolo. **I**te vfurarius qd per vfuras extorquet sup seipsum accipit. i. sup animā suā. et dū pignus accipit a proximo. a nimiam suam ipignerat dyabolo. **V**nde q̄equid de vfuratio luero expendit: super seipsum expendit. **E**t ioco filis est aialibus emptis a carnicibus que ad occidendum impiquantur. p̄ quibus quicqd̄ carni fer̄ expendit sup ea expendit. **I**e. **xij.** Congrega eos tanq̄ gregem ad victimam. et sanctifica eos in die occisionis. i. sepa eos tanq̄ ea que solent imolari

Capitulū. xci.

Xristus assimilatus stare. **Q**uia ut **Gre. dicit** **A** pensandū vite nostre meritūz x̄it ac secum iusticiam fil̄ et misericordiam detulit. sed misericordie lance proponderās culpas nr̄as p̄cendo leuiauit. **I**n manu etemz patris quasi statera miri libramis factus. hinc in se calamitatē nr̄az et illinc peccata suspēdit. **S**z ḡuis ponderis calamitatē moriēdo intuit. et apud misericordiā suā de? leue esse peccm̄ relaxando monstrūit. qui h̄c p̄mū gr̄e stulit. quia penam nostram nobis cognoscibilem fecit. **N**ā quāta pena nostris deberetur peccatis. ex penis a morte apparuit ipsius redēptoris. **I**te et̄ stus figuratus est in lege veteri per illa que continebant in tabernaculo moysi. **I**pse em̄ figurabat̄ per ea q̄ erant in tabernaculo interiori. per p̄piciatoriū. qz ip̄e est p̄piciatio pro peccatis nostris. ut dicitur. **I. Jo. ij.** **E**t ouementē h̄c p̄piciatoriū a cherubim portabatur. qz de ipso scriptū est. **A**dorēt euz oēs angeli eius. **P̄s.** **Q**ui sedes super cherubim c̄. **I**pse etiā figurabatur per archaz.

quia sicut archa erat cōstructa de lignis sethim. ita corp⁹ x̄pi de mēbris purissimis cōstabat. **E**rat autē deaurata. qz x̄pc fuit plenus sapiētia et caritate que auro signatur. **I**nter archam at̄ vna aurea erat. i. aia habens manna. i. omnez plemitudinem ditatis. **E**rat etiā in archa virga. i. potestas sacerdotalis. quia ipse factus est sacerdos inēnuz. **E**rant etiā ibi tabule testamēti ad designandū qz ip̄e et̄ istus est legislator. **I**tem cristus figurabatur per ea que erant in tabernaculo exteriori. scz per candelabum. qz ip̄e dixit. **E**go sum lux mundi. **E**t per septem lucernas septē dona spūs sancti notantur que fuerunt in eo. **I**pse etiā figurabatur per mēsa. quia ipse est spūalis cibus. scdm̄ illud **Jo. vi.** **E**go sum panis viuus. **D**uodecim autem panes figurabāt duodecim aplos vel doctrinā eoz. **V**el per candelabrū et mēsa p̄t significari doctrina et fides ecclie. q̄ illuīnat et spūalē reficit. **I**p̄e etiāz x̄pc figurabat̄ p̄ duplex altare scz holocaustoz et thimiamatis. quia per ip̄sū oportet nos offerre omnia v̄tutum opera. siue illa quib⁹ affigimur. que offerebantur in altari holocaustorum. siue illa que maiori mentis perfectione scz spirituali a perfectorum de fide in deo offeruntur in x̄po quasi in altari thimiamatis. secundum illud **Heb. vlt.** **P**er ipsum ergo offeramus hostias laudis semper deo. **E**t nota qz **Exodi. xx.** dñs mandauit. qz fieret altare de terra. vel saltē de lapidib⁹ nō setis. **E**t iterum qz etiā non facerent altare exēluz. ad quod oporteret ascendere per gradus. ad designandum qz in cristo domino nostro qui est verum altare debemus

ostendi veram carnis naturam quam
tum ad humanitatem. quod est altare
de terra vel lapide facere. et quan-
tum ad deitatem debemus in eo ostendi
patris equalitatem. quod est non ascendere
per gradum ad altare. Ipse enim Christus
non minor patris est aut spiritu sancto.
sed coeternus et coequal utique vi-
uens et regnans deus in secula se-
culorum Amen.

**Explicit liber nonus de exemplis
et similitudinibus rerum**

Incipiunt capitula libri decimi

O abiectionis a mundo	.i.
De ablatioe temporalium	.ii.
De adulatoribus	.iii.
De amore sui et proximi et mundi	.iiii.
De avaritia	.v.
De auditu verbi	.vi.
De beneficiis christi	.vii.
De bono et malo	.viii.
De carne	.ix.
De clericis	.x.
De cogitationibus	.xi.
De confessione	.xii.
De opuntione	.xiii.
De consolationibus diuinis	.xiv.
De contemplatione	.xv.
De continentia	.xvi.
De corde	.xvii.
De cruce	.xviii.
De custodia sui	.xix.
De delectationibus mundi	.xx.
De dyabolo	.xxi.
De diuitiis	.xxii.
De elatione	.xxiii.
De electis	.xxiiii.
De erubescencia	.xxv.
De eucharistia	.xxvi.
De familiaritate mulierum	.xxvii.
De fide	.xxviii.
De flagellis dei	.xxix.

De gratia	.xxx.
De humilitate	.xxxi.
De incipientibus et nouitibus	.xxxii.
De instantia	.xxxiii.
De incontinentia	.xxxiiii.
De inferno	.xxxv.
De procrisi	.xxxvi.
De iracundia	.xxxvii.
De iudicio diuino	.xxxviii.
De iudicii die	.xxxix.
De iudicio correptionis humane	.xl.
De lingua mala	.xli.
De locutione	.xlii.
De luxuria	.xliii.
De mandatis dei	.xliv.
De miseria hominis	.xlv.
De morte corporali	.xlvi.
De mortuis mundo	.xlvii.
De mundo	.xlviii.
De munerum acceptioe	.xlix.
De obedientia	.l.
De opibus bonis	.li.
De ornatu mulierum	.lii.
De ocio	.liii.
De passione christi	.liiii.
De patientia dei	.lv.
De patientia humana	.lvi.
De peccatis	.lvii.
De pena inferni	.lviii.
De penitentia	.lix.
De perfectis viris	.lx.
De perseuerantia	.lxi.
De pigritia	.lxii.
De predicatoribus	.lxiii.
De perfectu spirituali	.lxiiii.
De prosperitate peccatorum hominum	.lxv.
De ratione	.lxvi.
De religiosis	.lxvii.
De sacerdotibus christianorum	.lxviii.
De sanctis viris	.lxix.
De scriptura sacra	.lxx.
De silentio	.lxxi.
De simonia	.lxxii.
De societate bonorum et malorum	.lxxiii.
De sollicitudine	.lxxiiii.
	bb ij